

\dagger, \ddagger

دقت در طراحی

راهنمای مناسب سازی بناها
و فضای شهری برای معلولین

۱۳۸۶

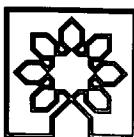
۳ مطالعات مناسب سازی محیط شهری برای معلولین و کم توانان جسمی،
۴ انتشارات سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران،

دقت در طراحی

راهنمای مناسب سازی بناها
و فضای شهری برای معلولین

سازمان ملل متحد

ترجمهٔ مهدی بابائی اهری
ویراستهٔ عبدالحسین آذرنگ

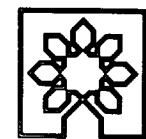

سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران
پاییز ۱۳۷۳

این کتاب ترجمه‌های است از :

Designing with Care :

A Guide to Adaptation Of The Built Environment For Disabled Persons

• عنوان : دقت در طراحی

(راهنمای مناسب سازی بناها و فضای شهری برای معلولین)

• نویسنده : سازمان ملل متحد

• مترجم : مهدی بابائی اهری

• ویراستار : عبدالحسین آذرنگ

• طرح روی جلد : آذر باقرزاده

• ناشر : سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران

• آماده‌سازی و امور فنی چاپ : مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران

• چاپ اول : پاییز ۱۲۷۳

• تیراز : ۳۰۰۰ نسخه

• لیتوگرافی : سیحون

• چاپ و صحافی : آلک

• حق چاپ برای سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران محفوظ است.

سازمان ملل متحد

دقت در طراحی: راهنمای مناسب سازی بناها و فضای شهری برای معلولین /

ص. - (انتشارات سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران، ۴)

۱. معلومان ۲. فضاهای عمومی - طراحی ۳. معلومان جسمی

الف. بابائی اهری، مهدی، مترجم. ب. آذرنگ، عبدالحسین، ویراستار.

ج. عنوان، د. سلسله انتشارات

HV ۱۵۶۸

بنا به برآورد سازمان ملل متحد، ۱۰ درصد جمعیت جهان از گونه‌ای معلولیت رنج می‌برند، و با افزایش میانگین سنی مردم، سالمندان نیز بر این عده مدام اضافه می‌شوند. دورنگاه نداشتن این افراد از جامعه و استفاده از نیروهای بالفعل و بالقوه آنان، به مجموعه‌ای از ضوابط و معیارها، از جمله پیشگیری از معلولیت، تشخیص به موقع، معالجه، آموزش، توان بخشی و مناسب سازی بناها و فضای شهری برای حرک سهله‌تر آنان، نیازمند است.

مناسب سازی کامل بناها و فضای شهری امری ناممکن است، ولی به طور نسبی برای همه جوامع امکان پذیر می‌نماید. دستیابی معلولین به بناها و تسهیلات همگانی، شبکه حمل و نقل، مراکز آموزشی و فرهنگی، و تفریحگاهها، نه تنها سبب می‌شود تا از استعدادها و نیروهای آنان استفاده مفید به عمل آید، بلکه نوعی پیشگیری از وقوع معلولیتهای جدید نیز به شمار می‌آید، و در عین حال در شمار مسؤولیتها و وظایف عدول ناپذیر جوامع بشری است.

سازمان ملل متحد بر همین اساس کتاب حاضر را انتشار داده است و سعی دارد از راه اعمال ضوابط و معیارهای آن، محیطی عاری از موانع فیزیکی برای کم توانان جسمی، اعم از معلولین و سالمندان، در سراسر جهان ایجاد گردد و گسترش یابد.

سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران، با توجه به مسؤولیتهای شهرداری تهران و واحدهای وابسته به آن در طراحی بناها و فضای شهری برای استفاده عموم، و از جمله کم توانان جسمی، طراحی، اجرا و نظارت برآنها، و وظایفی که خود به عنوان یکی از واحدهای وابسته بر عهده دارد، پس از استفاده از این اثر، به انتشار آن برای استفاده سازمانها، نهادها و متخصصان علاقه مند دیگر نیز اقدام کرده است. معیارها و ضوابطی که سازمان ملل متحد انتخاب و در این کتاب به کار برده است، اکنون در اختیار معماران، شهرسازان، برنامه‌ریزان، طراحان و سیاستگذاران مسائل شهری قرار دارد. سازمان مشاور امیدوار است مطالعه دقیق این معیارها و ضوابط، انطباق و سازگاری دادن آنها با شرایط فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی کشور، به تکوین و تدوین معیارها و ضوابط مطلوبی برای مناسب سازی بناها و فضاهای شهری کشور کمک کند.

کتاب حاضر در ۶ بخش تدوین یافته است. در بخش اول (مقدمه) تعریفها، زمینه معلولیت، هدف کتاب و شکل و محتوای آن بررسی شده است. بخش دوم به انواع معلولیت و ارائه اطلاعات درباره ابعاد دسترسی می‌پردازد. در بخش سوم ملاحظات محیطی مانند پیشگیری، نیازهای اساسی، شناخت مسأله و مقررات طراحی ارائه شده است. بخش چهارم به امکانات زیربنایی، شبکه حمل و نقل، عبور عابر پیاده، تجهیزات خیابانی، و رعایت ضوابط در ساخت بناها اختصاص دارد. در بخش پنجم ملاحظات کالبدی و در بخش ششم ملاحظات مالی مدنظر قرار گرفته است.

علاوه بر این شش بخش، کتاب دارای چند پیوست است که شامل

یادداشت ناشر

هنگارها، کتابشناسی توضیحی مراجع مهم، استانداردهای کشورهای مختلف درباره بناها و فضای شهری، قطعنامه های سازمان ملل متحده و امثال آنهاست.

این کتاب به دقت و عیناً به فارسی ترجمه شده، اصطلاحات تخصصی آن با مشورت متخصصان و کارشناسان مسائل معلومیت بررسی و برگزیده شده، و ترجمه با متن اصلی مقابله و ویرایش گردیده است. در جریان ویراستاری و آماده سازی این کتاب، ترجمه ای نادرقيق از این کتاب، که صفحات عنوان و حقوق آن این تصور را به خواننده القا می کند که گروهی محقق ایرانی کتاب را تألیف کرده اند، در نسخی محدود از سوی واحدی مطمئناً علاقه مند انتشار یافت. سازمان مشاور پس از مقایسه این دو ترجمه، در نظر گرفتن اعتبار مؤلفان و ناشر کتاب، و اطمینان یافتن از دقیق ترجمه حاضر، و با عنایت به این نکته که این گونه آثار معتبر باید همه شرایط لازم و کافی نشر را داشته باشند تا محققان، دانشجویان، و خوانندگان بتوانند با اعتماد از آنها استفاده کنند، مراحل پایانی تدوین کتاب حاضر را مصمم تر از پیش ادامه داد و به مرحله انتشار رساند. احید است که اثر حاضر به دست همه دست اندکاران و علاقه مندان برسد و به گونه ای که سزاوار است مورد استفاده قرار گیرد.

سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران

۱۱	پیشگفتار
۱۲	اختصارات و تعاریف
۱۳	مقدمه
۱۴	زمنه
۱۵	مشکل
۱۶	دامنه این کتاب
۱۷	هدف این کتاب
۱۸	ساختار این کتاب
۱۹	ملاحدّلات گلی
۲۰	طبقه‌بندی معمولیین
۲۱	داده‌های مربوط به ابعاد
۲۲	پیشگیری
۲۳	ملاحدّلات معیطی
۲۴	مقررات اساسی فیزیکی
۲۵	شناخت مشکل و مقررات طراحی

فهرست

۴۱

توضیه‌های طراحی

۴۲	تسهیلات زیربنایی
۴۴	شبکه‌های حمل و نقل
۴۶	مسیرهای عابر پیاده
۴۸	پیاده‌روها و جاده‌ها
۵۰	تجهیزات خیابانی
۵۲	مؤلفه‌های بنا
۵۴	درهای ورودی
۵۶	درها
۵۸	شیبراهها
۶۰	پله‌های درون و بیرون ساختمان
۶۲	نرددها
۶۴	بنجرهای آسانسورها
۶۶	کنترل‌های بهداشتی و الکتریکی
۶۸	تابلوها
۷۲	محل تردد

ملاحتات کالبدی

۷۴

ملاحتات مالی

۷۷

پیوستها

۷۸	۱. مقایسه طرحها، هنجارها
۸۰	۲. کتابشناسی توضیحی
۸۸	۳. کتابشناسی استانداردها
۹۳	۴. خلاصه مهمترین معیارها برای جلوگیری از معلولیت
۹۴	۵. قطعنامه‌های سازمان ملل
۱۰۶	۶. سایر قطعنامه‌ها
۱۰۷	۷. هدفهای سال ۱۹۸۱، سال بین المللی معلولین
۱۰۸	۸. طرح کاربرد مقررات در محیط فیزیکی
۱۱۰	۹. کوته نوشته‌ها

سال ۱۹۸۱ از طرف مجمع عمومی سازمان ملل متحد به عنوان سال جهانی برای معلوین اعلام شد. درخصوص موضوع مشارکت و برابری کامل تصمیم گرفته شد توان بخشی حدود ۴۵۰ میلیون تن از جمعیت جهان، که نوعی اختلال جسمی یا روانی دارند، تقویت شود.

این کتاب راهنمای به عنوان نتیجه کاربرد کارنمای سال جهانی معلوین تهیه شده، و همچنانکه در پیوست شماره ۵ آمده است، تهیه مجموعه ای از آین نامه ها را، که بتواند جنبه های مختلف محیط بدون مانع را برای معلوین دربر گیرد، ایجاد می کند. برای پاسخگویی به نیازهای فوری تمام کشورها در این زمینه، و به ویژه کشورهای در حال توسعه، و نیز به منظور جلوگیری از دوباره کاری، تصمیم گرفته شده است مطالب همه آین نامه ها در یک کتاب جمع آوری شده آماده شود.

این کتاب راهنمای نتیجه همکاری مشترک مدیریت توسعه بین المللی سوئد، سازمان ملل متحد و مرکز سازمان ملل متحد برای اسکان بشر است.

این کتاب راهنمای توسط معماران و طراحان شرکت مشاور وایت و پارتنرز ای. بی^۱ گردآوری شده است.

اختصارات و تعاریف

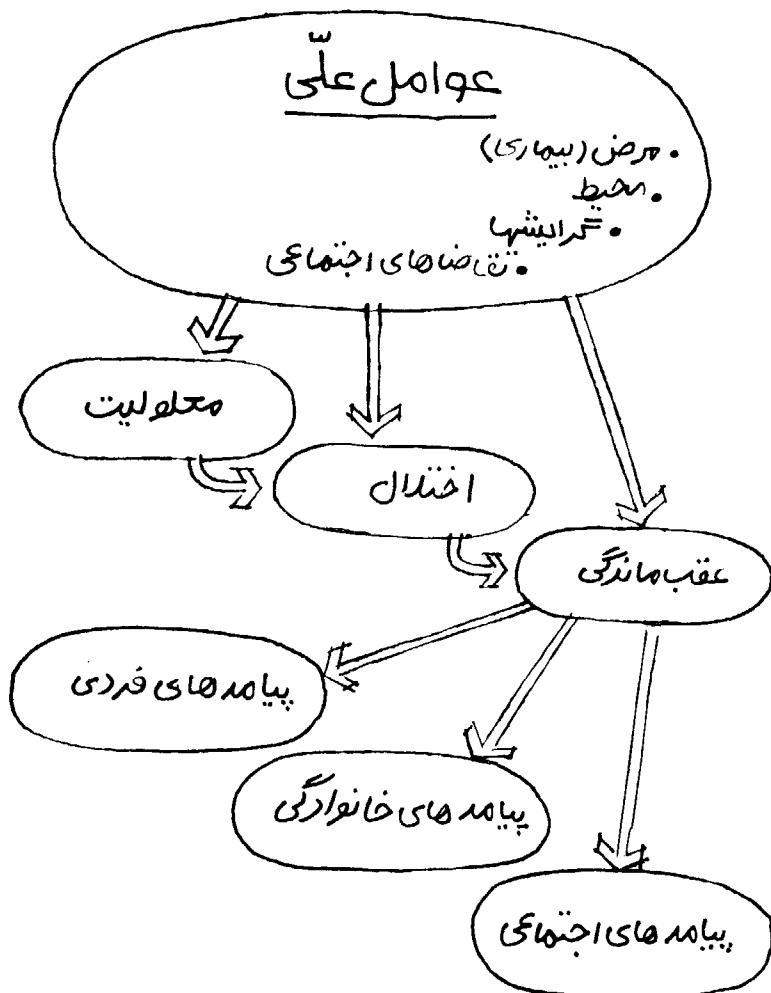
بنا به تعریف سازمان جهانی بهداشت:

اختلال: هر نوع ناهنجاری یا کمبود در ساختار یا کارکرد روانی، فیزیولوژیکی یا کالبدی.

معلولیت: هر نوع محدودیت یا فقدان توانایی که فعالیت فرد را برای انجام امری به روشنی که افراد عادی انجام می‌دهند محدود سازد یا دامنه فعالیت وی را از حالت طبیعی خارج نماید.

عقب ماندگی: هر نوع اشکالی که در نتیجهٔ اختلال یا معلولیت برای فرد ایجاد می‌شود و اینکه نقش عادی وی را (با توجه به سن، جنس و عوامل فرهنگی و اجتماعی) محدود سازد یا از آن جلوگیری نماید.

تعریف ادارهٔ اطلاعات همگانی سازمان ملل^۱ از عقب ماندگی:
عقب ماندگی کمبود یا تحدید فرصتها برای شرکت در زندگی عادی در جامعه و همسان با دیگران است.

زمینه

معلولیتی نظیر تحدید تحرک ناشی از سن، بیماری یا حادثه، امکان دارد فرصتهای شخص مبتلا و خانواده او را در مشارکت کامل در زندگی جامعه محدود سازد.

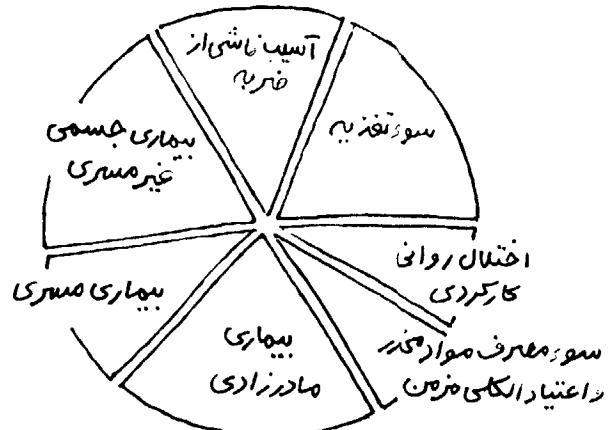
برآورده میزان معلولیت در مناطق در حال توسعه حاکی است که حداقل یک کودک از هر ۱۰ کودکی که تولد می‌یابد، یا دچار اختلال جسمانی، حسی و روانی است، یا به آن مبتلا می‌شود. براساس تعریف معلولیت و شرایط، این میزان ممکن است به ۱۵ تا ۲۰ درصد نیز برسد.

برآورد صندوق بین‌المللی کودکان در ۱۹۸۰ از وقوع معلولیت (خبرنامه یونیسف، شماره ۱۰۵) تعداد کل معلولین را ۵۱۴ میلیون تقریباً تخمین می‌زند. توزیع تخمینی آن در نمودار از این قرار است.

در ۱۹۷۵، تعداد معلولین در سراسر جهان با هر نوع و میزان معلولیت به ۱۲۳ درصد جمعیت جهان بالغ می‌شد. برآورد می‌شود که تا سال ۲۰۰۰ این تعداد به ۱۳۵ درصد برسد.

خود این آمار هشدار دهنده است، ولی توزیع جغرافیایی موارد معلولیت نشانگر نیاز در مناطق در حال توسعه است. معلولین در کشورهای در حال توسعه، مانند کشورهای صنعتی، یا موافق در محیط طراحی شده مواجه می‌شوند که استقلال آنان را محدود می‌سازد.

مشکل این است که چگونه می‌شود افراد معلول را در زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه، که تا این زمان به علل موائع فرهنگی و فیزیکی از آن جدا بوده‌اند، یکپارچه کرد. بنابراین، شایان اهمیت است که سیاستگذاران طرح بناها و فضای شهری نیاز معلولین را در نظر بگیرند.

ساختار جمعیت در کشورهای در حال توسعه با کشورهای توسعه یافته فرق دارد. تعداد افراد سالمدن در کشورهای توسعه یافته در مقایسه با جهان در حال توسعه بیشتر است، ولی با بهبود مراقبتهاي بهداشتی و تعذیه بهتر انتظار می رود که این وضع تغییر کند.

نتیجه حاصل از افزایش معلومین و سالمدنان در کشورهای در حال توسعه، که با تغییر روشاهای زندگی پیوند می خورد، موجب می شود که نیاز به دسترسی بیشتر به امکانات عمومی بیش از پیش احساس شود. در برخی نقاط جهان، تجربه اساسی در زمینه طراحی، با ملاحظاتی درباره معلومین، همراه بوده است. پاره ای از این گونه تجربه ها، به عنوان مبنایی برای این راهنمایی، به کار رفته است.

با توجه به اینکه در کشورهای در حال توسعه شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاکم دگرگون می شود، و قوانین و مقررات ساخت بناها تغییر می یابد، توصیه می شود که مقررات اساسی فیزیکی حاکم بر تأمین نیازهای معلومین مشابه هم باشند. این مقررات در همین کتاب (صفحه ۲۹) آمده است.

بسیاری از وزیرگاهیانی که بناها و فضای شهری را برای معلومین دست یافتنی می کنند، استفاده از آنها را نه تنها برای معلومین بلکه برای دیگران نیز موافق و سازگارتر می نمایند.

بسیاری از موانع فیزیکی بناها و فضای شهری را می توان بدون صرف هزینه یا با هزینه کمتری از میان برداشت؛ به شرطی که در مرحله طراحی آنها را در نظر گرفت. و سایر موانع را می شود بدون مشکل به هنگام بازسازی و نوسازی بر طرف ساخت، هر چند که بعضی از این گونه موانع ممکن است هزینه گزافی دربرداشته باشد.

خودداری از تغییرات پرهزینه در بناهای تکمیل شده نکته ای است حائز اهمیت، و این به خصوص در مناطقی که منابع مالی آنها محدود است از اهمیت بیشتری برخوردار است. بنابراین، معیارهای اطمینان از دستیابی معلومین باید به هنگام طراحی و مراحل آن در نظر گرفته شود.

مشکل

خواسته های اساسی معلومین:

دست یافتن
راه داشتن
به کار بردن

مشکل

اصول سیاست جاری عقب‌ماندگی آن است که افراد معلول از بقیه جمیعت جامعه جدا نشوند، بلکه تا حد امکان با جامعه همگون شوند. برای تسهیل این همگونی، بناها و فضای شهری برای کسانی که به کمک افراد یا وسایل فنی اتکا دارند باید قابل دسترسی باشد، تا میتوانند در هر گونه زندگی اجتماعی مشارکت کامل داشته باشند.

تحرک، یکی از اساسی‌ترین عوامل در توان بخشی معلولین به شمار می‌آید.

ولی برای واداشتن مردم به تحرک، طبیعاً وسایل کمکی فنی مانند چوب زیرپل، گاری، صندلی چرخدار، دوچرخه، و عصاها می‌که بر پایه تکنولوژی مناسب محلی تهیه شده باشد ضروری است. یا این وجود، احتمال دارد که حمایت افراد خانواده، مددکاران، یا دیگران، تا آینده قابل پیش‌بینی، لازم باشد.

با تصریح براین نیاز که بناها و فضای شهری باید برای همه دستیاب باشد، افراد معلول بیش از پیش در جامعه پذیرفته خواهند شد.

دامنه این کتاب

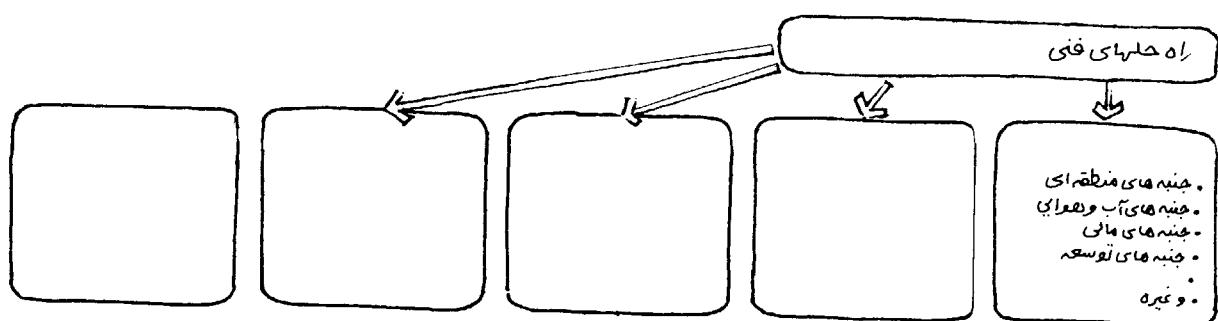
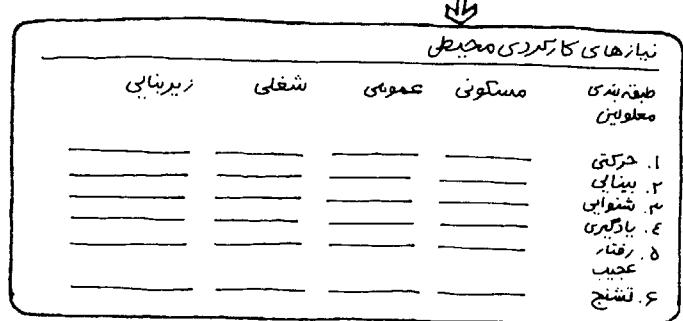
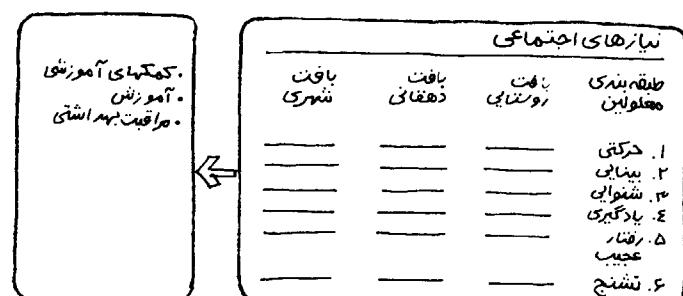
محیط فیزیکی که نیازهای ناشی از گروههای مختلف معلومین را برآورده می سازد نه تنها نیاز این افراد، بلکه نیاز تمام مردم را برآورده می کند. این کتاب راهنمای نیازهای محیط فیزیکی معلومین را ارزیابی می کند. کتاب دربی این اطمینان است که فضای شهری آتی با نیازهای معلومین سازگار باشد.

با این همه، واضح است که اگر تداوم، و هدف مشارکت کامل معلومین مد نظر باشد، رویکردی بس جامع در کل مسائل معلویت، از جمله اوضاع اجتماعی و محیطی موجود افراد معلول، ضروری است. چنین رویکردی از دامنه بحث این کتاب راهنمای خارج است.

اما، کتاب با مجموعه ای از مؤلفه های ویژه در بناها و فضای شهری سروکار دارد. نمودار زیر جایگاه همین «مقررات کارکردی محیطی» را در کل مسأله تصویر می کند.

علاوه، راه حلهای فنی مسأله، که حاوی جزئیات باشد، در این کتاب راهنمایی نشده است: ولی معمار یا طراح محلی، براساس توصیه های طراحی، که در این کتاب راهنمای تدوین یافته است، باید برای هر شرایط خاص، راه حلی بیابد.

جدول رابطه بین معلویت و عناصر فضای شهری در پیوست شماره ۸ آمده است.

هدف این کتاب

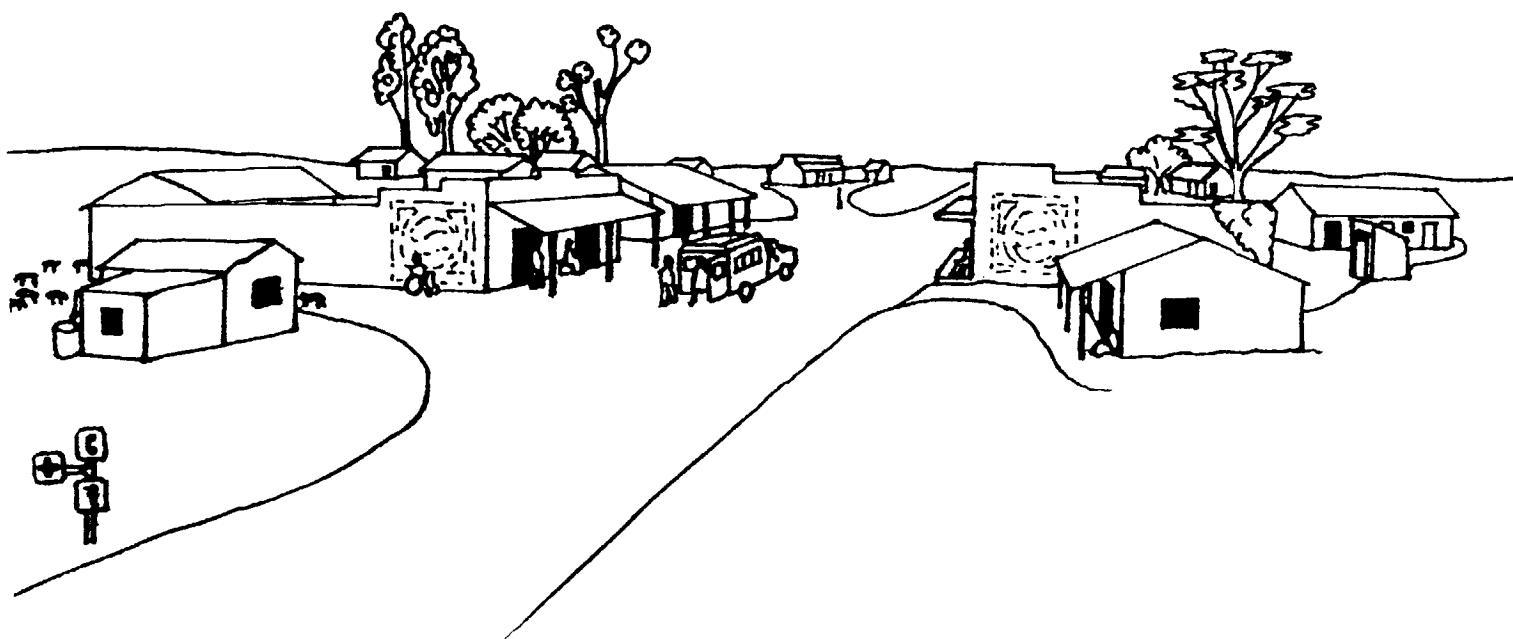
هدف، تسهیل کار برنامه‌ریزان، معماران، طراحان، و نیز کسانی است که در پروژه‌بناهای عمومی و تخصصی در مناطق در حال توسعه مشغول هستند.

این کتاب راهنمای تصمیم‌گیرندگان و سازمانهای تحریریه را نیز در کمک به ارزیابی پروژه‌ها در این مناطق راهنمایی می‌کند - تجربه نشان داده است که اگر مسأله در مرحله طراحی مدنظر قرار گیرد، بناها را می‌توان با هزینه کم یا بدون هزینه اضافی برای معلومین دست یافتنی نمود.

این کتاب در درجه اول به بناهای عمومی در سطح شهر و شهرک می‌پردازد. به مناطق شهری، که در آنجا فعالیتهای ساختمانی مسیار وسیع است، به ویژه توجه شده است، ولی توصیه‌ها باید برای بناهای مناطق روستایی نیز کاربرد داشته باشد.

در این کتاب راهنمای کوشش برآan است که راه حل‌های ساده‌ای برای مسائل عملی، که غالباً مبتلا به بناها و فضای شهری است، ارائه شود تا بناهای عمومی و کل فضای شهری برای انواع گروههای معلومین قابل استفاده باشد.

این کتاب راهنمای توصیه‌های برنامه‌ریزی و طراحی را برای بناهای عمومی و سایر اماکن با تصویر نشان می‌دهد و بر مسائل مناطق در حال توسعه تأکید می‌ورزد.

مقدمه

ساختار این کتاب

کتاب راهنمای حاضر دارای سه بخش عمده است.
فصل مقدماتی به ارائه اطلاعات زمینه‌ی می‌پردازد. به دنبال آن،
فصل مربوط به اطلاعات پایه درباره معلومین، نیازهایشان، و تحلیل مسائل
آنان می‌آید.

این فصلها که مسأله را تعریف می‌کنند، توصیه‌های طراحی، ابعاد،
ضوابط و معیارهای طراحی را به دنبال دارند.
راهمنا با دو فصل، که به ملاحظات قانونی و مالی می‌پردازد، تکمیل
می‌شود.

پیوستهای راهنمای حاضر، شامل منابع مرجع، از جمله کتابشناسیها،
صورت هنجارهای^۱ موجود، مدارک و مقررات مناسب سازمان ملل متحد
حاکم در بعضی کشورهای منتخب است.

هدف توصیه‌های این کتاب مربوط به طراحی بناهایی نظیر بنای
مدارس، تسهیلات بهداشتی، ادارات محلی، امکانات تفریحی، مساجد
و معابد، شبکه حمل و نقل، وغیره است که پیمانکاران محلی
می‌سازند یا به سفارش مستقیم ساخته‌ی شوند، و مسؤولیت آنها را
مقامات محلی بر عهده دارند. ولی انتظار می‌رود که بسیاری از
توصیه‌های ارائه شده در این کتاب راهنمای در بناهای شخصی،
مسکن‌های سنتی، و اقاماتگاههای^۲ محلی، که منابع مالی در آنها محدود
است، نیز کاربرد داشته باشد.

این توصیه‌های را می‌توان در بناهای پیشرفته‌ی فنی، مانند سازه‌های
چندین طبقه، به کار برد، ولی درخصوص نظامهای پیچیده و جزئیات
خاص، معمار یا پیمانکار باید به مقررات جاری بین‌المللی و
توصیه‌نامه‌های منتشر شده مراجعه کند.

ملاحظات کلی

طبقه‌بندی معلولین

سازمان جهانی بهداشت در گزارش «کارآموزی معلولین در جامعه»، که در ۱۹۸۰ انتشار یافته است، معلولین را در شش گروه طبقه‌بندی کرده است (به پیوست شماره ۲، بخش کتابشناسی مراجعه کنید). این گروهها

عبارتند از:

- اشخاصی که مشکلات حرکتی دارند.
- اشخاصی که مشکلات بینایی دارند.
- اشخاصی که مشکلات شنوایی و یا گفتاری دارند.
- اشخاصی که مشکلات فرآگیری دارند.
- اشخاصی که رفتار نابهنجار دارند.
- اشخاصی که مبتلا به صرع هستند.

در هر طبقه، معلولیت درجهات مختلف دارد.

معلولیت چندگانه نیز باید مورد توجه قرار گیرد، برای مثال، از راه

ترکیب معیارهای پیشنهاد شده.

اشخاصی که حساسیت^۱ دارند در این تعریف گنجانده نشده‌اند، ولی البته به علت مسائل خاص خود باید طرف توجه قرار گیرند.
گروههای معلولین در مواجهه با محیط، مشکلات مختلفی را تجربه می‌کنند و به همان دلیل نیازمند تعیین انواع مختلف ضوابط و معیارها هستند.

در این کتاب راهنمای گروههای مختلف معلولین به سبب نوع معلولیت و محدودیتهای کارکردی به طور مبسوط تشرح شده‌اند.

ملاحتات گلی

طبقه‌بندی معلولین

حال، بناها و فضای شهری باید استفاده از صندلیهای چرخدار و نیز تحرک به کمک سایر وسایل کمکی فنی را تسهیل نماید.

معلولین سریا^۱ ممکن است با تکیه به عصا یا چوب زیری غل گامهایی نااستوار^۲ بردارند. بعلاوه، ممکن است فقط فواصل کوتاه را طی نمایند و در بالارفتن از پله‌ها مشکلاتی داشته باشند.

نیازمندیهای افراد وابسته به صندلی چرخدار به مشکلات تحرک آنها با صندلی چرخدار و کارکردن با این وسیله ارتباط دارد. از این رو اکثر مقررات به ابعاد و وزن‌گهای صندلیهای چرخدار مربوط می‌شود. این امر بخصوص در اکثر کشورهای صنعتی درباره رعایت ابعاد توصیه شده در طراحی صندلیهای چرخدار صادق است.

برای کشورهای در حال توسعه، صندلی چرخدار دستی با سه چرخ ساخته شده است که باید برای تولید در این گونه کشورها مناسب باشد و برای استفاده از آن ابعاد خاصی لازم است.

مشکلات تحرک ممکن است به علل بیشماری، از جمله نقصهای مادرزادی، بیماری یا دلایل پیری باشد. بعضی از امراض مانند فلج اطفال و جذام، که در مناطق در حال توسعه امری عادی است، اگر به طور کامل مداوا نگردد مانع تحرک نیز می‌شود.

اشخاصی که مشکلات بینایی دارند. این افراد در جهت یابی و تحرک مشکلات دارند. اشکال در خواندن ممکن است مشکلات جهت یابی را نیز افزایش دهد. ولی جهت یابی را برای بعضی اشخاص می‌توان با استفاده از رنگ، نور، و در موارد خاصی با استفاده از جنس مواد، تسهیل نمود. بناهایی که طرح آنها ساده و سرراست است، امکانات جهت یابی را افزایش می‌دهند.

کوری یا مشکلات حاد بینایی ممکن است از طریق بیماری، حوادث، یا عوامل مادرزادی عارض شود. ضمناً باید یادآور شد که میزان دید معمولاً به سن بستگی دارد. بیماریهایی مانند سرخک، تراخم، آب مروارید و امثال آنها، اگر به موقع و به طور کامل مداوا نگردد، ممکن است موجب کوری شود. شرایط دیگری مانند کوری ناشی از آب تنی در رودخانه، که از نوعی انگل حادث می‌شود و در مناطق گرمسیری امری عادی است، به کوری می‌انجامد. کمبود ویتامین آ در تنفسیه کودکان نیز سبب کوری می‌شود.

در مناطق در حال توسعه، نایابیان معمولاً به مددکاری وابسته هستند که غالباً عضو جوانی از خانواده است.

اشخاصی که مشکلات شنوایی یا گفتاری دارند. این اشخاص به طور جدی تحت تأثیر محیط قرار دارند، بدون اینکه از معلولیت خود علام ظاهری بروز دهند.

اشخاصی که مشکلات حرکتی دارند. بیشتر دستورالعملهای برنامه‌ریزی و طراحی به این گروه بازمی‌گردد. در این گروه، دوزیر گروه می‌توان تشخیص داد: آنهایی که برای تحرک خود به عصا و چوب زیری غل یا سایر وسایل فنی متکی هستند؛ و آنهایی که به صندلی چرخدار وابسته‌اند.

در کشورهای در حال توسعه تعداد صندلیهای چرخدار اندک بوده و استفاده از آنها به دلایل اقتصادی و محیطی محدود است. به هر

طبقه‌بندی معلولین

ماستوئید^۱ عارض گردد، و اگر این بیماریها به طور کامل مداوا نشود، به مشکلات شناوی منجر می‌شود.

اشخاصی که مشکلات فراگیری دارند، همیشه ضروری است که بناها و فضای شهری با طرحی ساده سازمان یابند تا شخص بتواند به آسانی جهت خود را در آنها پیدا کند، و این امر بوقتی برای اشخاصی که مشکلات فراگیری دارند حائز اهمیت است.
مشکلات یادگیری ممکن است منشأ ارثی یا دارویی داشته باشد، یا در نتیجه سوء تغذیه حادث شود.

اشخاصی که رفتار نایهنجار دارند، این اشخاص بر محیط فیزیکی مقررات دیگری تحمل نمی‌کنند، مگر مقرراتی که سایر گروهها قبل از وضع کرده‌اند.

مصروعها، شمار مصروعها در مناطق در حال توسعه زیاد است و اکثر آنان را کودکان تشکیل می‌دهند.

مصروعها در معرض افتادن و آسیب دیدن اند. از این رو برای احتراز از صدمه شدید، باید تا حد امکان از لبه‌ها و گوش‌های تیز پرهیز کرد.

در بسیاری از خانه‌های سنتی اجاق‌های روباز خطری برای مصروعهاست، زیرا ممکن است در اجاق بیفتد و سوتگیهای شدید پیدا کنند.

صرع عموماً معلول حالت غش است و غش خود نشانه اختلال الکتریکی در مغز است، و ممکن است با تعدادی از شرایط مختلف (مانند صدمه سر، ضربه، تومور مغزی، فقدان اکسیژن به هنگام تولد) همراه باشد. درجه شیوع این بیماری در کشورهای صنعتی حدود نیم درصد است، که معنای آن وجود ۵ تن مصروع در ۱۰۰۰ دریک سال است. این درصد در آفریقا خیلی زیادتر است و در مطالعات مختلف، بسته به شرایط، بین ۴ تا ۷٪ درصد برآورد شده است.

علاوه بر شش گروه اصلی معلولین، اشخاصی که حساسیت دارند نیز باید طرف توجه قرار گیرند. در حال حاضر به نظر می‌رسد که این گروه در کشورهای در حال توسعه کوچک باشد، ولی می‌توان فرض کرد که روبه افزایش دارد. اشخاص فاقد مواد رنگ دانه (زال)^۲ نیز در این گروه قرار می‌گیرند. کسانی که حساسیت دارند ممکن است به گرد و خاک، کرم ریز^۳، کپک^۴، گرده‌گل، پشم حیوان، فرمالین^۵، تریاتین^۶، و امثال آنها حساس باشند. برخی در تماس با موادی مانند نیکل، گرم، ولاستیک حساس اند.

چون اشخاصی که مشکلات شناوی دارند در درک صدای و کلمات در محیط‌های پرسو صدا با مشکل مواجه اند، لذا اتفاقها باید از نظر انگکاس صدا خوب طراحی و عایق بندی شده باشند.
اشخاصی که اختلال شناوی دارند ممکن است برای ارتباط با دیگران به لبخوانی اتکا نمایند که هر نوع روشنایی به این فن کمک می‌کند.

در بناهای عمومی، برای واضح شنیدن تنها نباید از بلندگو استفاده شود، بلکه اطلاعات دیداری نیز باید به عنوان مکمل آن، برای ناشنوایان، فراهم شود.
ناشنوایی ممکن است از طریق بیماریهای مانند آماس گوش و

1. mastoiditis
4. mildew

2. albions
5. formalin

3. mite
6. turpentine

ملاحظات کلی

۲۲

در کشورهای در حال توسعه معمولاً صندلیهای چرخدار به طور وسیع در اختیار معلولین قرار نمی‌گیرد، یا مورد استفاده آنها واقع نمی‌شود. با این حال، انتظار می‌رود که این صندلیها و دیگر وسائل کمکی فنی در آینده به گونه‌ای عمومی تر در دسترس قرار گیرد.

حتی در این مرحله، به کار گرفتن ضوابط کشورهای توسعه یافته درباره صندلی چرخدار و ابعاد آن، بناها و فضای شهری به تدریج با میزان توسعه ای که مورد انتظار است سازگار خواهد شد.

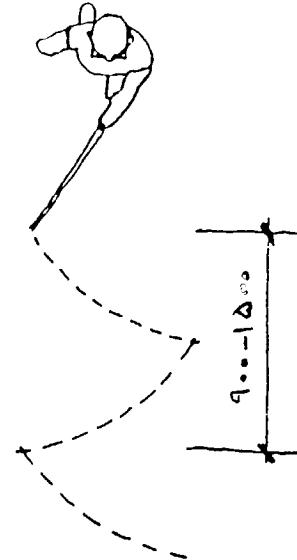
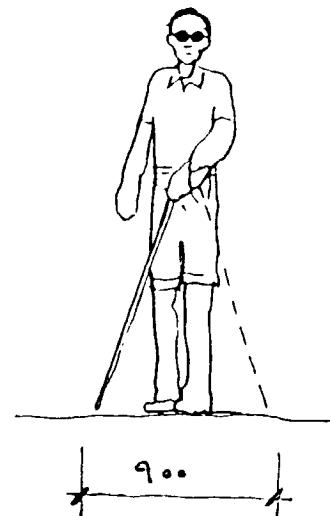
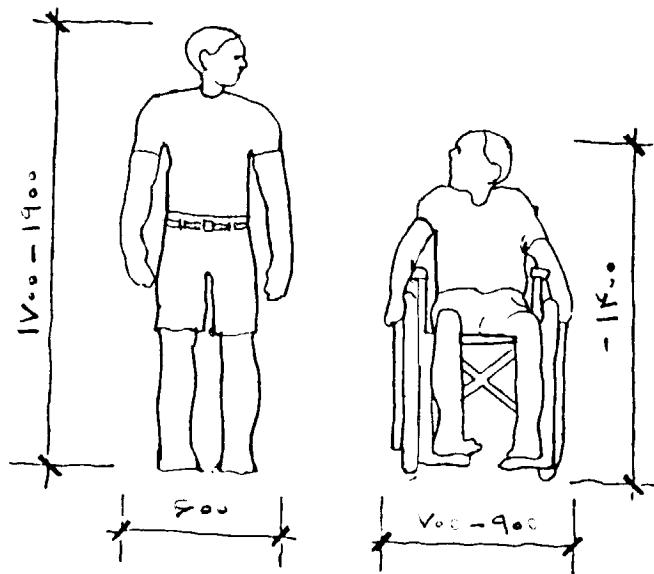
فضای کافی که برای جایی صندلیهای چرخدار در نظر گرفته می‌شود، برای دیگر معلولینی که از سایر وسائل کمکی فنی استفاده می‌کنند یا مددکار دارند، نیز کاملاً بسته است.

ابعادی که به منظور برآورده ساختن نیازهای افراد معلول در طراحی در نظر گرفته می‌شود، باید جوابگوی اندازه‌های مورد نیاز کسانی باشد که با وسائل کمکی حرکتی، یا بدون آنها، تحرک دارند. این ابعاد در کشورهای صنعتی به طور عمدۀ برای کسانی طراحی می‌شود که به صندلی چرخدار وابسته‌اند.

در بناها، ابعاد صندلی چرخدار و رعایت مقررات فضای برای چرخش صندلی و عبور آنها از راهروها، از اهمیت خاصی برخوردار است.

طول صندلی چرخدار معمولاً بین ۱۱۰۰ تا ۱۲۰۰ میلیمتر است. عرض صندلی چرخدار معمولاً بین ۷۰۰ تا ۶۰۰ میلیمتر است. اشخاصی که به صندلی چرخدار وابسته‌اند، به محدوده‌ای با ارتفاع بین ۷۰۰ تا ۱۲۰۰ میلیمتر از سطح اتاق براحتی اشراف دارند و دسترسی آنها به گوشۀ های اتاق نیز از فاصله حداقل ۴۰۰ میلیمتری امکان پذیر است.

داده‌های مربوط به ابعاد

داده‌های مربوط به ابعاد

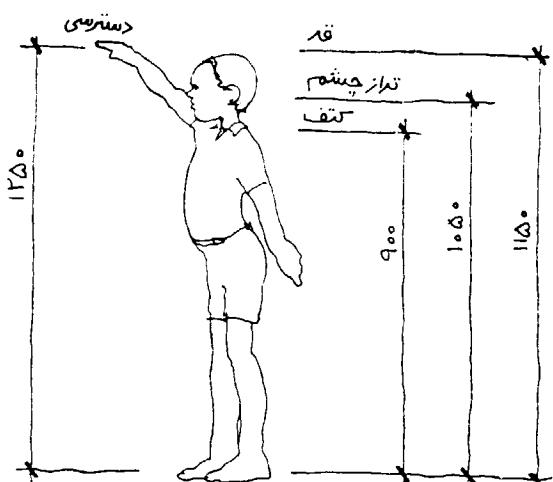
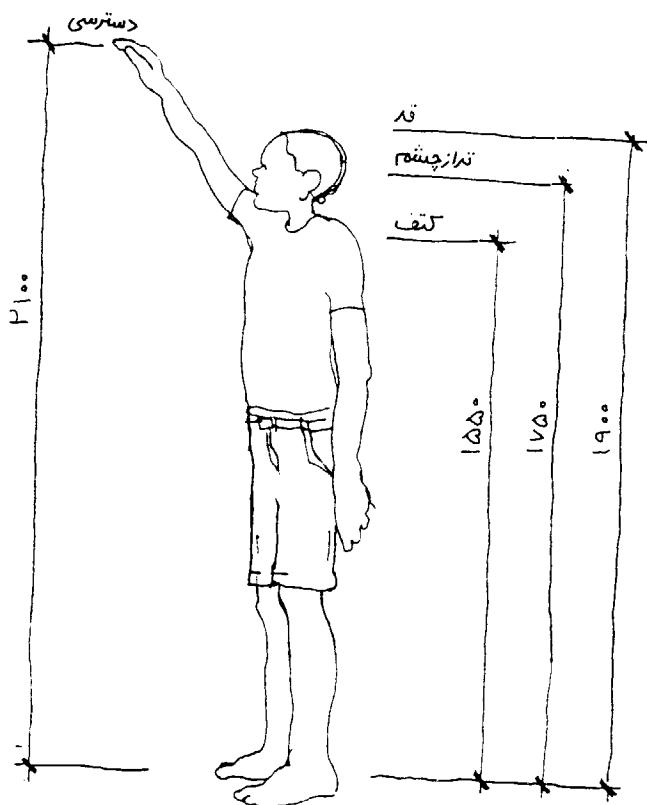
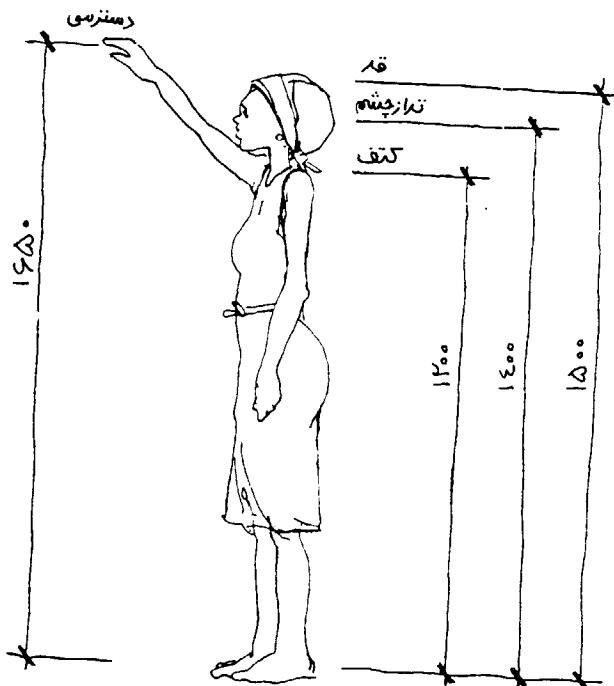
مقررات فضای جابه‌جایی همواره با توجه به نوع فعالیت فرق می‌کند. اشخاصی که از صندلیهای چرخدار استفاده می‌کنند، بسته به عملکرد مشخص و نوع صندلی چرخدار، فعالیت خود را به روشهای مختلف انجام می‌دهند.

در طراحی بنایی که برای چرخش صندلیهای چرخدار در نظر گرفته می‌شود، منظور کردن محدوده‌ای به قطر ۱۵۰۰ میلیمتر مناسب است.

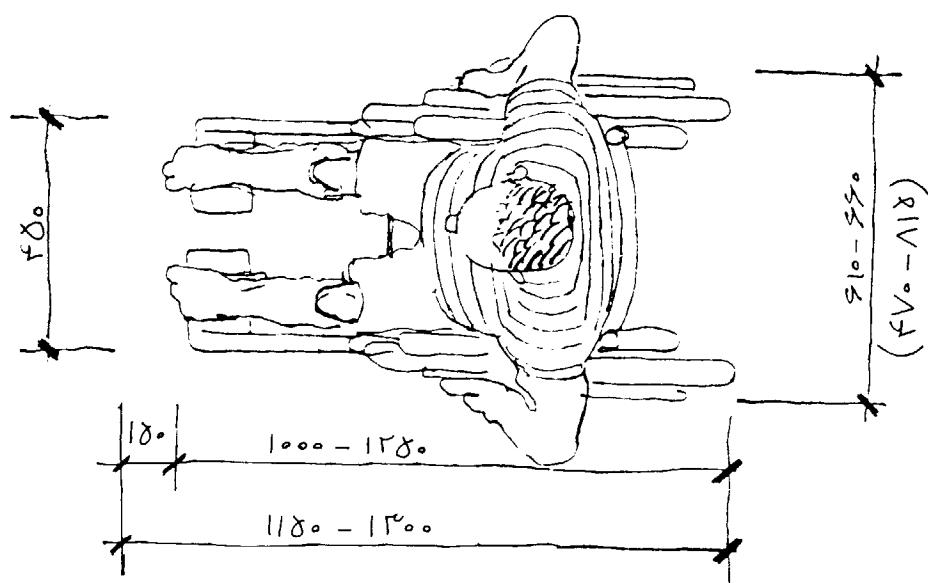
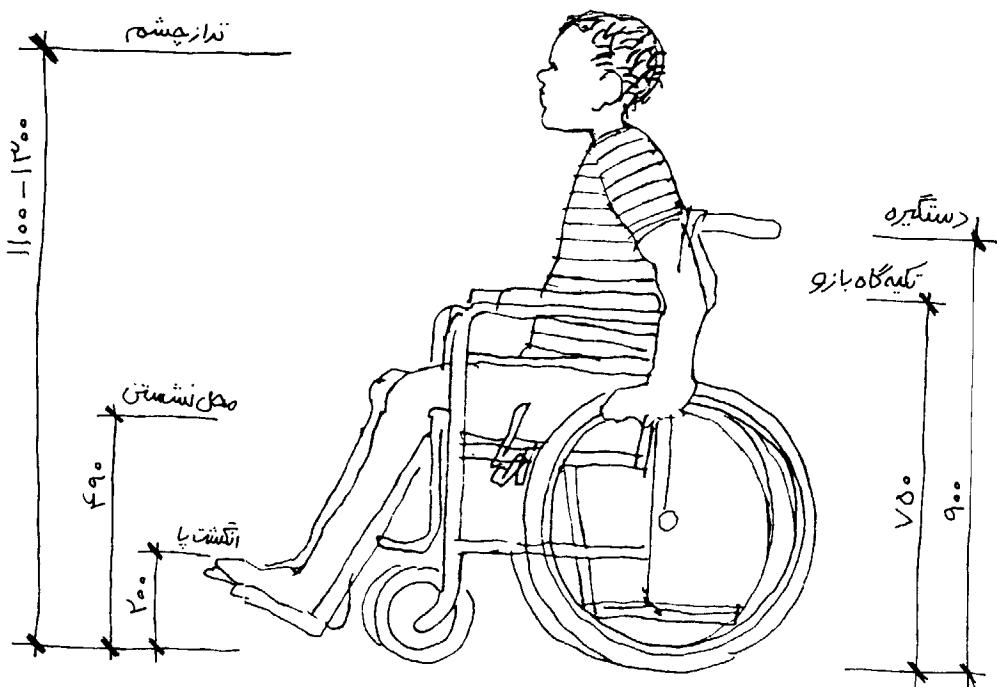
پیشنهاد می‌شود اندازه‌ها و ابعاد صندلی چرخدار در اکثر کشورهای توسعه یافته، در مناطق در حال توسعه نیز به کار رود. این امر، موجب می‌شود فضای کافی در اختیار معلولینی قرار گیرد که مددیار دارند، و نیز معلولینی که برای راه رفتن از وسایل کمکی استفاده می‌کنند.

به این نکته نیز باید توجه نمود که افراد از حیث قد و قامت با هم فرق دارند. اندازه‌هایی که در کتاب حاضر ارائه شده براساس مواد و مطالب رایج بین‌المللی، افراد میان قامت را در نظر گرفته است. هرچند که از لحاظ اندازه هم تقاوتهای فردی را باید در نظر گرفت و هم تقاوتهای منطقه‌ای را؛ برای مثال، مردم ماسای در کنیا^۱، پیغمبهای زیبیر مرکزی^۲، یا حتی ژاپونیها را.

در بسیاری از کشورها، اصول طراحی مناسب سازی بناها و فضای شهری برای معلولین در دست تهیه است، که از آن جمله اصول ژاپن را می‌توان نام برد. در این کشور، مطالعات را بخش توان بخشی دانشکده پژوهشی دانشگاه توکیو با همکاری شورای استرالیایی توان بخشی معلولین، کمیسیون بین المللی در زمینه کمکهای فنی در دست اجرا داردند (← کتابشناسی توضیحی آخر).

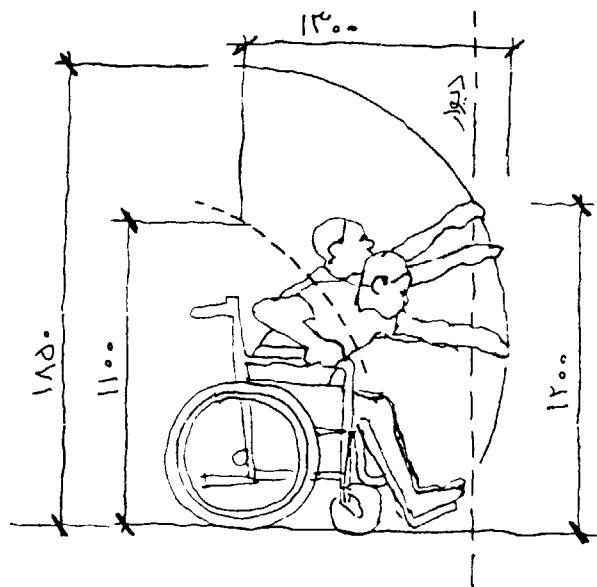
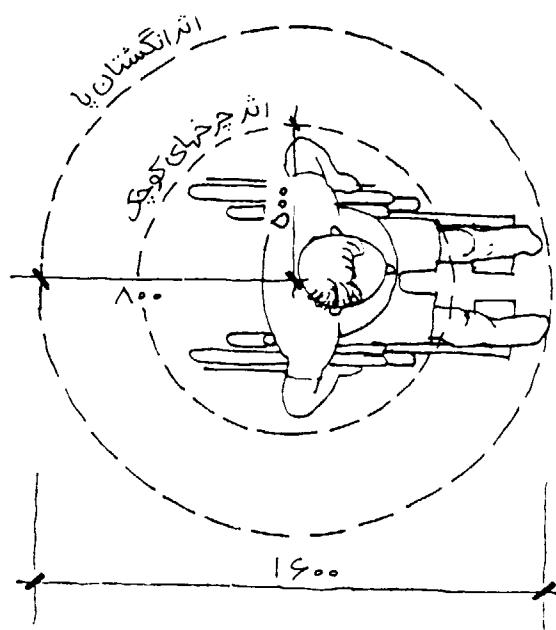
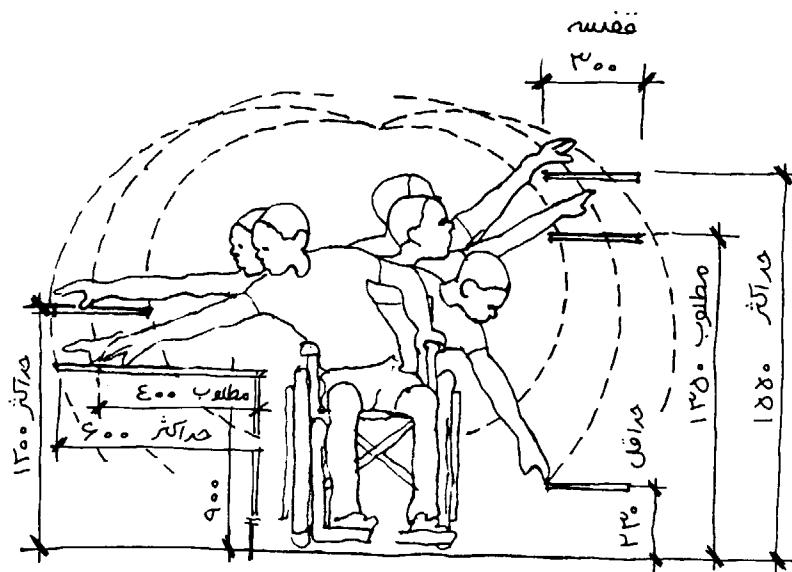
داده‌های مربوط به ابعاد

ملاحظات کلی

۲۵

دادهای مربوط به ابعاد

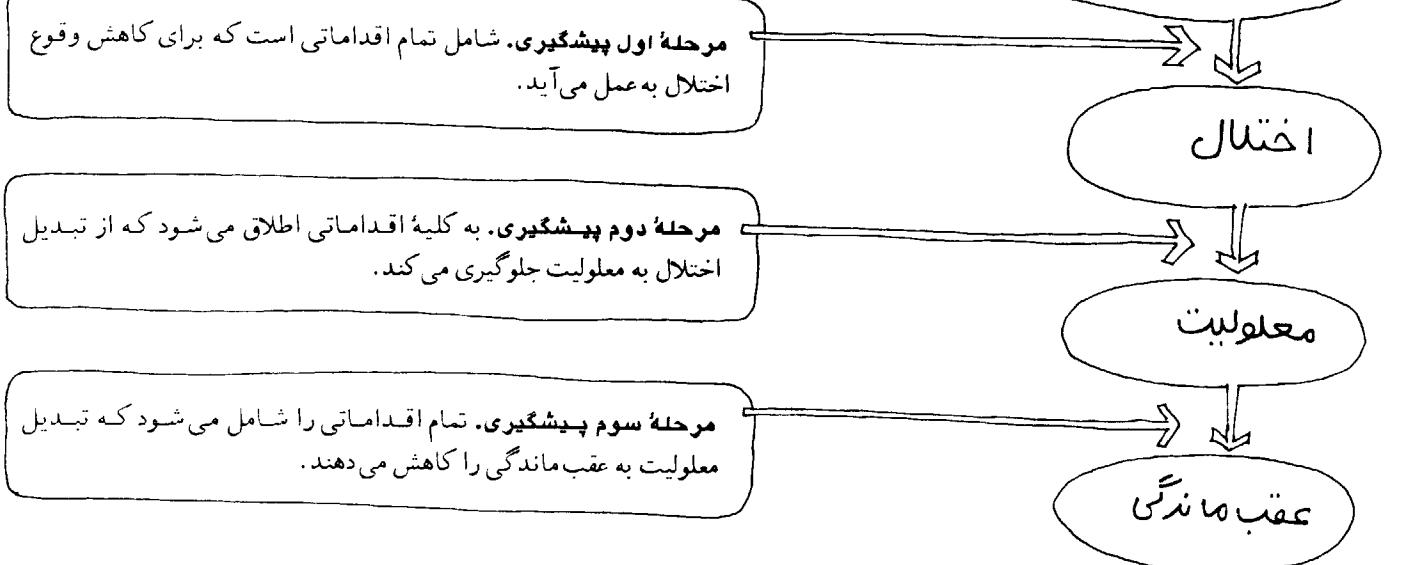
ملاحتات گلی

۲۶

رویکرد محیطی در پیشگیری از معلولیت حائز کمال اهمیت است. معیارهای کاهش معلولیت و عقب‌ماندگی از اهمیت شایانی برخوردار است و در صورت امکان باید به آنها اولویت داده شود. سازمان جهانی بهداشت، پیشگیری را در سه سطح مختلف تعریف می‌کند.

پیشگیری

- سلوچ تغذیه
- بیماری
- حارث
- پیامدهای صادرزاری
- سایر عمل

مرحله اول پیشگیری شاید مهمترین و سودمندترین مرحله باشد. با اینکه همیشه قسمتی از جمعیت کشور معلول خواهد بود، باید تمام مساعی به کار رود تا در درجه اول اختلال به وجود نیابد. آموزش معلولین در جامعه، از انتشارات سازمان جهانی بهداشت، خلاصه‌ای از مهمترین ضوابط و معیارهای پیشگیری از معلولیت را در بردارد. این کتاب نشان می‌دهد که طراحی محیط فیزیکی نقش کمکی مهمی در پیشگیری از اختلال و پرهیز از معلولیت ایفا می‌کند. خلاصه‌ای از مهمترین ضوابط و معیارهای پیشگیری از معلولیت که سازمان جهانی بهداشت تعیین کرده است در پیوست ۴، صفحه ۹۳ کتاب حاضر، آمده است.

غالباً چنین به نظر می‌رسد که اجرای ضوابط و معیارهای پیشگیری بر عهده «جامعه» است. در مناطق در حال توسعه «خانواده گسترشده» سنتی احتمالاً بنای زندگی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باقی می‌ماند.

مقررات اساسی فیزیکی

هدف سازمان ملل متحده، «مشارکت و برابری کامل»، دلالت بر آلت دارد که بناها و فضای شهری باید طوری طراحی شود که گروههای خاصی از مردم به علت معلومیت‌شان از استفاده از آنها محروم نشوند.

برای دستیابی به فضای شهری خوب، تعدادی اصول را هنما شناخته شده است. مراجعه به این اصول در طراحی سبب می‌شود میزان سازگاری با محیط زیادتر گردد. این اصول اساسی را می‌توان به طریق زیر جمع‌بندی کرد:

هر فردی باید به تمام مکانها و بناهای عمومی دسترسی داشته باشد.

امکان راه یافتن به تمام بناهای عمومی باید وجود داشته باشد.

استفاده از تمام تسهیلات عمومی و موهب محیطی باید میسر باشد.

این اصول اساسی را می‌توان در قالب پنج یا شش بند مقررات تدوین کرد تا در طراحی فیزیکی محیط در نظر گرفته شود. این مقررات را می‌توان به شرح زیر خلاصه نمود:

- **دسترسی.** بناها و فضای شهری باید چنان طراحی شود که همه مردم بتوانند به آن دسترسی داشته باشند.

- **دستیابی.** در بناها و فضای شهری تمهدات به گونه‌ای فراهم آید که همه بتوانند تا حد امکان به بناها و مکانها دست یابند.

- **کاربری.** بناها و فضای شهری باید طوری طراحی شود که همه مردم از آن استفاده کنند و لذت ببرند.

- **جهت یابی.** بناها و فضای شهری را باید طوری طراحی کرد که جهت یابی و یافتن راه آسان باشد.

- **ایمنی.** بناها و فضای شهری را باید طوری طراحی کرد که مردم بتوانند در رفت و آمد باشند، بدون اینکه زندگی و سلامتی آناف به مخاطره افتد.

- **کارپذیری.** محل کار اعم از اداره و کارگاه باید طوری طراحی شود که به مشارکت و اجرای نقش معلولین امکان دهد.

مراجعةً مداوم به این مقررات اساسی در جریان طراحی موجب می‌شود که امکانات ایجاد محیط خوب تحقق یابد.

محیط خوبی که این خواسته‌ها را برآورده می‌سازد می‌تواند به روشهای مختلف حاصل شود. از جمله این روشهای رفع موانع فیزیکی، عدم ایجاد تعییرات غیرضروری در سطوح و پله‌ها، تعبیه درهای ورودی و درهای درون بنا با ابعاد مناسب، ایجاد فضای چرخشی کافی، و با طرحی ساده و طراحی دقیق است.

دست یافتن

راه یافتن

به کار بردن

شناخت مشکل و مقدرات طراحی

به منظور فراهم ساختن مبنایی برای تدوین ضوابط طراحی مناسب، در این بخش به مشکلات عمدهٔ فضای شهری و مسائلی پرداخته می‌شود که معلومین با آنها مواجه‌اند.

توجه بیشتر به مشکلات عمومی معلومین، که از بناها و فضای شهری ناشی می‌شود، معطوف شده است.

نمونه‌هایی از مشکلات که به صورت مصور نشان داده شده، میرحسب موقعیت نسبی آنها در بناها و فضای شهری و معماری دسته بندی شده است، یعنی:

- حرکت در محوطهٔ بناها
- راه یافتن به درون بناها
- ارتباطات درون بناها اعم از افقی و عمودی
- اتفاقهای انفرادی

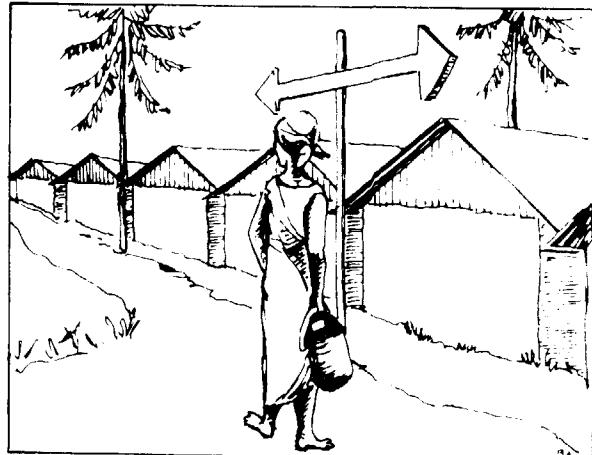
مشکلات بیان شده در این کتاب در زمینهٔ بناها و فضای شهری از «کل» به «جزء» تدوین یافته است. نمونه‌هایی از موانع قیزیکی، که مشکلات عمومی معلومین را به صورت مصور نشان می‌دهد، به عنوان زمینه‌ای برای تدوین ضوابط کلی طراحی ارائه شده است، این ضوابط مبنایی را برای طراحی محیط به روی فراهم می‌آورد که از موانع جلوگیری شود.

ملاحت محیطی

۳۰

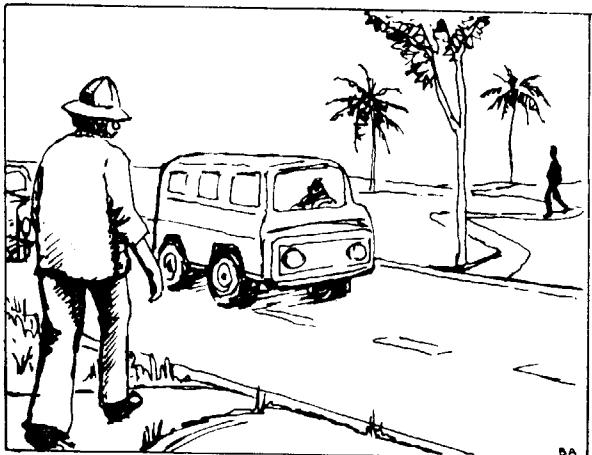
موانعی که در تحرک بین قسمتهای مختلف محیط خارج از خانه مشکل ایجاد می‌کند، با خواسته‌های جهت یابی و دسترسی معمولین تعارض دارد. مشکلاتی که به وجود می‌آید غالباً از حرکت میان بنایا در خیابانها، گذرگاهها، پیاده‌روها و امثال آنها ناشی می‌شود.

شناخت مشکل

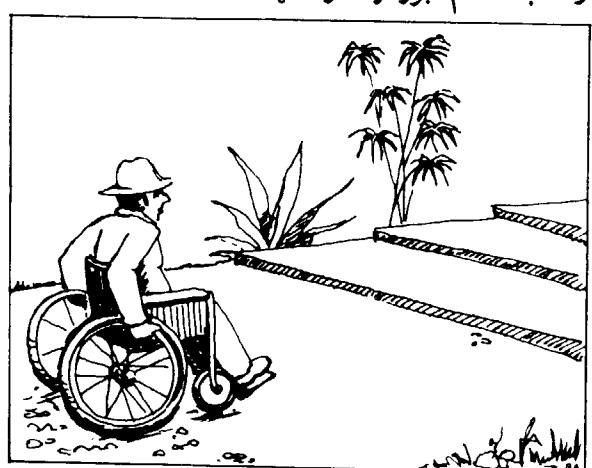
اشکالات جهت یابی، مانند پیدا کردن در ورودی ساختمان باعث تأخیر، هیجان، و خستگی افراد توانند و نیز معلوم می‌گردد. برای کسی که مشکلات حرکتی دارد، پیدا کردن سریع و مستقیم راه، بد و انتباه یا انحراف غالباً مشکل بزرگی است. برای اشخاصی که مشکلات شناوی دارند یا آنها یکی که نمی‌توانند راه را از کسی پیرسند، این مشکل آزاردهنده است.

مشکلات جهت یابی

وقفه به هنگام عبور از گذرگاهها

هر آنچه شبکه مسیر عابر پیاده را قطع کند، هم مزاحم و هم خطرناک است، به ویژه در جاهایی که عابر ناگزیر باشد از مسیر وسائل نقلیه عبور کند. در جاهایی که رودخانه یا راه آهن بر روی پل باریک، پیاده‌رو را قطع می‌کند، این گونه مزاحمتها و خطرها عمومیت دارد. برای اشخاصی که به استفاده از صندلی چرخدار یا سایر وسائل کمکی مکانیکی وابسته‌اند، گذرگاه‌های معیوب عابر پیاده، تحرک را بدون کمک اساسی بسیار مشکل می‌سازد. سبقت در جاده‌ای که وسایط نقلیه موتوری در آن حرکت می‌کند خطرناک است و موجب تصادف و آسیب می‌شود.

اختلاف سطح

اجتناب از اختلاف سطح در جاده‌ها و گذرگاه‌های عابر پیاده، حتی در نواحی نسبتاً هموار، عملأً ممکن نیست. استفاده از پله برای قابل عبور کردن این اختلاف سطح، دستیابی معمولین سوار بر صندلی چرخدار را ناممکن می‌کند. این وضع برای کسانی که از دوچرخه یا سایر انواع وسائل حمل و نقل چرخدار استفاده می‌کنند نیز نامناسب است. برای جدا ساختن وسایط نقلیه موتوری از وسائل حمل و نقل عابران پیاده، باید شبکه گذرگاه‌های عابر پیاده را با شبیراه^۱ مناسب برای بالارفتن از این گونه مکانها کامل کرد.

۱. ramp

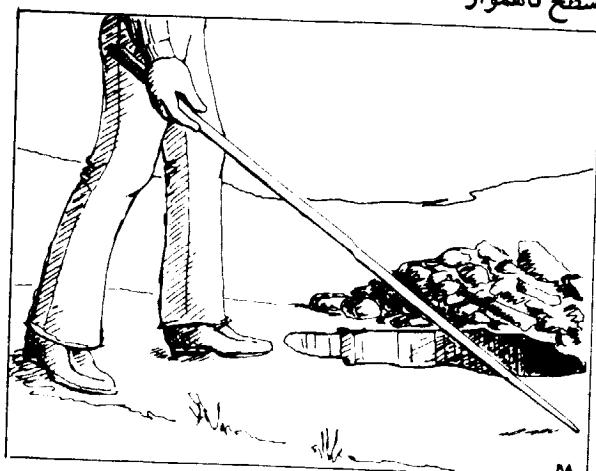
ملاحظات محیطی

سطح ناهموار و گذرگاههای پرچاله، حتی برای عبور مردم عادی هم مشکل ایجاد می‌کند. سطوح ناهموار تحرک را برای معلولین دشوارتر می‌سازد. جلو و عقب بردن هر نوع وسیلهٔ نقلیهٔ چرخدار، مانند صندلی چرخدار، تلاش بیشتری لازم دارد و حرکت نیز کند است. سطوح ناهموار برای افرادی که اختلال بینایی دارند خطر بزرگی است و سطوح لغزنه نیز برای اشخاصی که از چوب زیرینل یا عصا استفاده می‌کنند مشکلی است فراینده.

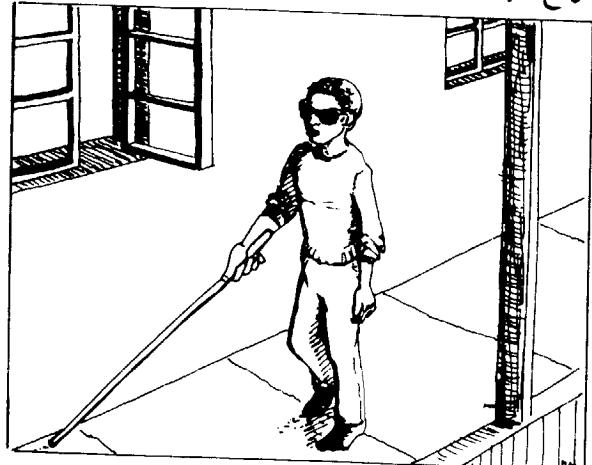
سطح ناهموار

موانع روی جاده می‌تواند موقتی یا دائمی باشد، و در مسیرهای وسایط نقلیه و شبکهٔ گذرگاههای عابرپیاده سد معبر ایجاد می‌کند. شرایط جوی، مانند بارانهای سیل آسا، مشکل را تشدید می‌کند. موانع سبب می‌شود افرادی که در تحرک مشکل دارند از راههای غیراصلی و آزاردهنده استفاده کنند. این گونه موانع برای نابینایان و اشخاصی که دچار اختلالات بینایی هستند خطرات بیشتری به وجود می‌آورد، زیرا آنان با این موانع برخورد می‌کنند و صدمه می‌بینند.

موانع و چاله‌ها

موانعی مانند عواملی که در بناهای در دست ساخت وجود دارد، خطر دیگری برای اینمی در بناها و فضای شهری به شمار می‌آید. تابلوهای کم ارتفاع، درگاههای کوتاه، پله‌ها و بالکنهای بدون حفاظ، پنجره‌هایی که ۱۸۰ درجه بازنمی‌شوند، نمونه‌هایی از این موانع است.

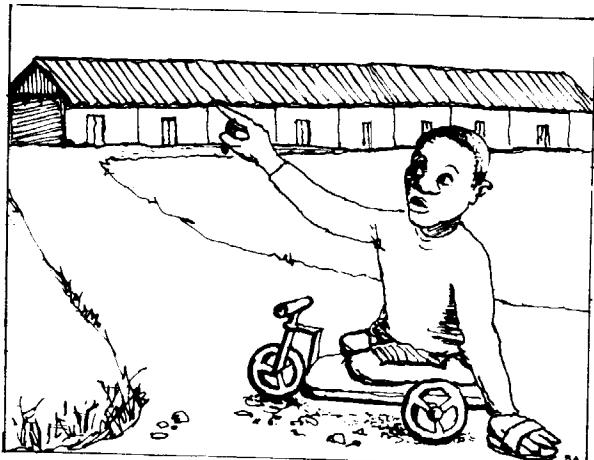
پیش‌آمدگی اجزای بنا

گذرگاههای عابرپیاده در بناها و فضای شهری باید چنان طراحی شود که امکان استفاده آنها را از درهای ورودی امکان پذیر سازد؛ بدین معنی که راههای ارتباطی باید طوری طراحی شوند که یافتن و استفاده از آنها آسان باشد، تداوم آنها حفظ گردد، از هر نوع مانع غیرمنتظره عاری بوده، و دارای سطحی محکم و ابعادی مناسب باشد.

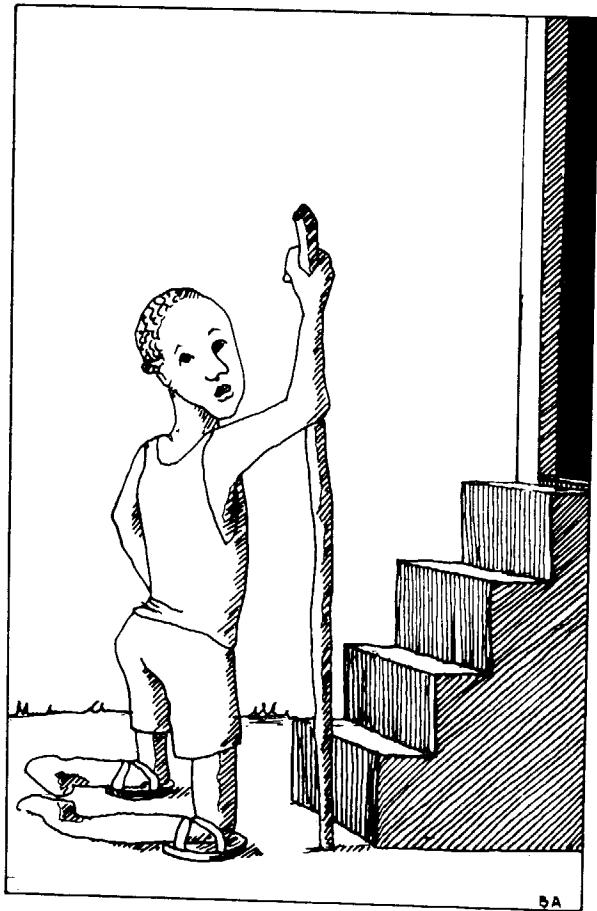
مقدرات طراحی

تعدادی از مشکلات مربوط به ورود به درون بنا یا وسایط نقیه را می‌توان به سادگی مشاهده کرد. مشکلات مربوط به ورود به درون بنا را می‌توان با مشکلات جهت یابی و دستیابی مرتبط دانست.

شناخت مشکل

مشخص نبودن ورودی

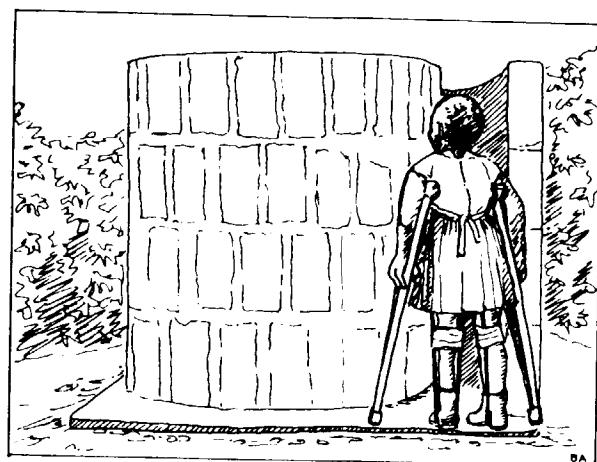

اختلاف سطح بین درون و بیرون بنا

اختلاف سطح بین بیرون بنا و درون آن امری عادی است، و اکثراً جلو بناهای عمومی پله‌های ورودی تعبیه می‌شود. بالا بودن سطح بنا دلایل متفاوت دارد، از ملاحظات زیبایی شناختی معماری تا اجتناب عملی از سیلابهای فصلی. با این حال، اختلاف سطح دستیابی معلومین را برای بناها مشکل می‌سازد.

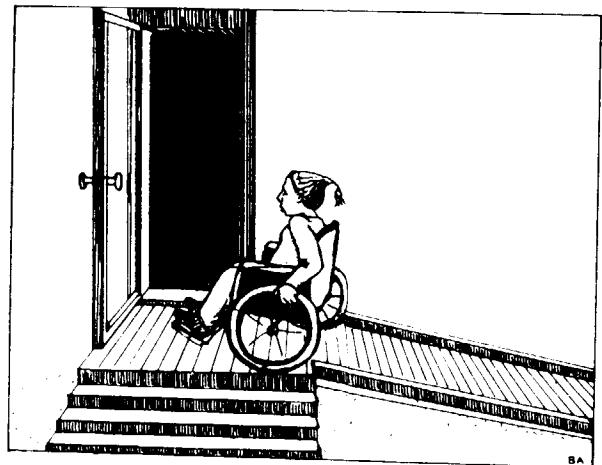
ملاحظات محیطی

درهای ورودی باریک بناها یا وسایط نقلیه، دستیابی صندلیهای چرخدار را با توجه به ابعاد آنها غیرممکن می‌سازد، و برای اشخاصی که به چوب زیریغل وابسته‌اند، یا کس دیگری که به آنها کمک می‌کند، مشکل به وجود می‌آورد.

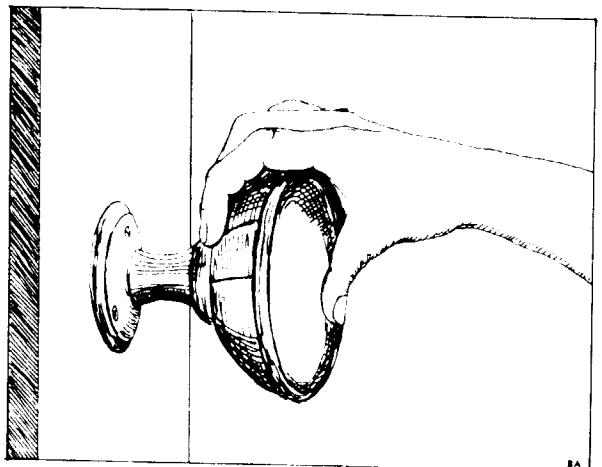
ورودی کم عرض

فضای نابستنده جلو درها، فضای گردشی بدون حفاظ جلو یا پشت در، گاهی آنقدر کوچک است که اجراه نمی‌دهد صندلی چرخدار امکان چرخش داشته باشد، یا برای کسی که برای راه رفتن به وسائل کمکی نیازمند است، سازگار باشد.

پاگرد نامناسب

دستگیره‌های در که نامناسب طراحی شده یا روی لنگه نادرست سوار شده باشد، برای بسیاری از معلولینی که تنها هستند ایجاد مشکل می‌کند.

طراحی و تعیین نادرست دستگیره

حداقل یکی از درهای ورودی بناها باید طوری طراحی شود که پیدا کردن آن و استفاده از آن برای هر کسی، بدون در نظر گرفتن اینکه اختلالات حرکتی یا مشکلات بینایی دارد، سهل و آسان باشد.

مقدرات طراحی

جابه جایی از منطقه در ورودی بنا به اتاقهای دیگر ممکن است برای معلولین مشکل یا حقی غیرممکن باشد. اگر بنا نامناسب طراحی شده باشد، مشکلات جهت یابی، دست یابی یا کاربری ممکن است به سهولت روی دهد.

شناخت مشکل

فقدان علایم تشخیص

نیوتن شماره یا برچسب روی درهای اتاقها، برای تازه واردان، در یافتن راه مشکل آنی به وجود می آورد. در بنایهای که مهمنانان نایبنا دعوت دارند، تابلوهای راهنمای برچسب اتاقها باید با حروف برجسته یا بربل^۱ تهیه شده باشند.

راهروهای طولانی و کم عرض

راهروهای طولانی و یکنواخت ممکن است به همان اندازه راهروهای پیچ در بیچ، که در آنها راهنمای درهای خروجی از طریق پنجره هاتشخیص داده نمی شود، مشکلات جهت یابی به وجود آورند. نور ضعیف مشکلات جهت یابی اشخاص را افزایش می دهد. تباین بیش از حد روشنایی و سایه، مانند تباینی که از پنجره های انتهای راهروها پدید می آید، چشم را می زند. روشنایی ضعیف، راهروهای بدون پنجره، سبب ایجاد مشکلات جهت یابی و دید، بوبزه برای کسانی می گردد که از آفتاب وارد بنای می شوند. راهروهای باریک برای کسانی مانع به شمار می آید که به صندلیهای چرخدار یا به کمک افراد دیگر وابسته اند.

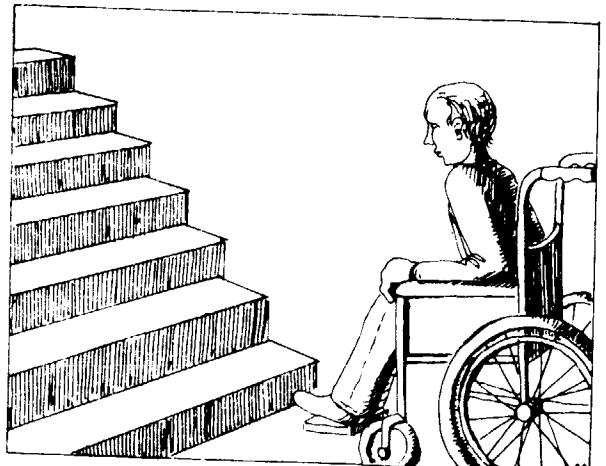
ملاحظات محیطی

در راهی باریک، ورودیهای تنگ، و درهایی که نادرست کار گذاشته شده، دستیابی اشخاصی را که به صندلی چرخدار وابسته است غیرممکن می‌سازد.

در کم عرض

اختلاف سطح درون بناها غالباً غیرضروری است. این تغییر سطح، دستیابی بی وقهه را برای گروهی از معلولین غیرممکن، و برای دیگران خطرناک می‌سازد.

پله درون بنا

ارتباطات درون‌بنا، که قسمت در ورودی را به قسمتهای مختلف آن مرتبط می‌سازد، باید چنان طراحی شود که به راحتی تشخیص و دنبال شود، دارای ابعاد مناسب، و از میزان نور کافی برخوردار باشد. تفاوت سطح داخل بنا باید کاملاً مشخص شود و ابعاد مناسبی هم داشته باشد. در گاهی‌ها دارای چنان ابعادی باشند که استفاده از صندلی چرخدار یا سایر وسائل تحرک را تسهیل نمایند.

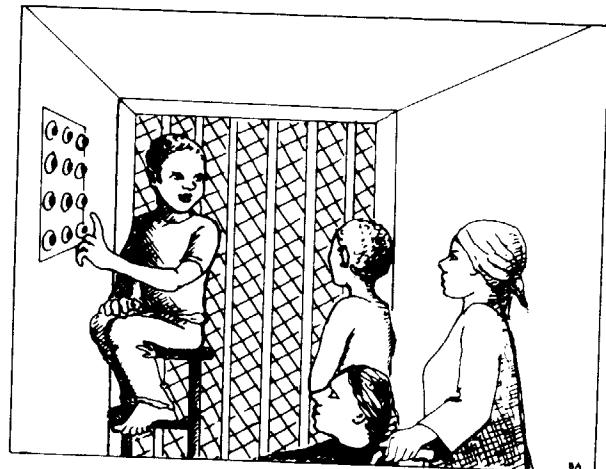
مقدرات طراحی

ملاحت مهندسی

رفتن از یک طبقه به طبقه دیگر، برای اشخاصی که به صندلی چرخدار وابسته‌اند، مشکل زیادی ایجاد می‌کند. پله‌ها، سطوح شیبدار، و آسانسورها تنها وسیله ارتباطی متدال بین طبقات مختلف بناست.

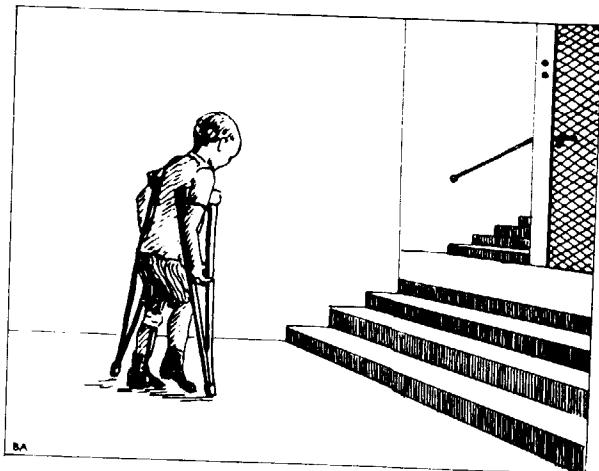
شناخت مشکل

آسانسور وسیله پذیرفته شده‌ای برای رسیدن به طبقات دیگر بنا از سطح زمین یا در ورودی است. ولی، باید به این واقعیت توجه داشت که آسانسور به هنگام آتش سوزی یا قطع جریان برق کارآمد نیست. در این گونه موقع پلکان تنها وسیله ارتباطی بین طبقات است. آسانسورهایی که اندازه نامناسب دارند، یا در آنها بی‌اندازه تنگ و باریک تعبیه شده‌است، به افرادی که به صندلی چرخدار وابسته‌اند کمک نمی‌کند. حتی اگر دکمه‌های کنترل یا دستگیره‌های در آسانسورها در جای مناسب قرار گرفته باشد، جایه‌جایی را برای معلولین بدون کمک دیگران غیرممکن می‌سازد.

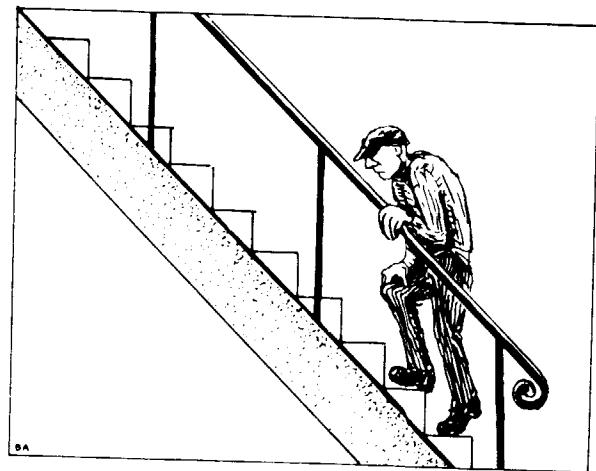
ارتفاع بیش از حد صفحه کنترل

در ساختمانی که پله در مقابل محل استقرار آسانسور قرار گرفته است، استفاده از آسانسور برای اکثر معلولین امکان ناپذیر می‌شود. گاهی آسانسورها طوری طراحی می‌شود که در نیم طبقه بین دو طبقه اصلی بنا توقف می‌کند. علت این گونه طراحی این است که تعداد توقف‌های آسانسور را به نصف کاهش دهند و از این طریق بر سرعت ارتباطات عمودی در ساختمانهای بلند بیفزایند. این گونه ترتیبات اجازه تمی دهد معلولین از بنا استفاده کنند. این طراحی برای دیگران نیز نامطمئن و ناهمجارت است.

پله جلو آسانسور

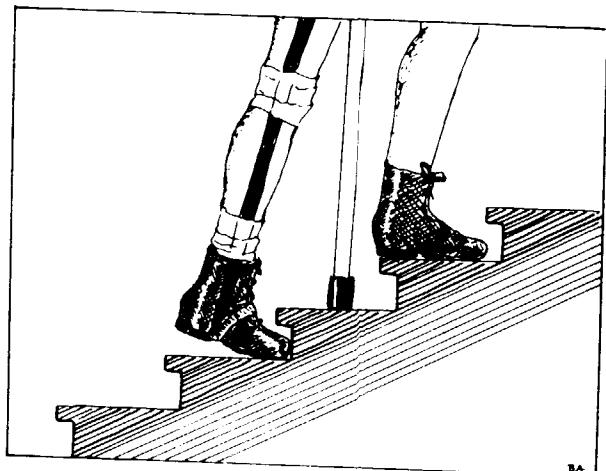
پلکانی که بد طراحی شده، از جمله آنهایی که شبی زیاد یا پله‌های نامنظم دارد، برای همه مردم خطرناک است. پلکان مارپیچی یا پله‌هایی که روشنایی آنها کم و زیاد می‌شود، موجب می‌گردد برخی از اشخاص به سرگیجه دچار شوند. این پدیده بخصوص برای افرادی که مبتلا به صرع هستند بیش از حد خطرناک است.

پلکان تند

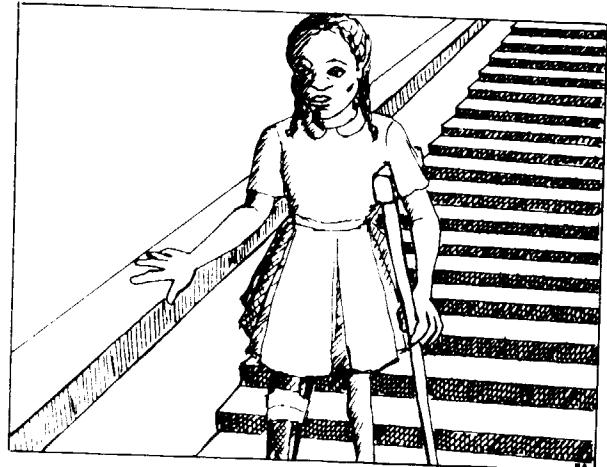
ملاحظات محیطی

پله های بیرون بنا، اگر بد طراحی شده باشد، یعنی ارتفاع پله ها خارج از اندازه باشد، یا لبه پله برآمده باشد، یا کف پله شبیب داشته باشد، یا پله لغزنده باشد، برای بسیاری از کسانی که از آن استفاده می کنند هم مشکل و هم خطرناک است، و ممکن است معلولین نتوانند از آن استفاده کنند.

پلکانی که پا به آن گیر می کند

نبودن نرده کنار پله، یا طراحی بد و غلط آن، سبب افزایش مشکلات کاربرد پله می شود.

نرده نامناسب

به هنگام نصب آسانسورها، باید لااقل یکی از آنها چنان طراحی شود که برای معلولین دستیاب و قابل استفاده باشد. پلکان باید طوری طراحی شود که ایمن، دارای ابعاد مناسب، نور کافی و به نرده کنار پله مناسب مجهز باشد.

مقدرات طراحی

شناخت مشکل

مشکل استفاده از اتاقها، به ابعاد اتاق، تجهیزات و اثاث موجود در آن، و نیز به وضعیت صوتی و روشنایی آن بستگی دارد.

هرگاه سیمای اتاق از حیث نصب کلید برق، شیرآب، چارچوب و دستگیره درها و پنجره ها، و وسیله های دیگر بد طراحی شده باشد، مزایای اتاق خوب را از بین می برد و در نتیجه، قسمتی از بنا ممکن است برای عده ای بدون استفاده شود.

نبودن قابلی راهنمای، برچسب یا علامی ضروری دیگر، موجب سردرگمی، تأخیر، و آزار می گردد.

فضای غیرکافی

فضای قابل استفاده، بخصوص در محلهای کوچک مانند دستشویی، توالت، اتاقک تلفن و امثال آنها، می تواند تعیین کند که آیا امکانات آنها مورد استفاده معمولیین قرار می گیرد یا نه. این امر مخصوصاً در جایی صحیح است که فضای کافی برای ورود و گردش صندلی چرخدار وجود ندارد، یا مادری با چند فرزند ناگزیر است از آن استفاده کند.

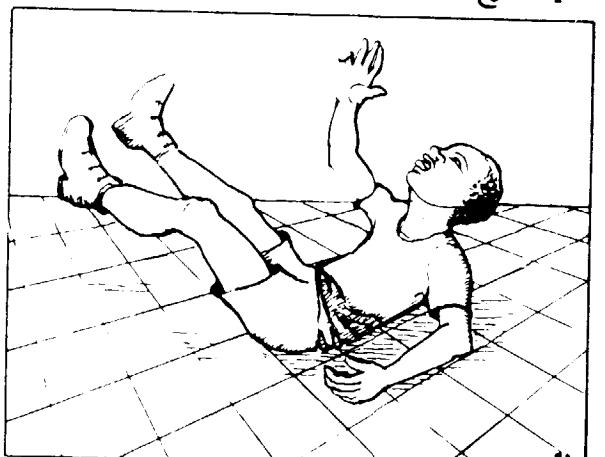
تجهیزات، سیما و اثاث موجود در اتاق اگر نامناسب طراحی شده یا بد جا گرفته باشد، طرح اتاق را برهمنمی زند و آن را بلااستفاده می سازد.

محیط شلوغ

وضعیت صوتی اتاق، بویژه برای آنها که مشکل شنوایی دارند، یا از سمعک استفاده می کنند، حائز اهمیت است. هر صدای نامریوط از بیرون یا از قسمتهای مجاور بنا می تواند سبب شود که سخنان گوینده شنیده شود.

وضعیت ضعیف صوتی اتاق که پرواک ایجاد می کند، موجب می شود شنیدن و فهمیدن گفتگوها با مشکل مواجه شود.

سطح لغزنده

کف جلاداده شده می تواند بیش از حد لیز و خطرناک باشد.

ملاحظات محیطی

میزان روشنایی اتاقها و راهروها، هم برای کسانی که مشکل بینایی دارند و هم برای کار ثمریخش افراد عادی، از اهمیت شایانی میرخوردار است. اگر لوازم روشنایی در جای نامناسب تعییه شود، علاوه بر انعکاس نور، سبب ضعف روشنایی نیز می‌شود.

کلیدهای برق، دکمه‌های دستگاهها، شیرهای آب، دستگیره‌ها و امثال آنها، که پیدا کردن یا دست یافتن به آنها مشکل است، از موانع معمولی برای معلولین به شمار می‌آید.

کلیدهای برق، شیرهای آب و دستگیره‌ها، چنانچه ضعف طراحی داشته باشد، ممکن است به سهولت حرکت نکند و کار با آنها، مخصوصاً برای افرادی که تحرک آنها کند یا قدرت بدنی و دقت شاف اند ک است، مشکل است. بعلاوه، شیر آب و سایر لوازم کنترل، که در گوشة اتاقها یا نزدیک دیوارها نصب می‌شود، ممکن است دستیابی برخی معلولین را مشکل یا حتی غیرممکن سازد.

تجهیزات غیرکافی نیز امکان استفاده از بعضی اتاقها و نواحی بنا را محدود می‌سازد.

نبود دستگیره کمکی برای اشخاصی که نمی‌توانند بدون کمک سریا بیانند، استفاده از توالت را برایشان غیرممکن می‌سازد.

تابلوهای راهنمای ناقص و غیر واضح، بیش از نداشتن تابلو، سردرگمی ایجاد می‌کند.

استفاده از نمادهای اخباری^۱ برای بی سوادان لازم است.

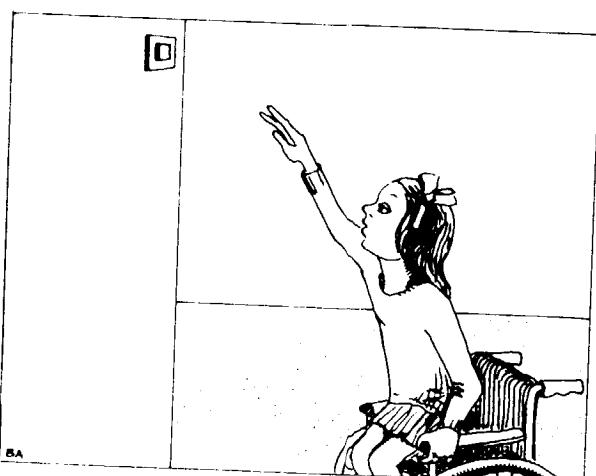
نبود تابلوها یا طراحی ضعیف آنها، اندازه‌های نامناسب حروف تابلوها، نصب غیرکارآمد ورنگهای درهم و برهم آنها، برای همه کسانی که وارد بنا می‌شوند تولید اشکال می‌کند. این گونه شرایط موجب می‌شود معلولین با مشکلات بیشتری مواجه شوند.

1. informative symbols

مقررات طراحی

برای اینکه اتاقها مورد استفاده همگان قرار گیرد، باید دارای چنان ابعادی باشد که برای معلولین وابسته به صندلی چرخدار، استفاده کنندگان از چوب زیر بغل، یا افرادی که به کمک دیگران متکی هستند، فضای کافی داشته باشند. همه ماندآفزارها^۱ و ابزارگانها^۲ باید به طور مناسب طراحی و در جای صحیح خود نصب شود. روشنایی خوب و وضعیت مناسب صدا باید همواره مدنظر قرار گیرد.

انواع مختلف اطلاعات که بر روی تابلوی راهنمای نصب می‌شود، میزان دستیابی و کاربری بنا و تشخیص جهت در آن را بهتر می‌سازد.

تابلویی که خواندنش دشوار است

توصیه‌های طراحی

این فصل کتاب مجموعه‌ای از توصیه‌هایی را در بردارد که رایج ترین و سنجیده ترین ویژگیهای طراحی را از حیث ابعاد و راه حلها فنی پیشنهاد می‌کند. این توصیه‌ها اگر با دقت به کار گرفته شوند، به معماری طراحی کمک می‌کند محیطی پدیدآورد که تحرک و مشارکت معلولین در جامعه تقویت شود.

میزان سازگاری بنا با نوع کارکرد آن مشخص می‌شود. تسهیلات همگانی باید تا حد معینی با میزان دستیابی معلولین هماهنگ شود. در ایجاد مجتمعهای مسکونی باید حتماً تعدادی از واحدهای مسکونی آنها، بخصوص در طبقه هم کف، با نیازهای معلولین همساز باشد.

به هنگام طراحی بنای جدید، یا سازگار کردن بنای موجود با تیازهای افراد معلول، باید مشخص شود که آیا طبقه خاصی از معلولین از این بنا استفاده می‌کنند یا نه، که در این صورت توجه خاصی باید مبذول شود. نمونه بارز، مدرسه ناشنوایان یا امثال آن است. ضمناً در هر طرح باید به خاطر داشت که عملکرد و تحرک افراد معلول با هم فرق دارد. فرق دیگر میانگین قامت افراد در نقاط مختلف جهان است.

دوراندیشی و سازگار کردن طرح بناهای نوغالباً این اطمینان را به وجود می‌آورد که توصیه‌های طراحی برای معلولین را می‌شود بدوف تلاش بخصوص یا هزینه اضافی اجرا کرد.

معمار، طراح یا مهندس باید توصیه‌های طراحی را با همات دقیق مراعات کند که در کاربرد مقررات جلوگیری از آتش سوزی، استانداردهای سازه‌ای یا سازگاری آب و هوای اقلیمی اعمال می‌کند.

تسهیلات زیربنایی
شبکه‌های حمل و نقل
شبکه گذرگاههای عابر پیاده
پیاده‌روها و جاده‌ها
ساماندهی خیابانها
تابلوهای راهنمایی

مؤلفه‌های بنا
درهای ورودی
درهای داخل بنا
شیبراهها
پلکان درون و بیرون بناها
دستگیره‌ها
آسانسورها
پنجره‌ها
کنترلهای بهداشتی و برقی
نشانه‌ها
موارد ویژه

توصیه‌های طراحی

۴۲

شبکه‌های حمل و نقل برای بسیاری از معلولین از لحاظ حرک در محیط و شرکت در جامعه از اهمیت زیادی برخوردار است. بنابراین، دستیابی به این شبکه و امکان استفاده از آن بی‌اندازه مهم است.

شبکه‌های حمل و نقل

اتوبوسها و ایستگاهها

بهتر است اتوبوسها چنان طراحی شود که معلولین بتوانند بدون مشکل خاصی سوار آنها شوند.

راه حل‌های پیشرفته فنی با اتوبوسهایی که ارتفاع کف آنها زیاد تبادل هنوز قابل استفاده نیست. در ایستگاه‌های اتوبوس، محل انتظار را می‌توان کمی بلندتر ساخت تا فاصله سوارشدن به اتوبوس کاهش یابد، ولی این اندازه بستگی به آن دارد که راننده بتواند اتوبوس را دقیقاً در برابر آن محل نگهدارد، و گرنه این گونه حاشیه پیاده روها خطراتی را به همراه دارد. نیز لازم است که این نوع ایستگاه اتوبوس با شیب به خیابان وصل شود. البته این گونه اتصالها در خیابانهای کم عرض مشکل است. لاقل عرض یکی از درهای اتوبوس باید یک متر باشد، تا دستیابی اشخاصی که از صندلی چرخدار یا چوب زیرین‌غل استفاده می‌کنند امکان پذیر باشد. در وسط ورودی آن نباید میله‌ای به عنوان دستگیره تعییه شود.

در تمام اتوبوسها، باید لاقل یک صندلی برای استفاده معلولین نزدیک در ورودی اختصاص یابد، و ارتفاع آن از کف اتوبوس ۴۰ سانتی متر باشد، و جلو آن فضای اضافی وجود داشته باشد. میله‌ای دستگیره اضافی نیز باید نصب شود.

علاوه بر شماره مسیرها، مقصد اتوبوسها نیز باید به طور واضح روی آنها نوشته شود. این امر به اشخاصی که مشکل شناوی یا گفتاری دارند و نمی‌توانند مسیر را بپرسند کمک می‌کند.

اعلام ایستگاه‌های بعدی نیز باید از طریق نوار صوتی صورت گیرد. برای کمک به نابینایان یا کسانی که گرفتار مشکلات شدید بینایی هستند، می‌توان محل انتظار ایستگاه اتوبوس را با دقت و ایمنی طراحی کرد. محل صفحه بستن و انتهای سکوی محل انتظار باید با میله کاملاً مشخص شود.

نقشه مسیر اتوبوسها، جدول زمانی حرکت آنها، و سایر اطلاعاتی که مربوط به خطوط اتوبوسرانی است، علاوه بر وضوح، دقیق و طراحی خوب، باید به طور برجسته نمایش داده شوند (نیز نگاه کنید به نشانه‌ها).

توصیه‌های طراحی

شبکه‌های حمل و نقل

قطارها

بین کف اتوبوس و قطار و سکوهايي که برای سوارشدن به آنها ساخته می شود، به دلایل فنی، تقریباً در تمام نقاط دنیا اختلاف ارتفاع وجود دارد.

با این حال باید تا حد امکان از این گونه اختلاف ارتفاع پرهیز کرد. اگر این مشکل از همان مرحله طراحی قطارهای جدید مد نظر قرار گیرد، غالباً می توان آن را از بین برد.

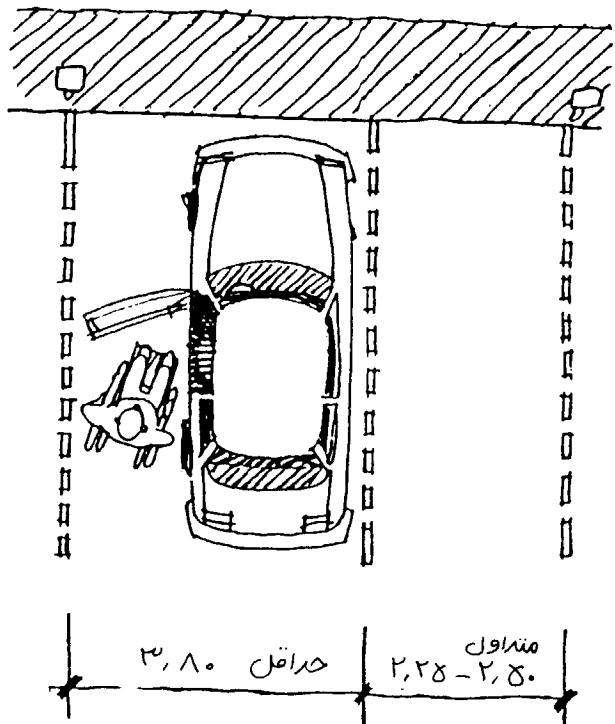
برای قطارها هم باید ضوابط و معیارهای مشابه ضوابط و معیارهایی که برای اتوبوس استفاده می شود به کار برد. ارتفاع سکوها باید تا حد امکان با کف قطارها یا پله در ورودی آنها همسطح باشد. باید برای معلومین صندلیهای مخصوصی نزدیک در قطارها تخصیص یابد. در ایستگاههایی که اطلاعیه ها با بلندگو اعلام می شود، باید بلندگوها طوری نصب شود و درجهٔ قرار گیرد که صدای آنها به وضوح شنیده شود.

پارکینگ اتومبیل

معلوم با راندن اتومبیل خود استقلال بسیاری به دست می آورد. برای اینکه معلوم بتواند از این استقلال حداقل حداکثر استفاده را ببرد، لازم است فضای پارکینگ مخصوصی، که تا حد امکان به در ورودی بنا یا سایر بناهای عمومی نزدیکتر است، در اختیار وی قرار گیرد. بهتر است که این گونه فضای پارکینگ، همسطح بنا و در مجاورت در اصلی آن باشد تا دسترسی به بنا به سبب پله ورودی محدود نشود.

فضای پارکینگ معلومانی که از صندلی چرخدار یا سایر وسائل کمکی حرکتی استفاده می کنند، باید پهنه‌ای بیشتری داشته باشد، تا ورود آنها به اتومبیل از یک طرف پارکینگ امکان پذیر شود.

بهتر است فضای پارکینگی که برای معلومین در نظر گرفته می شود سایبان داشته باشد، تا آنها را از آفتاب و باران در امان دارد.

نوصیه‌های طراحی

مسیرهای عابر پیاده

شبکه گستردۀ مسیرهای عابر پیاده، که همه گروههای مردم بتوانند از آن استفاده کنند، ضروری است، تا اطمینان حاصل شود که محیط شهری در اختیار همه افراد قرار دارد.

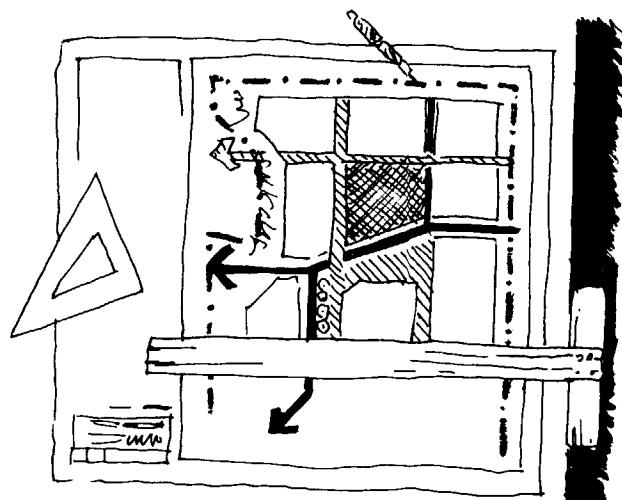
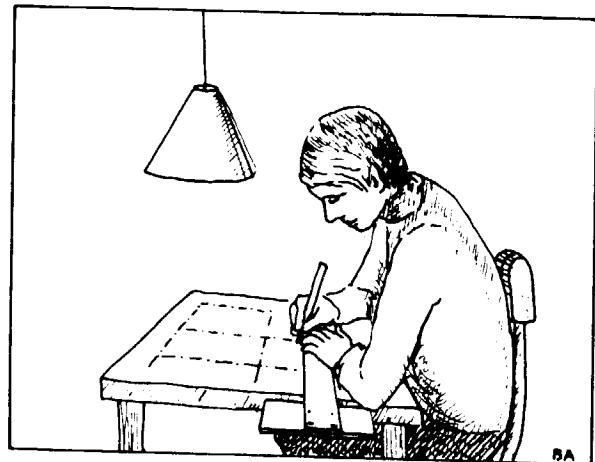
طرح جامع

باید در مرحله اول طرح جامع توجه داشت که عابران پیاده چگونه تحرک داشته باشند و بین قسمتهای مختلف منطقه شهری رفت و آمد کنند. اگر شبکه گستردۀ و مجزایی برای عابران پیاده ایجاد شود، که مبادی مهمتر منطقه شهری را به هم مرتبط سازد، موجب می شود در مرحله طرح تفصیلی شرایط خوبی فراهم شود تا همه مردم بتوانند از مسیرهای امن و بی خطر عابر پیاده استفاده کنند. شبکه جامع رفت و آمد پیاده روها، که با نیازهای معلومین سازگار باشد، باید طوری ساخته شود که گذرگاههای عابر پیاده و شبکه حمل و نقل همگانی را به هم پیوند دهد.

شبکه عبور عابر پیاده فقط باید در نقاط راهبردی معینی با شبکه جاده ها تلاقی کند، تا معلومین بتوانند از این گذرگاهها مستقیماً وارد و سایه نقلیه یا از آنها پیاده شوند.

پیاده روها و گذرگاههای عابر پیاده باید بین نقاط اصلی منطقه شهری شبکه ای برای رفت و آمد عابران پیاده به وجود آورند. باید توجه مخصوص به خرج داد تا شبکه عابر پیاده به بهترین نحو به پایانه های اتوبوس یا راه آهن، همچنین نقاط اتصال و سایه نقلیه همگانی، مانند ایستگاههای اتوبوس، پارکینگهای اتومبیل، و اسکله کشتی متصل شود. همه بر این امر اتفاق نظر دارند که شبکه عبور عابر پیاده باید تا حد امکان از شبکه رفت و آمد و سایه نقلیه مجزا باشد. این گونه جداسازی را می توان به طور افقی انجام داد، ولی در محلهایی که راههای عابر پیاده یا جاده های و سایه نقلیه تلاقی می کنند، باید به امکان جداسازی عمودی توجه کرد.

باید راههای عبور پیاده ها، هر جا که امکان دارد، کوتاهتر از بقیه راهها و هموارتر از آنها باشد، زیرا استفاده از شیبراہ بدون داشتن کمک مشکل است.

توصیه‌های طراحی

مسیرهای عابر پیاده

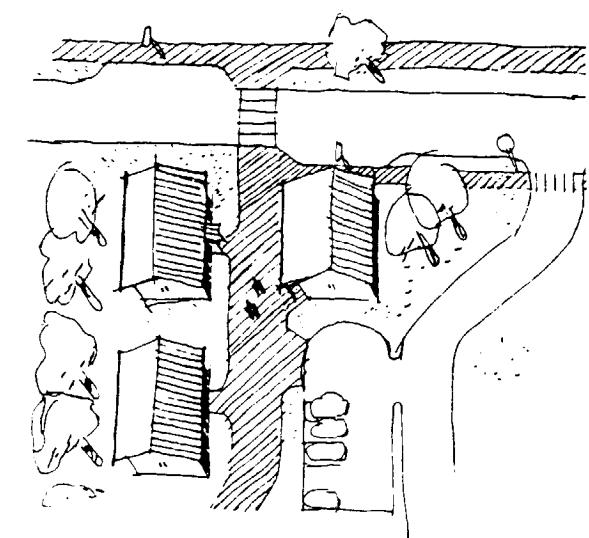
طرحهای محلی

به هنگام طراحی نقشه‌های محلی و طرحهای ترافیکی، لازم است به دقت بررسی شود که آیا شبکه راههای عابر پیاده را می‌توان به گونه‌ای طراحی کرد که به همه مردم امکان دهد به تمام بناها و درهای ورودی آنها دسترسی داشته باشد یا نه.

از تلاقيهای غیرضروری در شبکه راههای عابران پیاده باید پرهیز شود. هر جا که امکان دارد، با توجه به شرایط مکانی و ملاحظات اقتصادی، رفت و آمد و سایط تقلیه و عابران پیاده به صورت افقی یا عمودی از هم مجزا شود.

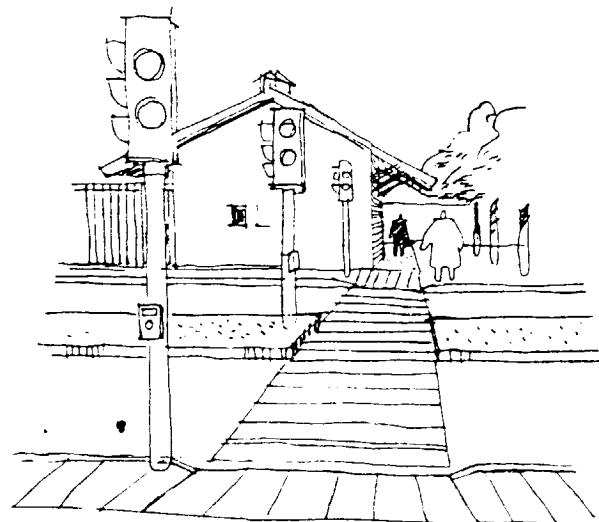
وقتی نقشه تفصیلی «منطقه عملیات» طراحی می‌شود، شایان اهمیت است که جهت یابی مناسبی برای عابران پیاده فراهم شود. این نکته را می‌توان برای مثال این گونه در نظر گرفت:

- پیاده رویابی که مستقیماً به مقصد ختم می‌شوند، لازم نیست انحراف یا تغییر سطح داشته باشد.
- پیاده رویابی که در امتداد بناها، چمنها و امثال آنها ساخته می‌شود، موجب می‌شود افرادی که اختلال بینایی دارند جهت حرکت خود را پیدا کنند و تشخیص دهند کجا هستند.

طرحهای مکانی^۱

باید توجه داشت که رفت و آمد عابران پیاده و سایط تقلیه در جایگاههای خاص از هم مجزا شوند. بعلاوه، باید در نظر داشت که رفت و آمد راحت عابران به کار گرد امکانات آن مکان، مانند رفت و آمد خوب سازمان یافته بیماران در مراکز مراقبتهاي بهداشتی، بستگی دارد.

توصیه‌های طراحی

۴۶

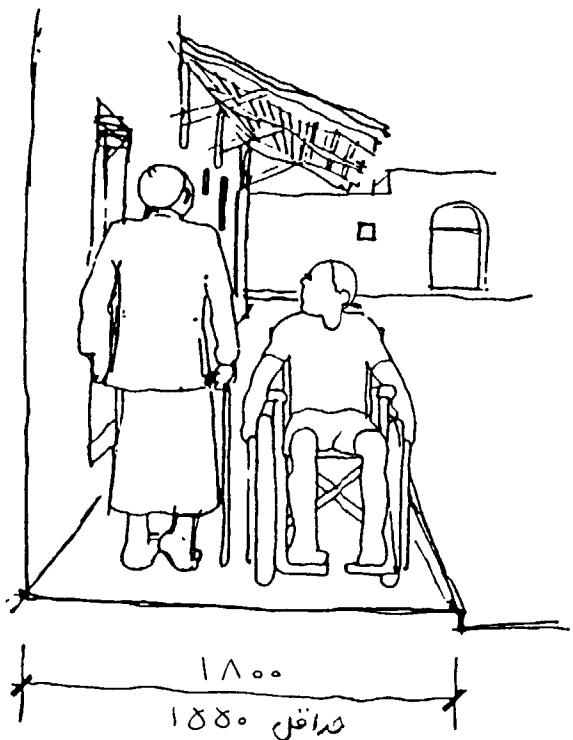
طراحی پیاده‌روها و جاده‌ها مشخص می‌کند که آیا امکان دارد افراد معلول، و در درجه اول معلولینی که اختلال حرکت یا بینایی دارند، از محلی به محلی دیگر آزادانه حرکت کنند یا نه.

ابعاد پیاده‌روها

برای اینکه دو تن که از صندلی چرخدار استفاده می‌کنند بتوانند از کنار هم بگذرند، پهناهی بدون مانع پیاده‌رو باید ۱۸۰ سانتی‌متر باشد. این پهناه به عنوان حداقل پهناهی لازم برای پیاده‌رو توصیه می‌شود.

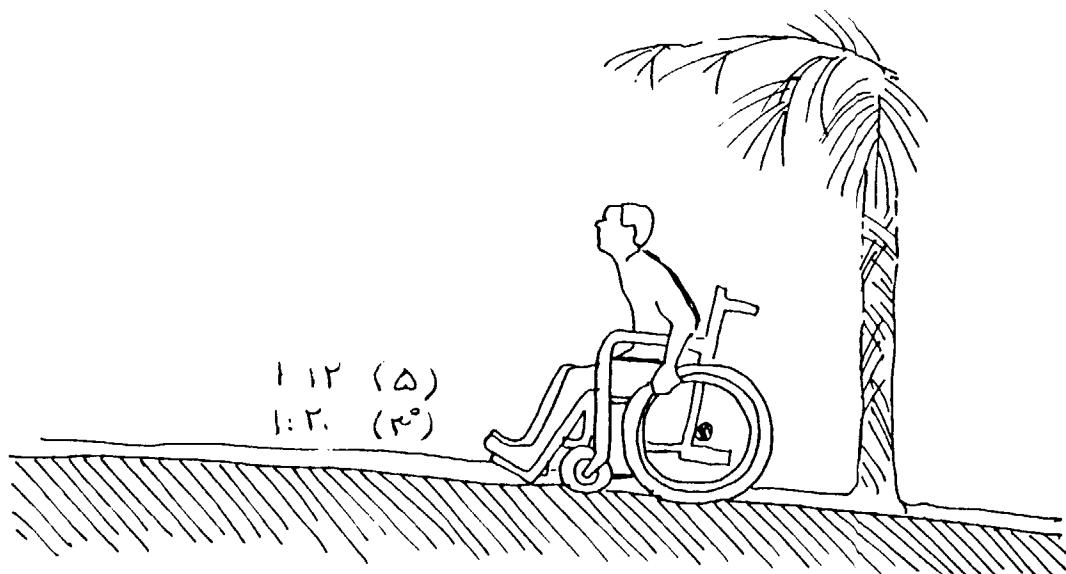
برای اینکه پیاده‌روها بدون دردسر قابل استفاده باشد، باید در منطقهٔ تلاقی، هموار و سطح آنها محکم و صاف و از پهناهی مناسب برخوردار باشد، و تغییرات غیرضروری در سطح آنها ایجاد نشود.

پیاده‌روها و جاده‌ها

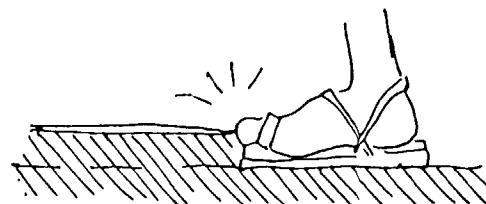

شیب

شیب پیاده‌روها در مسافت‌های کوتاه نباید از $\frac{1}{2}$ (حدود ۳ درجه) یا حداکثر از $\frac{1}{12}$ (حدود ۵ درجه) تجاوز کند. نصب نرده به عنوان دستگیره کمک شایانی به معلولین می‌کند (نگاه کنید به شیراهها). پیاده‌روهای طولانی سراشیب باید به قسمت‌هایی تقسیم و تقریباً در هر ۵۰ سانتی‌متر فاصله محل استراحتی برای معلولان در نظر گرفته شود.

برای اینکه خطر لغزش یا سقوط به حداقل برسد، باید از ایجاد تک پله میان اختلاف سطح پیاده‌روها خودداری کرد. بهتر است که به جای این گونه پله‌ها از شیراه با شیب منظم استفاده شود.

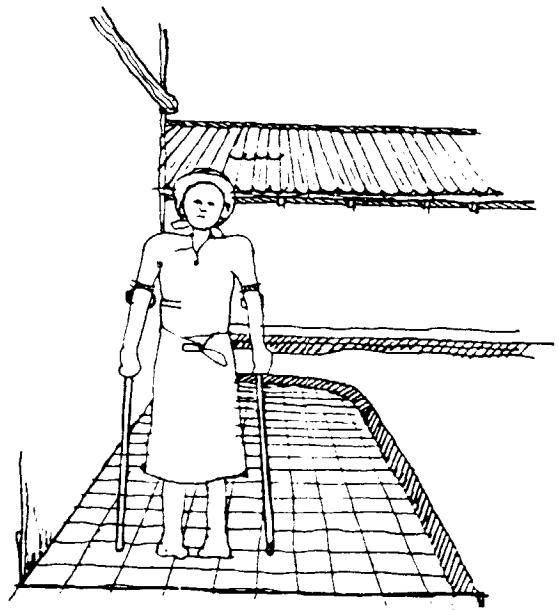
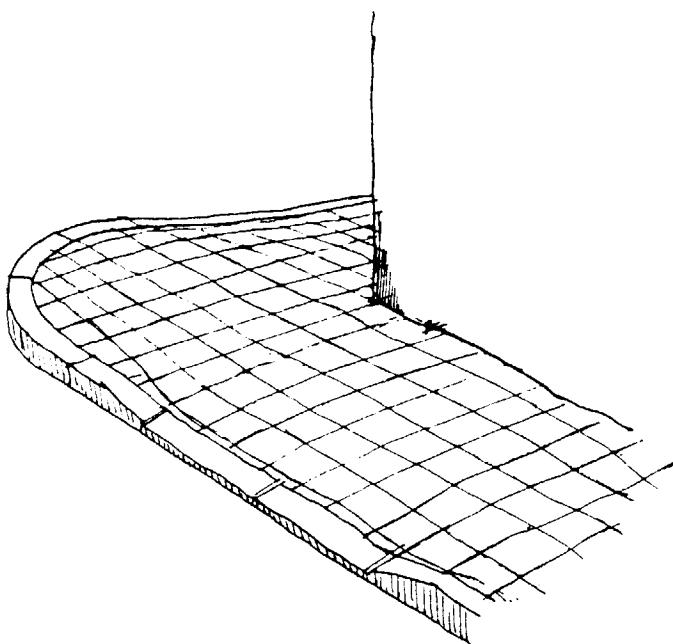

توصیه‌های طراحی

پیاده روه و جاده ها

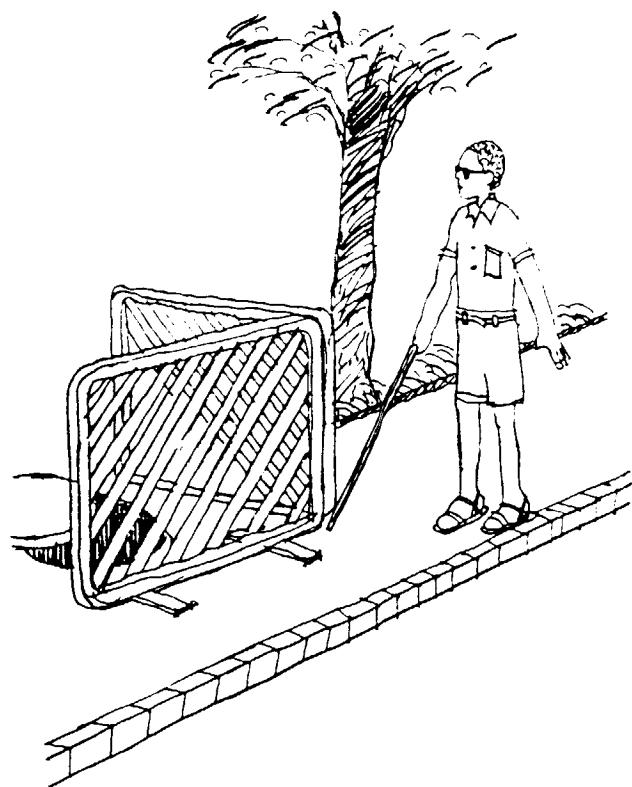
سطح پیاده روه

سطح تمام پیاده روه باید محکم و صاف باشد و در عین حال لیز نباشد. در صورت امکان می توان در پیاده روه از مواد و رنگهای مختلف و امثال آنها استفاده کرد، تا به شناسایی و جهت یابی کسانی که اختلال بینایی دارند کمک کند.

جدول حاشیه پیاده روه

برای جلوگیری از ورود وسایط نقلیه به پیاده رو و ایجاد موانع غیرمنتظره، می توان از سنگهای جدول استفاده کرد. در نظراتی که پیاده روه برای تقاطع جاده هایی طراحی شده که رفت و آمد در آنها سیار زیاد است، نباید سنگ جدول به کار برد، یا باید از سنگ جدولهای کم ارتفاع با بلندی حداقل ۴ سانتیمتر استفاده کرد که برای تشخیص نایینایان پیاده کفایت می کند.

موانع

از تمام موانع غیرضروری در سطح پیاده روه باید پرهیز کرد. دو موانع مؤقتی (مانند جاده سازی، و امثال آنها) اصول اینمی باید رعایت شود، تا خطر آسیب دیدگی مردم به حداقل کاهش یابد. این گونه اصول اینمی شامل علایم اخطاری، ایجاد نرده ها، و نصب چراغهایست. کسی که اختلال بینایی دارد، باید بتواند وجود مانع را با عصای خود در وقت مناسب تشخیص دهد.

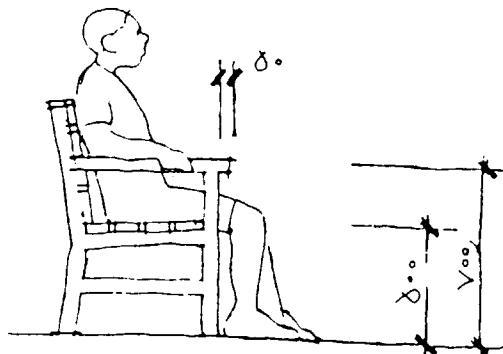
نحوه های طراحی

۴۸

اصطلاح «تجهیزات خیابانی» تعداد زیادی از وسائل محیط بیرون خانه را در بر می گیرد، که از جمله آنها می توان از ایستگاههای اتوبوس، نیمکتها، صندوقهای پستی، تیرهای چراغ برق، تابلوها، تاکسیکهای تلفن، دستشویهای عمومی، دکه های روزنامه فروشیها و ... نام برد.

تجهیزات خیابانی کلاً باید در محلی نصب شوند که مورد نیازند و دسترسی بدانها امکان دارد، ولی نباید در شبکه گذرگاه عابران پیاده اختلالی ایجاد نمایند. محل تجهیزات خیابانی همیشه باید امکان عبور و مرور آزاد و استفاده بی خطر از محیط را میسر سازد.

تجهیزات خیابانی

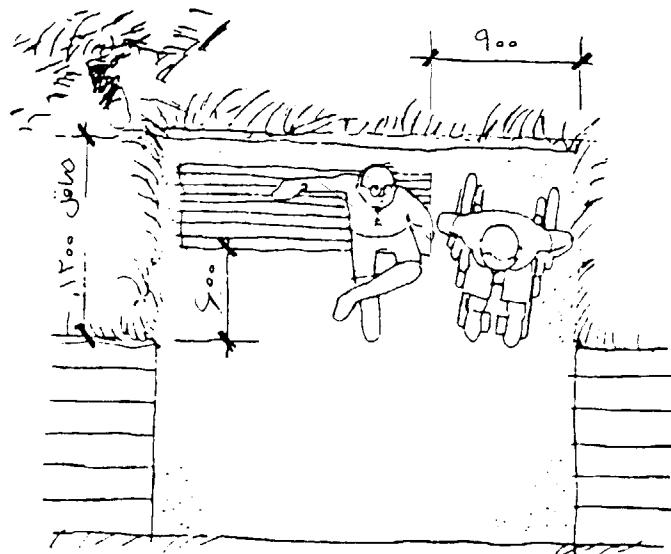

وسائل استراحت

تجهیز می شود برای کمک به سالخوردگان و معلولین، در نقاط مرکزی شهر، ایستگاههای اتوبوس و جایگاههای دیگر وسائل استراحت نصب شود.

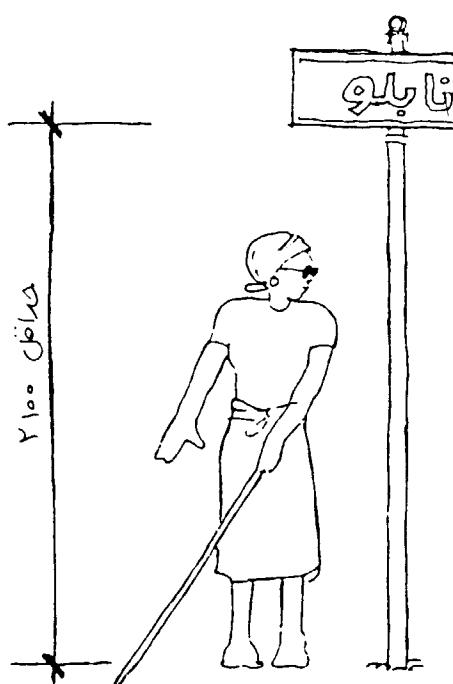
Nimketaها و صندلیها باید حدود ۴۵ سانتیمتر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد، تا معلولین سرپا، به آسانی از آنها استفاده کنند. نیمکتها و صندلیها باید در ارتفاع تقریباً ۷۰ سانتیمتری زمین، برای بازوان تکیه گاه داشته باشند.

محل نیمکتهای استراحت را می توان با بلندتر ساختن از سطح پیاده روها، که با پا احساس شود، مشخص کرد.

تابلوها

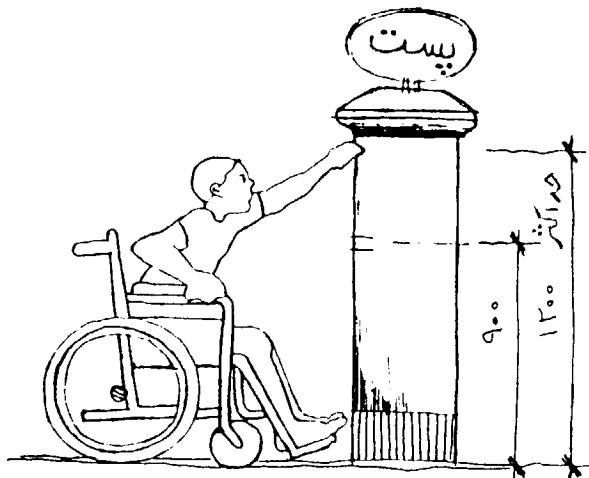
متن تابلوها باید با حروف برجسته و دست کم با ۳ سانتیمتر ضخامت نوشته شود، تا در موقع رفت و آمد معمولی قابل خواندن باشند (برای اطلاعات بیشتر، نگاه کنید به تابلوها در پیوستها).

تجهیزات خیابانی

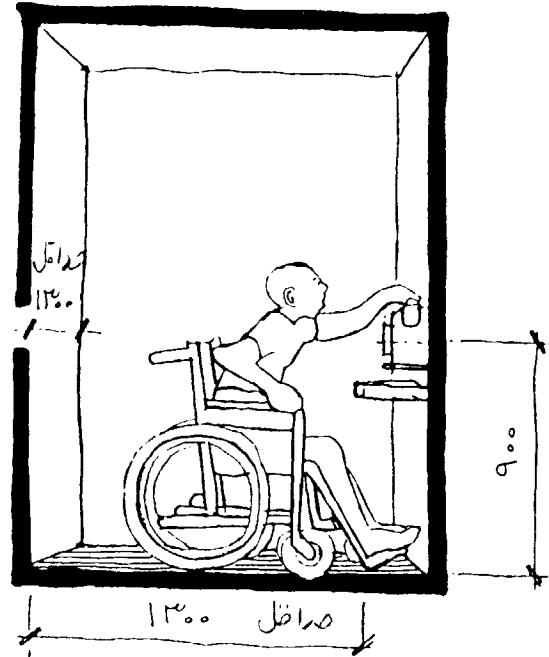
صندوقهای پستی

صندوقهای پستی باید طوری نصب شوند که شیار مخصوص انداختن نامه حدود ۹۰ سانتیمتری زمین قرار گیرد، تا معلولینی که به صندلی چرخدار وابسته اند بتوانند از آنها بر راحتی استفاده کنند. ارتفاع ۱۲۰ سانتیمتری نیز پذیرفته است.

تلفنهای

تلفنهای مخصوص معلولین باید طوری تعییه شوند که صدای محیط اطراف موجب ایجاد مزاحمت اضافی نشود. بهنای محلی که تلفن روی آن نصب شده است نباید از ۶۰ سانتیمتر کمتر باشد و قسمت بیرونی آن باید به عنوان دستگیره مورد استفاده قرار گیرد. مقابل محل نصب تلفن باید فضای بدون مانع وجود داشته باشد که کمتر از 130×130 سانتیمتر نباشد.

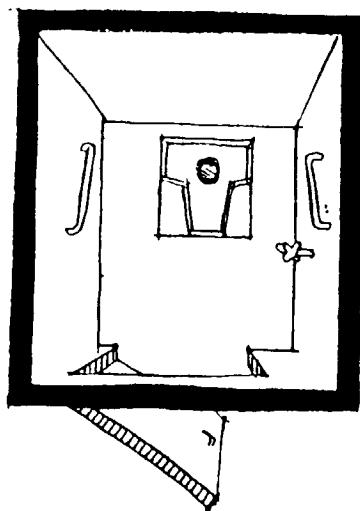

دستشوییهای عمومی

ابعاد دستشوییهای عمومی باید حداقل 1.70×1.70 متر باشد. در کشورهایی که از توالی غیرفرنگی استفاده می‌کنند، درها باید کاملاً بهن و دو طرف دستشویی به دستگیره‌های ایمنی مجهز باشد.

موارد دیگر

تیرهای چراغ برق باید طوری قرار گیرد که در پیاده‌روها ایجاد مانع نکند. استفاده از باغچه کنار پیاده‌روها موجب می‌شود تجهیزات خیابانی، خارج از محدوده شبکه راههای عابر پیاده قرار گیرند. مقررات درهای ورود و خروج عابران پیاده و درهای گردان باید همان مقررات درهای ورودی بنایها باشد.

توصیه‌های طراحی

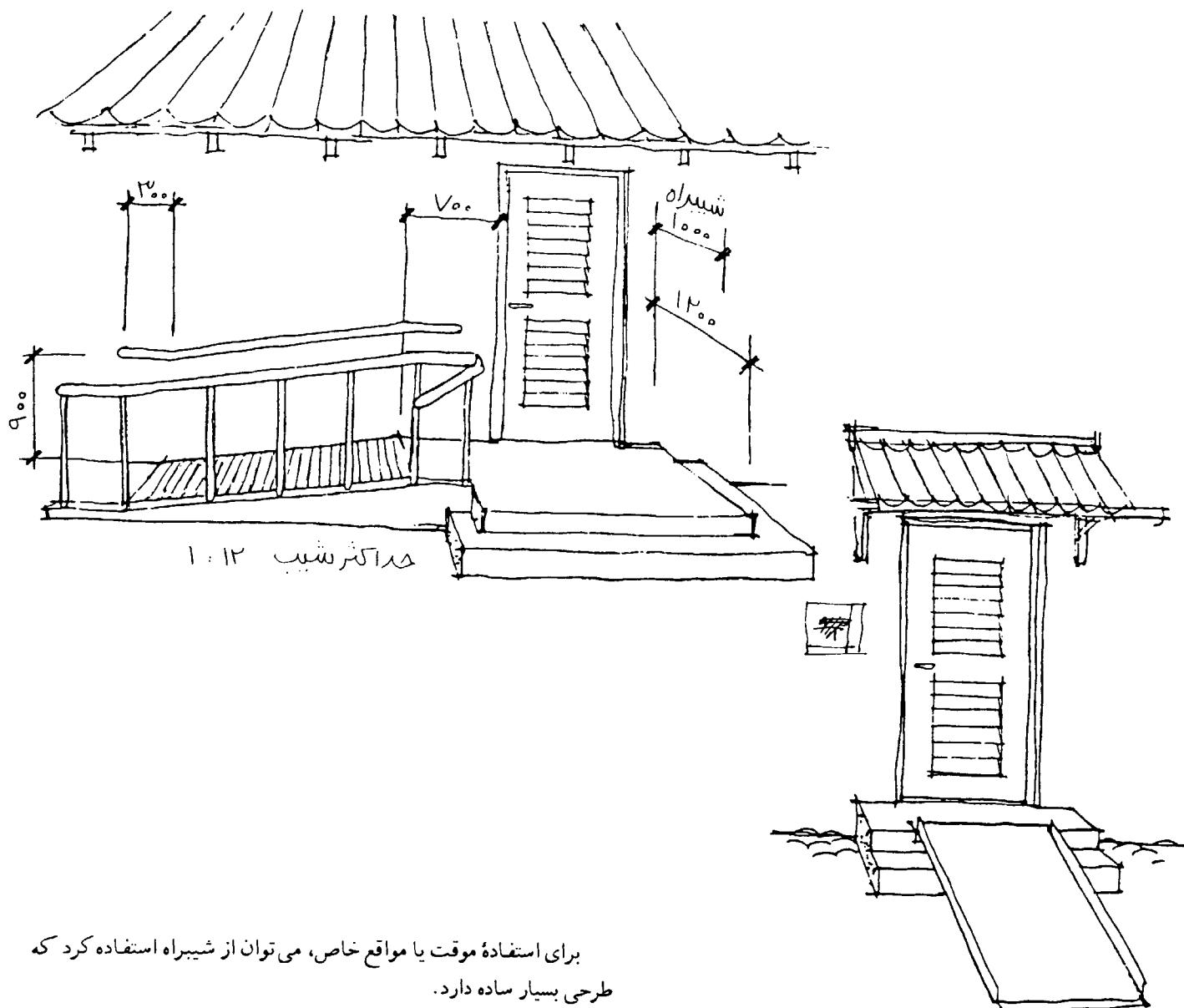
۵۰

درهای ورودی اصلی بناها باید به وضوح قابل تشخیص باشد، راحت باز شود و عبور از آنها به سهولت صورت گیرد. در ورودی نامناسب با ابعاد نادرست، افراد زیادی را از ورود به بنا محروم، یا ورود آنان را بدون داشتن کمک مشکل می‌سازد.

تا حد امکان باید از اختلاف سطح بیرون در ورودی با داخل بنا جلوگیری نمود. در بناهایی که اختلاف سطح اجتناب ناپذیر است، در ورودی (یا در بناهایی که چندین در ورودی دارد لاقل یکی از آنها) باید طوری طراحی شود که شیبراه داشته باشد، و هر دو طرف آن نیز ترده کشی شده باشد. این در سبب می‌شود کسانی که اختلال حرکتی دارند به خوبی به بنا دسترسی یابند. این گونه درهای ورودی، علاوه بر شیبراه برای معلومین، باید پله هم داشته باشد، و بلندی آستانه در نباید بیش از ۲ سانتیمتر باشد و رنگ آن باید مخالف رنگ کف بنا باشد.

در زیر، طرح توصیه شده در ورودی نشان داده شده است.

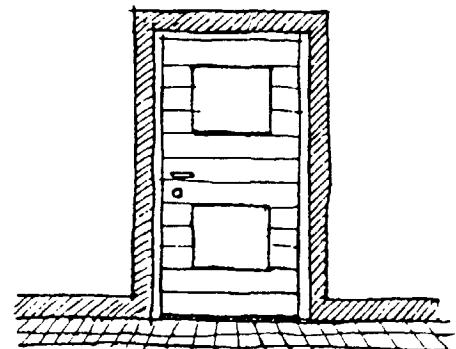
درهای ورودی

برای استفاده موقت یا موقع خاص، می‌توان از شیبراه استفاده کرد که طرحی بسیار ساده دارد.

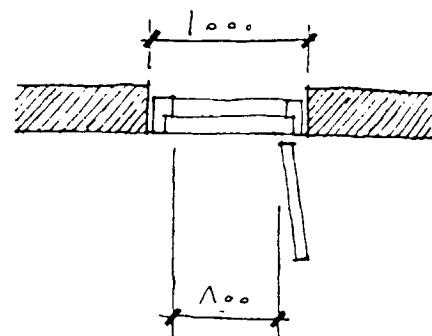
توصیه‌های طراحی

درهای ورودی

پهناى خود درهای ورودی باید یک متر باشد. درهای ورودی که در ساعات بازدید همیشه بازنمی‌مانند، بهتر است دست کم از ۳۰ سانتیمتری سطح زمین شیشه مات داشته باشند. دستگیره برای باز و بسته کردن این گونه درها توصیه می‌شود.

برای اینکه افرادی که اختلال بینایی دارند درهای ورودی را راحت‌تر تشخیص دهند، درهای ورودی یا چارچوب آنها باید با رنگ مخالف دیوار مجاور رنگ‌آمیزی شود.

سایبان^۱، سردر^۲، یا نظایر آنها، می‌تواند تشخیص در ورودی را از درهای دیگر بنا آسان‌تر سازد.

نُوصیه‌های طراحی

۵۲

فضای لازم برای جا به جایی صندلی چرخدار

برای اینکه افرادی که از صندلی چرخدار استفاده می‌کنند بتوانند به در نزدیک شوند، برای گردش آنها فضای مناسب لازم است. اگر دری بیش از حد سنگین است (مثل در ورودی یا دری که خود به خود بسته می‌شود) برای پارک کردن صندلی چرخدار در کنار در، باید فضای کافی وجود داشته باشد. بهتر است در فضاهای محدود از درهای کشویی استفاده شود، به شرط آنکه زیاد سنگین نباشند.

طراحی درها و فضای اطراف آن مشخص می‌کند که آیا اتاق برای اشخاصی که به صندلی چرخدار وابسته‌اند، یا گونه دیگری اختلال حرکتی دارند، قابل دسترسی است یا نه.

درها

حداقل پهنای در برای عبور کسانی که از صندلی چرخدار استفاده می‌کنند، باید ۷۶ سانتیمتر باشد، یعنی از در مدل ۹ ام^۱ استفاده کنند. ام در معماری نشانگر ۱۰۰ میلیمتر است.

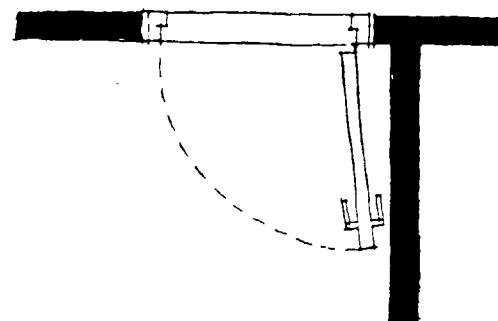
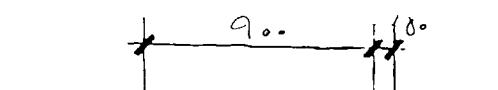
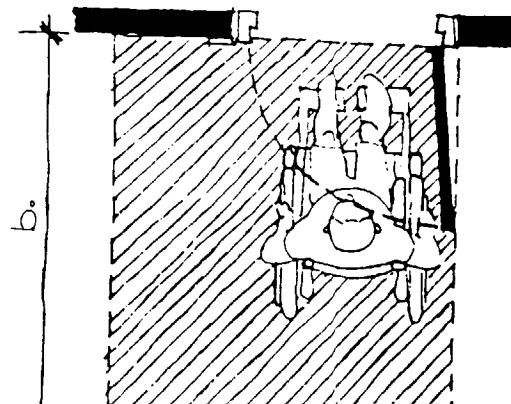
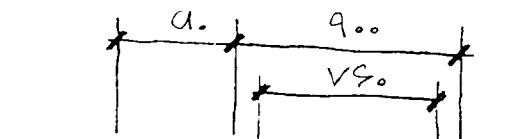
درهایی که در گوش اتاق یا نزدیک آن تعییه می‌شوند، باید طوری کار گذاشته شوند که روبه گوش اتاق باز شوند.

پهنای درها

اجزای در

برای راحتی عبور افرادی که از صندلی چرخدار استفاده می‌کنند، هر جا ممکن است آستانه در باید حذف شود، یا بلندی آن حداکثر به ۲ سانتیمتر برسد. در بعضی موارد آستانه لاستیکی بادی^۲ را می‌توان جانشین آستانه‌های معمولی کرد.

1. 9M

2. pneumatic

توصیه‌های طراحی

درها

دستگیره‌ها و قفلهای در باید طوری تعییه شوند که به راحتی قابل استفاده باشد. برای سهولت کار افرادی که به صندلی چرخدار وابسته اند (مثلاً برای باز و بسته کردن در دستشویی) دستگیره در باید حدود ۹۰ - ۸۰ سانتیمتری سطح زمین نصب شود تا حرک فرد در وضع نشسته و ایستاده آسان باشد. دری که با فنر بسته می‌شود، دستگیره‌ای عمودی به طول حداقل ۳۰ سانتیمتر، و انتهای پایین آن تقریباً باید ۸۰ سانتیمتر از ترین ارتفاع داشته باشد. برای بسیاری از افراد، و مخصوصاً آنهای که مشکلات بینایی یا حرکتی دارند، باید مشخص کرد که در را بکشند یا فشار دهند.

قفل درهای ورودی نباید در ارتفاعی بیش از یک متر از سطح زمین نصب شود.

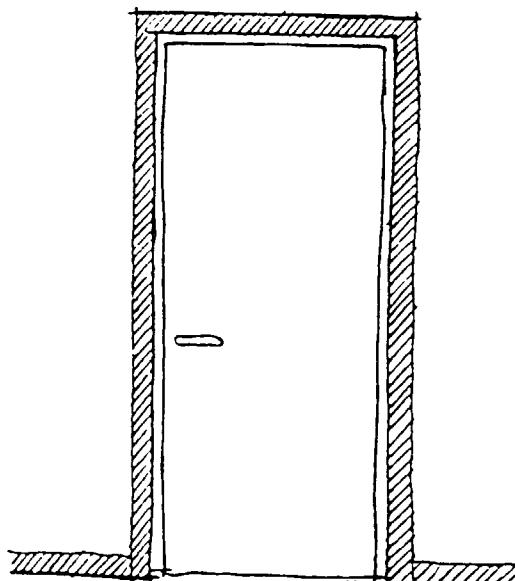
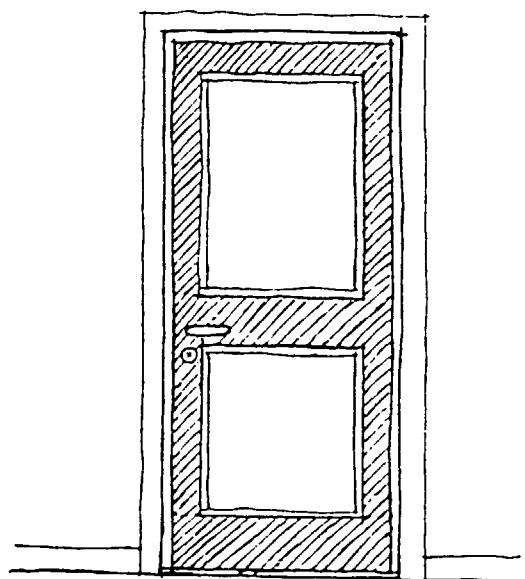
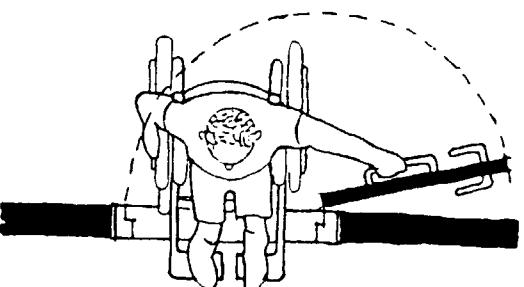
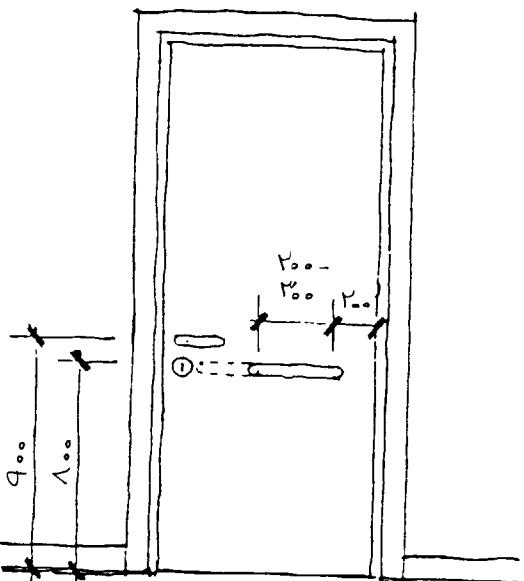
درهای ورودی بناهای عمومی بهتر است به دستگیره‌ای برای کشیدن مجهز باشد.

تشخیص در

برای آسان کردن تشخیص درها برای افرادی که اختلال بینایی دارند، خود در یا چارچوب آن را باید با رنگی مغایر با رنگ دیوار نقاوش کرد. درهای شیشه‌ای یا براق را باید با نوار یا خط رنگی، که کمی پایین تر از چشم علامتگذاری می‌شود، مشخص کرد.

با این حال، تا درها و دیوارهای کاذب براق کاملاً علامتگذاری و مراقبت نشود، نباید از آنها در بناهایی استفاده کرد که اشخاص دارای اختلال بینایی، یا آنها رفت و آمد می‌کنند.

در درهایی که به طور خودکار بسته می‌شود، قدرت محدود و سایر مشکلات افرادی که به نوعی به کمکهای فنی وابسته هستند، باید در نظر گرفته شود.

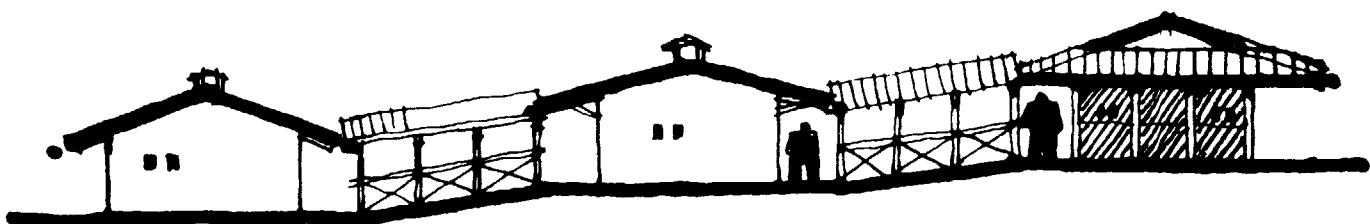
شیبراهها

شیبراهها غالباً برای برآورده ساختن نیازهای اساسی دسترسی معلولین به تغییرات سطح بناها و فضای شهری لازم است. افرادی که مشکلات حرکتی دارند، ولی می‌توانند از صندلی چرخدار استفاده کنند، و کسانی که چرخ دستی یا کالسکه بجه می‌رانند، باید به محیط بدون مانع دسترسی داشته باشند. در موارد معین معلولین سریعاً ترجیح می‌دهند به جای پله از شیبراه استفاده کنند.

کاربردها

شیبراههای خارج بنا معمولاً برای راه یافتن به در ورودی بناهای همگانی، مانند ادارات دولتی، درمانگاهها، مدارس، و دفترهای کار لازم است. شیبراهها همچنین برای ارتباط واحدهای مختلف بنا با یکدیگر به کار می‌روند. این شیبراهها بعد از مسیرهای سریوشده یا روباز سیمانی قرار می‌گیرد.

شیبراههای درون بنا برای تغییرات جزئی سطح داخل ساختمان ضروری است. برای اختلاف سطح زیادتر، مانند اختلاف سطح بین طبقات، معمولاً آسانسور تنها راه چاره است. شیبراهی که طبقات مختلف بنا را به هم مرتبط می‌سازد، فضای قابل ملاحظه‌ای را اشغال می‌کند. علاوه بر شیبراهها، باید پله‌هایی درون یا بیرون بنا ساخته شود تا دسترسی به درهای ورودی، که سطح آنها بلندتر است، امکان پذیر شود (نگاه کنید به در ورودی).

توصیه‌های طراحی

شیراهها

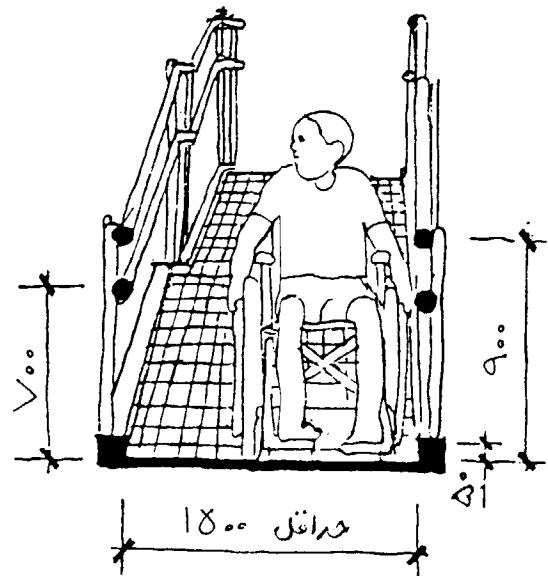
شیب شیراه

شیراه با شیب $\frac{1}{2}$ برای مقاصد عادی بهتر است. حداکثر شیب نباید از $\frac{1}{8}$ تجاوز کند، ولی شیبهای $\frac{1}{8}$ ، یا حتی $\frac{1}{6}$ در عمل راه حل بهتری است تا نبودن شیراه.

طول شیراه

اگر شیب شیراه $\frac{1}{12}$ باشد، طول آن نباید از ۶ متر تجاوز کند. اگر شیراههای طولانی لازم باشد، آنها را باید با پاگرد هایی^۱ جدا کرد که طول آن حداقل $\frac{1}{5}$ متر باشد.

همیشه باید محدوده سطحی که از $\frac{1}{8}$ متر کمتر نباشد، در ابتدا و انتهای شیراه قرار گیرد.

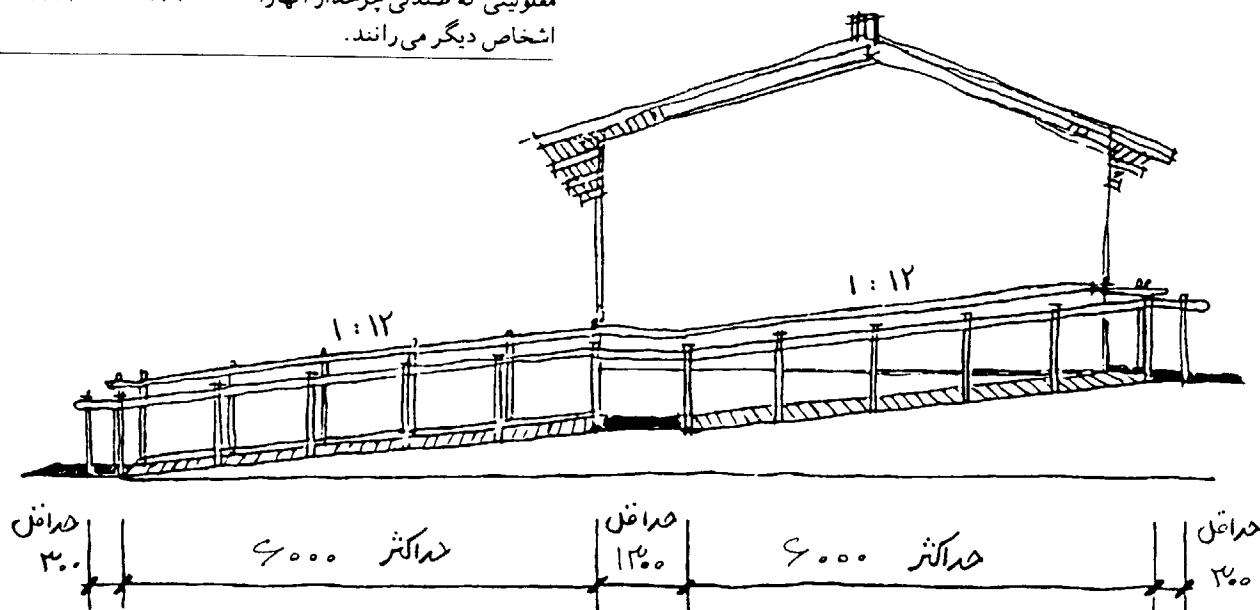
طراحی شیراه

برای کاهش خطر تصادف استفاده کنندگان صندلی چرخدار، باید در حاشیه های شیراهها سنگ جدول (با ارتفاع حداقل ۵ سانتیمتر) نصب شود.

شیراههایی که برای استفاده معلوین سرپا ساخته می شود، باید در هر دو طرف دستگیره داشته باشد (نگاه کنید به دستگیره ها) و کف آنها محکم و صاف بوده و لیز نباشد.

توصیه درباره شیب شیراه

طول شیراه			
۰ - ۳	۳ - ۶	۶ - ۹	۹ - ۱۲
۱:۱۲	۱:۱۲	۱:۹	معلوین سرپا
۱:۲۰	۱:۱۶	۱:۱۰	معلوین وابسته به صندلی چرخدار
۱:۲۰	۱:۱۲	۱:۹	معلوینی که صندلی چرخدار آنها را اشخاص دیگر می رانند.

نحوه های طراحی

پله های درون و بیرون ساختمان

در اکثر بناها، راه پله تنها وسیله حرکت بین طبقات مختلف است. راه پله ای که بد طراحی شده باشد، امکان دسترسی اکثر افراد را به طبقات بنا، جز طبقه ای که در ورودی در آن قرار دارد، با اختلال صواحت می سازد. بنابراین، شایان اهمیت است که راه پله طوری طراحی شود که امکان استفاده معلولین را میسر سازد.

راه پله به چهار نوع مختلف تقسیم می شود:

- راه پله در بناهای آموزشی

- راه پله مشترک دو یا چند واحد مسکونی

- راه پله درون واحدهای مسکونی

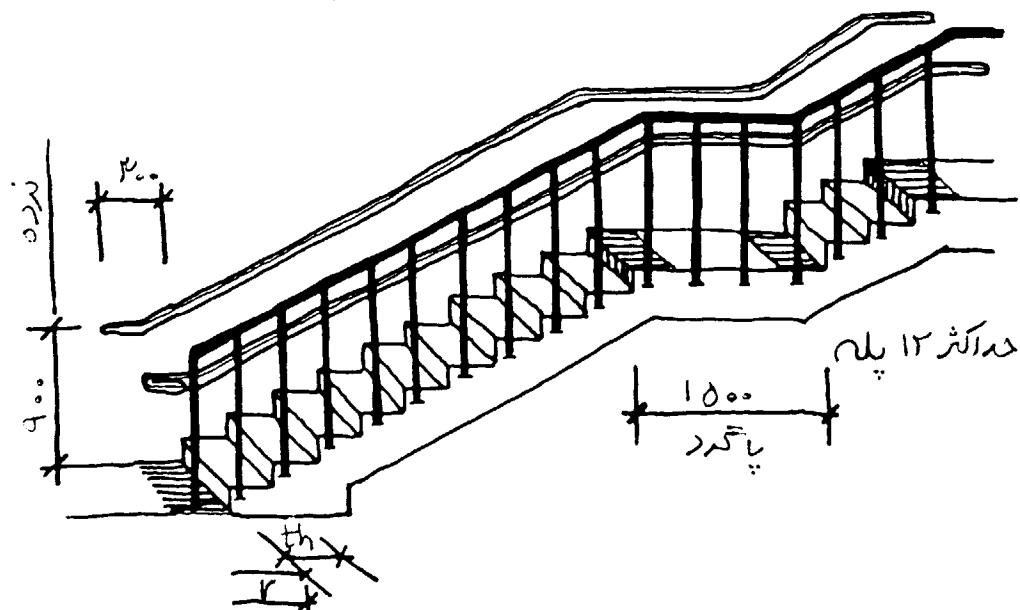
- راه پله بیرون بناها

برای انواع راه پله ها اندازه های متفاوتی به کار می رود (نگاه کنید به جدول زیر).

ابعاد توصیه شده برای راه پله ها

عرض راه پله	اندازه کف و ارتفاع پله	بر حسب متر	بر حسب متر
راه پله در بناهای آموزشی	کف = ۳۰۰ ارتفاع = ۱۵۰	۱۲	۱۰
راه پله مشترک دو یا چند واحد مسکونی	کف = حداقل ۵۰۰ ارتفاع = حداقل ۱۸۰	۱	۱
راه پله درون واحدهای مسکونی	کف = حداقل ۲۰۰ ارتفاع = حداقل ۲۲۰	۰.۸	۰.۷
راه پله بیرون بناها	کف = حداقل ۳۰۰ ارتفاع = حداقل ۱۵۰	۱۳	۱۰

حداکثر پله های راه پله نباید از ۱۲ پله تجاوز کند. هر جا پله های زیادتری لازم باشد، باید از پاگرد استفاده شود. پاگرد باید هم عرض پله های طرفین خود باشد.

توصیه‌های طراحی

۵۷

پله‌های درون و بیرون ساختمان

از نوک جلوآمدۀ پله و راه‌پله‌های بدون محافظه باید پرهیز کرد تا خطر لیز خوردن کاهش یابد. راه‌پله‌های بدون محافظه برای سالمندان و سایر کسانی که سرگیجه دارند نیز خطرناک است. کف‌پله‌ها باید از مواد غیرلرزنده باشد، و فرش کاملاً به آن محکم شود.

ابعاد توصیه شده برای راه‌پله‌های مشترک آپارتمانهای یک بلوك را می‌توان در طرح دید.

در هر دو طرف راه‌پله باید نرده نصب شود. برای اینکه معلومین بتوانند از نرده استفاده کنند، باید نرده پیوسته باشد و به اندازه ۳۰ سانتیمتر از بالا و پایین، پس از پایان پله ادامه یابد. باید از امتداد یافتن نرده به فضای آزاد جلوگیری شود (برای اطلاعات مشروح درخصوص طراحی نرده، نگاه کنید به بخش «نرده‌ها»).

برای کمک به کسانی که اختلال بینایی دارند، رنگ پاگرد با رنگ بالا و پایین راه‌پله باید تفاوت داشته باشد. بعلاوه، لبه جلوی هر پله باید رنگی مغایر با زمینه پاگرد داشته باشد.

نحوه های طراحی

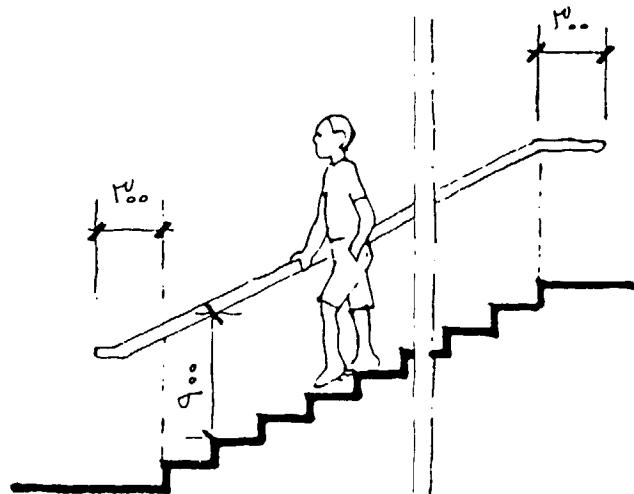
۵۸

برای کمک به کسانی که اختلال حرکتی دارند، نرده به عنوان دستگیره باید در جاهایی نصب شود که احتمالاً به معلولین کمک کند، مثل حمام و توالت.

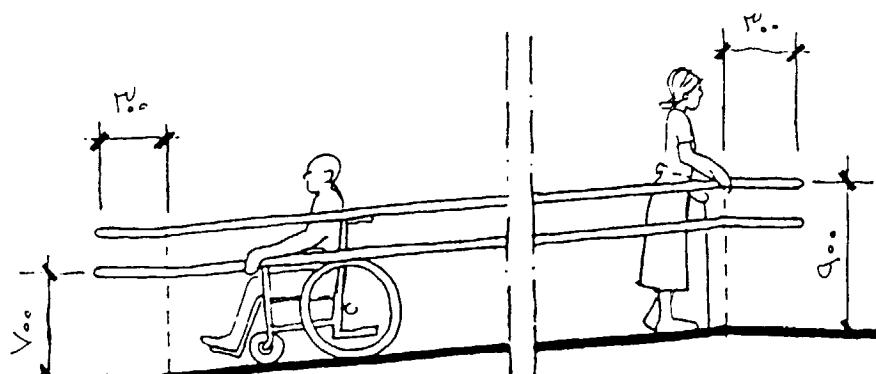
نرده به عنوان دستگیره برای ورودی اتوبوسها و قطارها نیز ضروری است.

اگر نرده به عنوان دستگیره به طور محکم در هر دو طرف راه پله باریک (مثلاً راه پله ۷۰ متری) نصب شود، بالارفتن برخی معلولین از آنها امکان پذیر می‌شود.

نرده‌ها

نرده به عنوان دستگیره همیشه باید به دیوار محکم شود و انتهای آن در هر دو طرف داخل دیوار قرار گیرد و در فضای آزاد رها نباشد.

نحوه های طراحی

۵۹

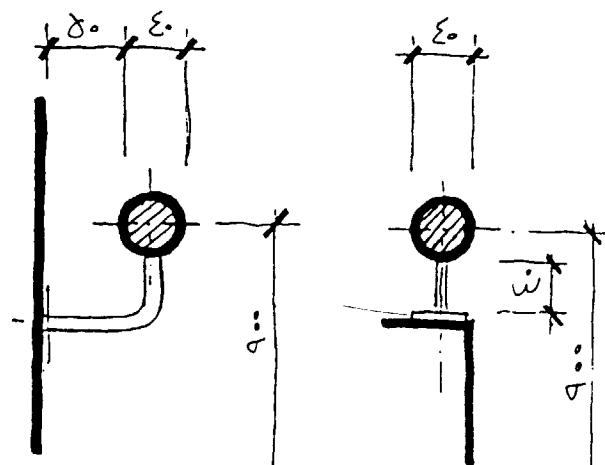
نرده ها

گرفتن نرده به عنوان دستگیره باید آسان باشد، و بهتر است به صورت لوله ای با قطری نزدیک به 40 میلیمتر باشد.

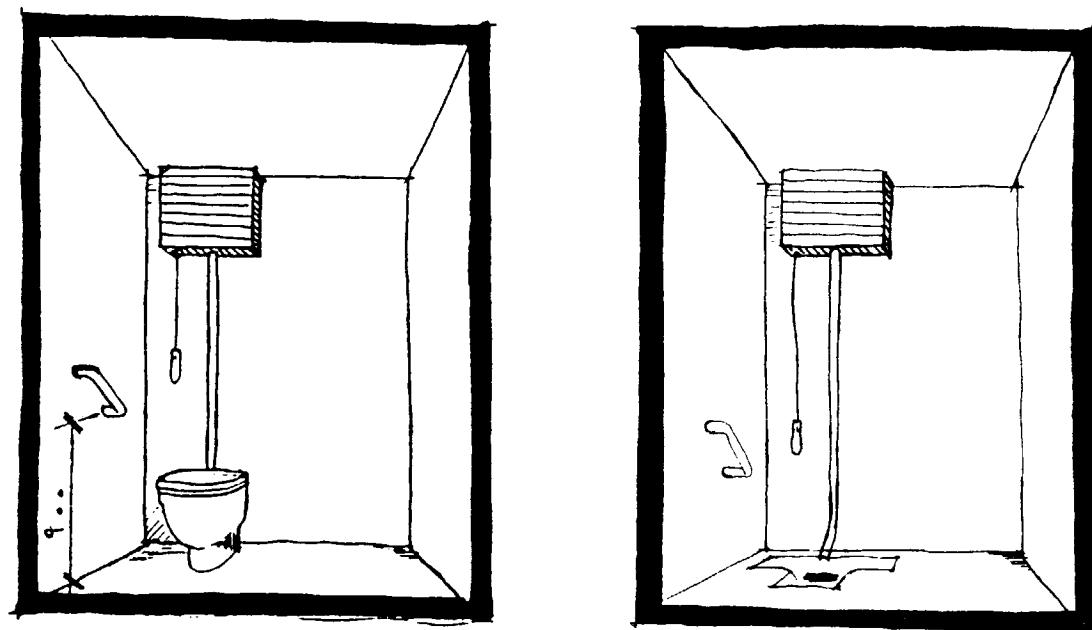
بعضی از نرده ها با اشکال هندسی دیگر، نیز برای این کار مناسب است.

برای آنکه نرده ها تشخیص داده شوند، باید آنها را با رنگ مغایر رنگ دیوار پشت نرده ها رنگ آمیزی کرد.

نرده های افقی در پاگردها یا شیبراهها باید حدود 90 سانتیمتری کف بنا نصب شود تا معلولان سرپا برآختی بتوانند از آن استفاده کنند، و نصب نرده ها در ارتفاع 700 میلیمتری از کف بنا برای اشخاصی که از صندلی چرخدار استفاده می کنند مناسب است.

نرده به عنوان دستگیره، که در دیوارهای توالت های غیر فرنگی نصب می شود به معلولین کمک می کند.

توصیه‌های طراحی

۶۰

پنجره در بیناها در وله نخست برای تهیه و ورود نور خورشید به اتاق تعبیه می‌شود. محل تعبیه پنجره‌ها و طرح آنها، شرایط رضایت‌بخش حاصل از نور را در هر اتاق مشخص می‌کند و موجب می‌شود اشخاصی که اختلال بینایی دارند جهت یابی کنند و اشیاء و اشخاص موجود در اتاق را تشخیص دهند. محل و ارتفاع نسبی پنجره‌ها هم شایان اهمیت است، تا استفاده کنندگان از صندلی چرخدار بتوانند از پنجره‌ها به بیرون نگاه یا آنها را باز کنند.

براق پنجره، به سبب مسائلی که در باز و بسته کردن آن وجود دارد، باید با دقت خاصی انتخاب شود.

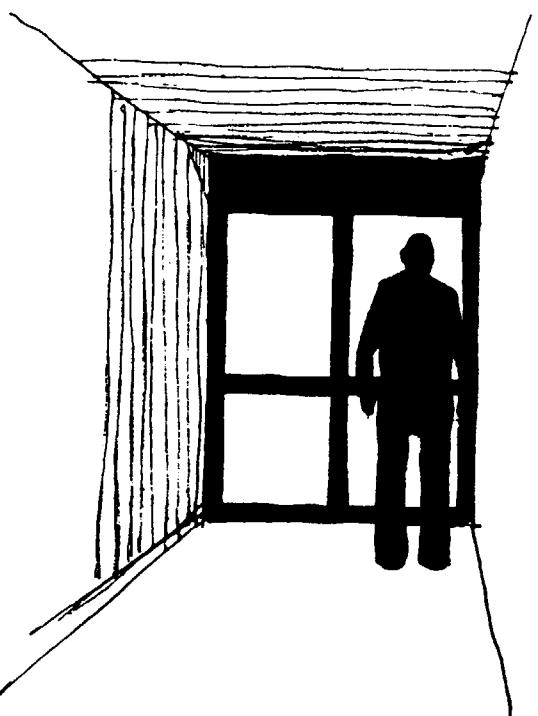
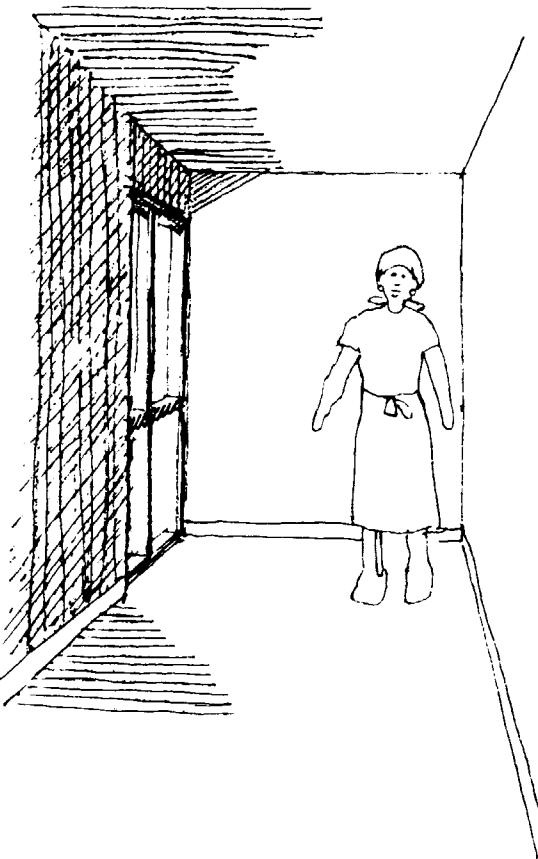
تعبیه پنجره‌ها

پنجره‌ها باید طوری تعبیه شود که از خیره کردن چشم مبتلایان به اختلال بینایی جلوگیری کند.

باید از تعبیه پنجره‌های بزرگ در انتهای راهروها پرهیز کرد. اگر دیوارهای اطراف پنجره به رنگ روشن باشد، یا از نور مصنوعی برای روشن کردن محل استفاده شود، باید از مغایرت زیاد در روشنایی نیز دوری کرد.

محلهای بزرگ برآق را، که مجاور پاگرددها قرار دارند، می‌شود با نوار یا خط رنگی، کمی پایین تر از تراز چشم رنگ آمیزی کرد. توصیه می‌شود که هر لنجه پنجره حداقل ۶۰ سانتیمتر بینا داشته باشد و برای راحت باز شدن به پهلو باز شود.

پنجره‌ها

نحوه های طراحی

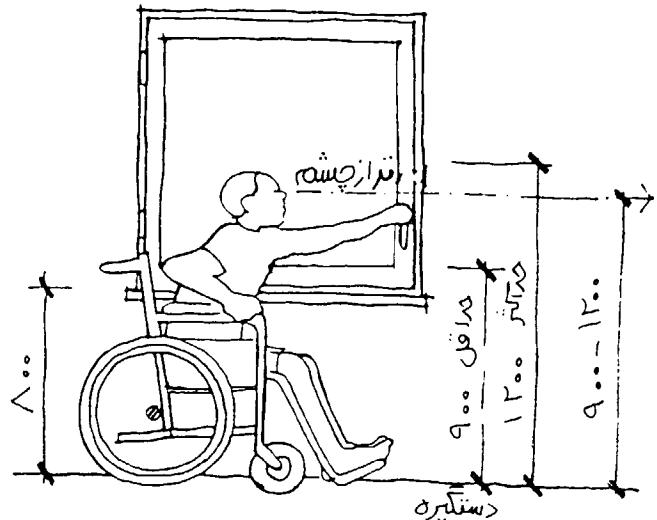
پنجره ها

ارتفاع پنجره از کف اتاق

برای آنکه کسانی که به صندلی چرخدار وابسته اند بتوانند از پنجره به بیرون نگاه کنند، لب پنجره باید بیشتر از ۸۰ سانتیمتر از کف اتاق ارتفاع داشته باشد.

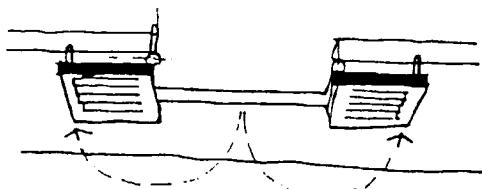
دستگیره ها (کنترلهای)

باز و بسته کردن پنجره ها باید به آسانی صورت گیرد. برای تسهیل این امر، دستگیره ها را باید در ارتفاع بین ۹۰ سانتیمتری و یک متر و ۳۰ سانتیمتری از کف اتاق نصب کرد.
برای آنکه خطر حساسیت پوستی در تماس با گرم و نیکل به حداقل برسد، باید از به کار بردن این مواد در دستگیره های پنجره خودداری شود.

پنجره های سایبان

این پنجره ها باید طوری طراحی شوند که همیشه بدون ایجاد خطر بسته شوند، و چه در حالت باز و چه بسته، با دیوار تراز باشند.

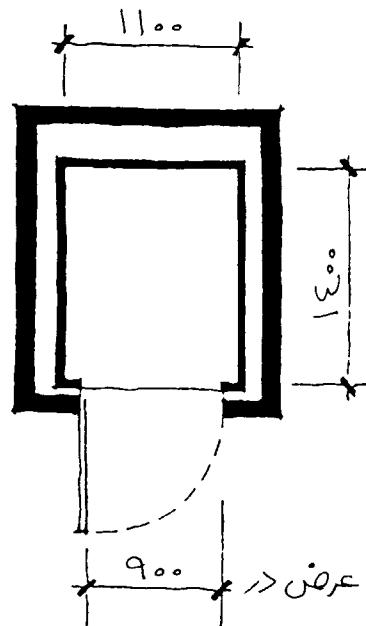

توصیه‌های طراحی

آسانسورها غالباً از نظر بسیاری از مردم تنها وسیله رسیدن به طبقات مختلف بنا، جز طبقه ورودی، به شمار می‌آیند. در بناهایی که امکانات عمومی در طبقات بالا قرار دارند، آسانسور برای دسترس ساختن بنا برای معلولین ضروری است. دسترسی هم بدان جهت ضروری است که بتوان معلولین را به کار گمارد.

آسانسورها

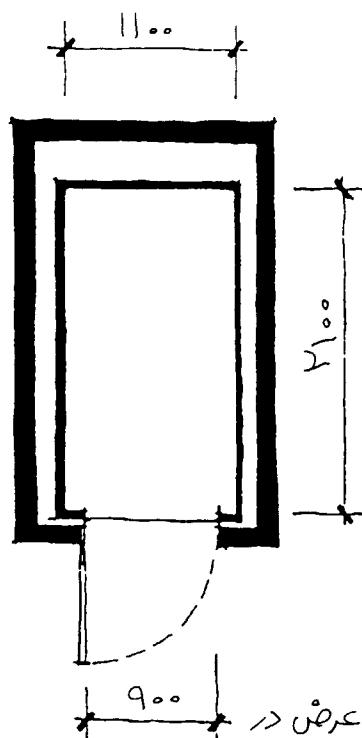
محل آسانسورها
آسانسور یا آسانسورها باید نزدیک در اصلی بنا تعییه و به روشنی مشخص شوند. آسانسور در هر طبقه باید از نقطه مرکزی آن طبقه صعود کند، تا جهت یابی آسان از آن نقطه ممکن گردد. آسانسور باید امکان رسیدن به هر طبقه را داشته باشد، بدون آنکه بالارفتن یا پایین رفتن از چند پله لازم باشد.

آسانسور مخصوص استھا

اتاقک آسانسور
اتاقک آسانسور باید برای دسترسی و عملکرد افرادی که به صندلی چرخدار وابسته هستند فضای کافی داشته باشد. آسانسوری که ابعاد آن در نمودار مجاور نشان داده شده است، این نیازها را برآورده می‌سازد. ولی، بر طبق مشخصات «سازمان بین المللی استاندارد»^۱ حداقل پهنای قابل قبول برای در آسانسور ۸۰ سانتیمتر است؛ البته پهنای ۹۰ سانتیمتری بهتر است.

برای ابعاد فضای بدون مانع جلوی در آسانسورهایی که با دست باز می‌شوند، و برای طراحی مناسب در آسانسورها، نگاه کنید به قسمت مربوط به درها. در آسانسورهایی که در آنها خودکار است، می‌توان فضای بدون مانع جلوی در را کاهش داد.
در بناهای بلند یا تجاری می‌توان آسانسور بزرگی برای حمل کالا نصب کرد. این گونه آسانسورها ممکن است جانشین آسانسورهای کوچک نفربر شود یا مکمل آنها باشد.

آسانسور حمل بار

علامتها و کنترلهای آسانسور

علامت و کنترلهای آسانسور باید طوری تعییه شوند که به راحتی قابل مشاهده و استفاده باشد (نگاه کنید به بخش علائم). اینها را باید در ارتفاعی کار گذاشت که افراد کوتاه قد و آنها بایی که از صندلی چرخدار استفاده می‌کنند بتوانند به آنها دست یابند.
این ابعاد و ضوابط آسانسور، برای آسانسورهای حمل تختخواب و تخت روان نیز مناسب است.

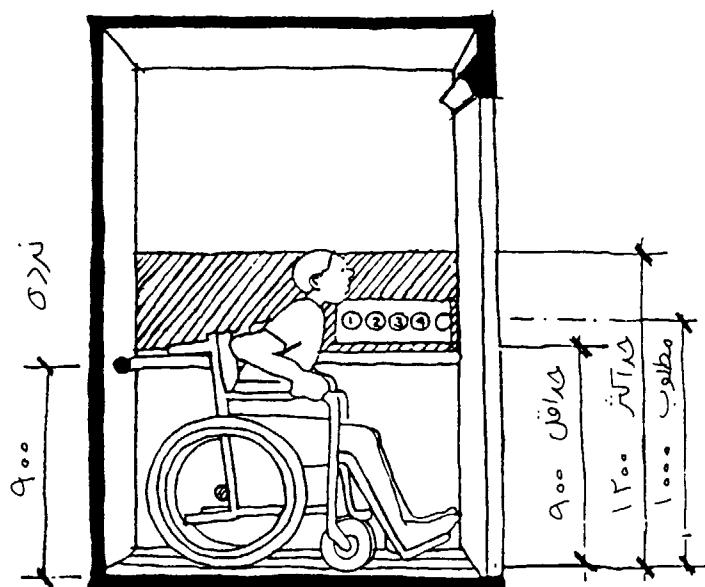
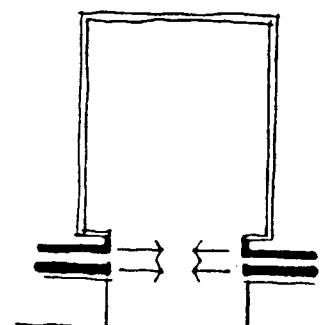
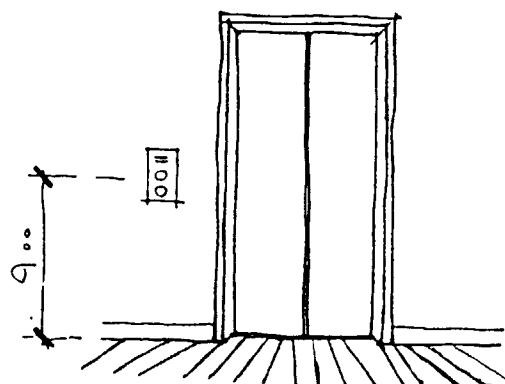
نُوصیه‌های طراحی

صفحة کنترل باید در اتاقک آسانسور و حداقل در فاصله ۲۵ میلیمتری از دیواره آن کار گذاشته شود.

آسانسورهایی که درهای کشویی خودکار دارند، باید بالای در خروجی، شماره طبقات را نشان دهند. اتاقک آسانسورهایی که در آنها لوایی معمولی است، باید شماره طبقات را روی خود در و با حروف بر جسته، که در ارتفاع ۱۴۰ تا ۱۶۰ سانتیمتری کف اتاقک نصب می شود، نشان دهند.

دکمه مقصد برای خروج یا ورود به آسانسور، باید رنگ و شکل متفاوتی داشته باشد (مثلاً در مقابل رنگهای روشن، رنگ دکمه باید سیاه باشد یا روی صفحه کنترل ۵ میلیمتر بر جستگی داشته باشد).

آسانسورها

توصیه‌های طراحی

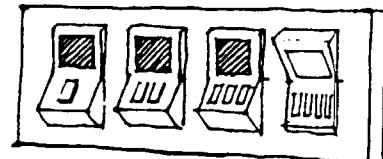
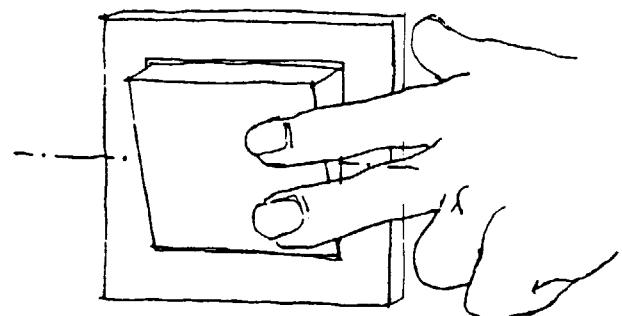
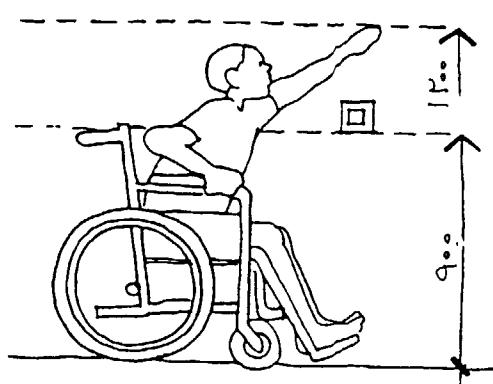
محل و طرح تمام کلیدها و کنترل‌ها برای کسانی که اختلالات حرکتی یا بینایی دارند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دکمه‌های کنترل در آسانسورها، شستی زنگ اخبارها، تلفنها، دستگیره درها و پنجره‌ها، شیرهای دستشویی، کلیدهای چراغ، و کنترلهای نظایر اینها، باید چنان طراحی و نصب شوند که هر کسی بتواند از آن استفاده کند. شیر آب باید راحت باز و بسته شود و طوری نصب گردد که دسترسی و استفاده از آن آسان باشد.

کلیدها، کنترل‌ها

کلیدها، پریزها و کنترلهای دیگر باید طوری قرار گیرند که علاوه بر معلولین، اشخاص عادی نیز قطع نظر از قدرتهای بدنی شان، به آنها دست یابند. برای این منظور، کنترلهای باید در محدوده ارتفاع توصیه شده، ۹۰ سانتیمتری تا یک متری اتاق، نصب شوند. بهتر است کلیدهای نزدیک درها را در همان بلندی دستگیره در و در همان دیوار مجاور دستگیره نصب کرد.

کلیدها و کنترلهای باید بزرگ باشند. کنترلهای را گاهی می‌توان بر جسته ساخت تا به کسانی که اختلال بینایی دارند کمک کند. این روش برای دکمه‌های آسانسور نیز توصیه می‌شود. در موارد خاص و در محلهای مخصوص، می‌توان دستورالعملهایی را که به خط بریل نوشته می‌شود به عنوان وسیله‌ای کمکی در نظر گرفت.

کنترلهای بهداشتی و الکتریکی

توصیه‌های طراحی

توالتها

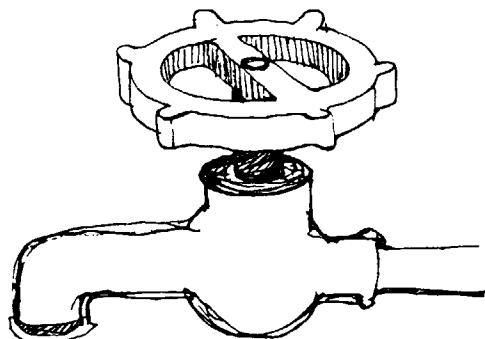
در توالتهای نشسته و غیر فرنگی می‌توان با نصب نرده، افقی به عنوان دستگیره در پهلو، و کمی متمایل به سمت جلوی توالت، عملکرد آن را بهبود بخشد.

برای آنکه معلولین از توالتها براحتی استفاده کنند، بهتر است محل نشیمن آنها نیم متر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد، و نرده به عنوان دستگیره نزدیک کاسه توالت، و در ارتفاع ۷۰ سانتیمتری سطح زمین نصب شود. نرده‌های چرخان که از آنها به عنوان دستگیره استفاده می‌شود، غالباً به عنوان راه حلی مفید و عملی به حساب می‌آیند.

کاسه دستشوییها

کاسه دستشوییها باید در ارتفاع ۸۰ تا ۸۵ سانتیمتری سطح زمین نصب شوند. اگر توجه خاص به معلولین لازم باشد، می‌توان کاسه دستشویی را ۱۸ تا ۲۰ سانتیمتر جلوتر کشید. دیوارها، نحوه جاسازی دستشوییها و پایه‌های آن باید آن قدر قوی باشند که فشار قابل ملاحظه‌ای را تحمل کنند. لوله فاضلاب دستشویی باید عقب کشیده شود، یا هر جا که ممکن است، داخل دیوار قرار گیرد.

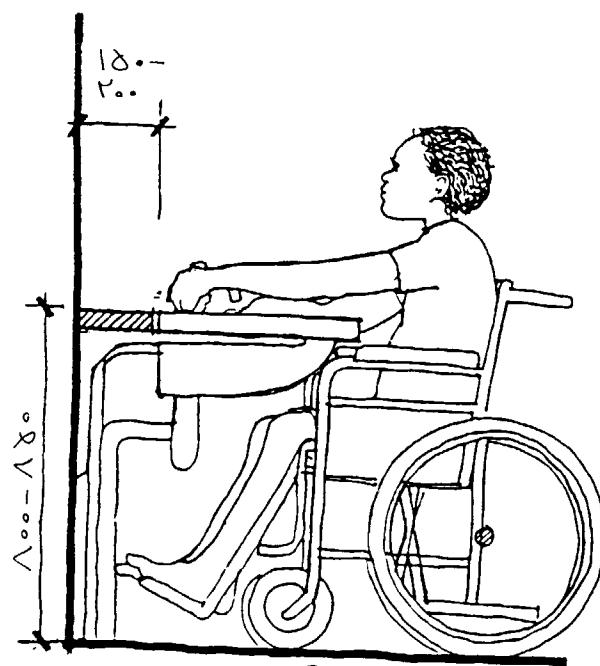
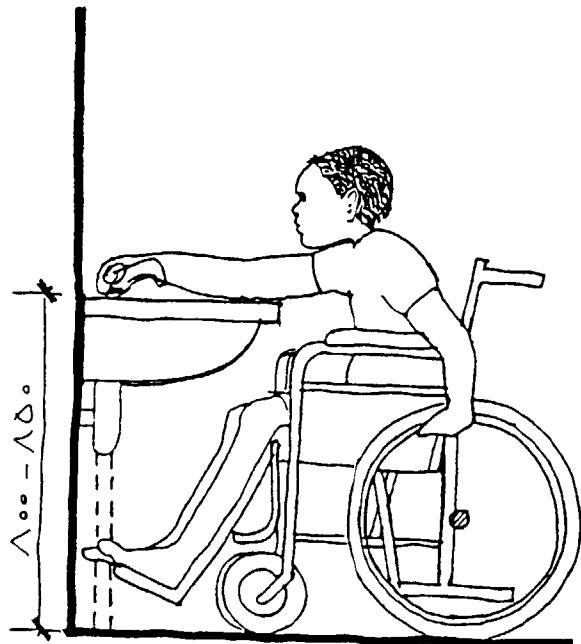
باید میان دسته شیر دستشویی و سطوح عمودی مجاور آن حداقل ۳۵ میلیمتر فاصله باشد. اگر دو دستگاه شیر آب نصب می‌شود، فاصله بین آنها بهتر است حداقل ۲۰ سانتیمتر باشد.

هر جا که دو شیر آب به کار می‌رود، شیر سمت چپ باید به منبع آب گرم وصل شود. گرفتن شیر آب باید راحت باشد. شیرها می‌که با پیچیدن بسته می‌شود و گیره بزرگ و گرد دارد مناسب‌تر است.

نوع دیگر شیرهایی است که یک اهرم در آنها هم دما و هم جریان آب را کنترل می‌کند، و می‌توان برای گروههای خاصی از معلولین توصیه کرد.

کنترلهای بهداشتی و الکتریکی

توضیه‌های طراحی

تابلوها

تابلوهای با طرح خوب که در جای مناسب قرار گرفته باشد، برای کسانی که می‌خواهند راه خود را درون بنا یا به بیرون پیدا کنند، از اهمیت زیادی برخوردار است. طرح و محل نصب تابلوها، مخصوصاً برای کسانی که اختلال شناوی یا بینایی دارند، و نیز برای کودکان، اهمیت خاصی دارد.

نشانه‌ها، نمادها و نوشته‌های اطلاعاتی باید به طریقی ارائه شود که خواندن و فهمیدن آنها آسان باشد. در بنایهایی که احتمال می‌رود افراد دارای مشکلات بینایی بدانها رفت و آمد کنند، می‌توان از نوشته تکمیلی به خط بریل استفاده کرد.

محل تابلوها

تابلوهای بیرون بنا را عموماً باید طوری نصب کرد که لبۀ پایین نماد اطلاعاتی دست کم ۲۱۰ سانتیمتر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد.

تابلوهایی که در پیاده‌روها نصب می‌شود باید ۱۴۰ تا ۱۶۰ سانتیمتر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد و در مسیر نصب شود.

تابلوی روی درها و در گاهی‌ها باید روی دیوار و در سمتی نصب شود که دستگیره در، در آن سمت تعییه شده است و ارتفاع آن نیز ۱۴۰ تا ۱۶۰ سانتیمتر از سطح زمین باشد.

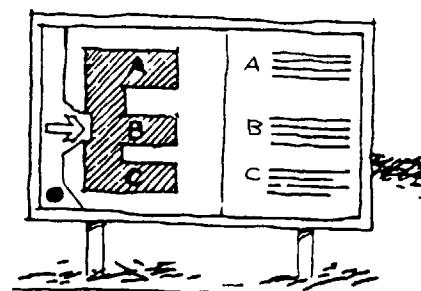
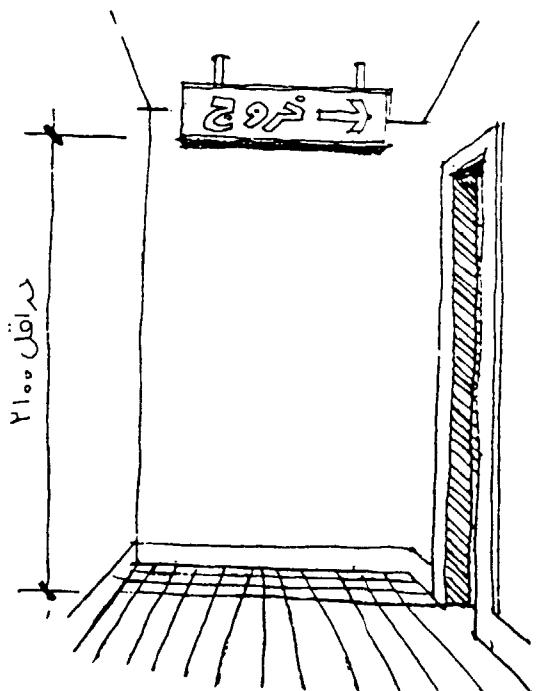
تابلوهایی که از سقف راهروها و امثال آنها آویزان می‌شود، باید دست کم ۲۱۰ سانتیمتر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد.

تابلوها همیشه باید به طریقی نصب شود که به کسی آسیب نرسد، اگر تابلوها در جاهای پر رفت و آمد نصب می‌شود باید دست کم ۲۱۰ سانتیمتر از سطح زمین ارتفاع داشته باشد.

تابلویی که در ورودی مجتمعهای ساختمانی با نقشه راهنمای آن مجتمع نصب می‌شود، راهنمای مفیدی برای تمام کسانی است که بدانها رفت و آمد می‌کنند. البته، این گونه نقشه‌های راهنمای را باید روشن و درک آن آسان باشد. اگر محل خود تابلو روی نقشه مشخص شده و نقشه در چند نقطه بنا قرار داده شده باشد، مفیدتر است.

نوشته روی تابلوها و تخته‌های راهنمای باید کاملاً خوانا و برجسته یا به خط بریل باشد، تا کسانی که مشکل بینایی دارند، بتوانند آنها را بخوانند.

شکل تابلو هم باید با اطلاعاتی که برای انتقال طراحی شده است همخوانی داشته باشد.

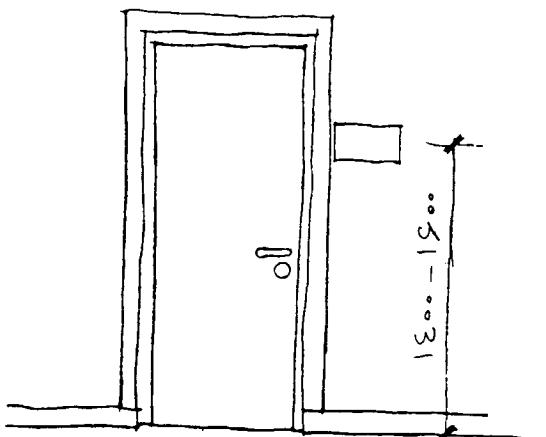
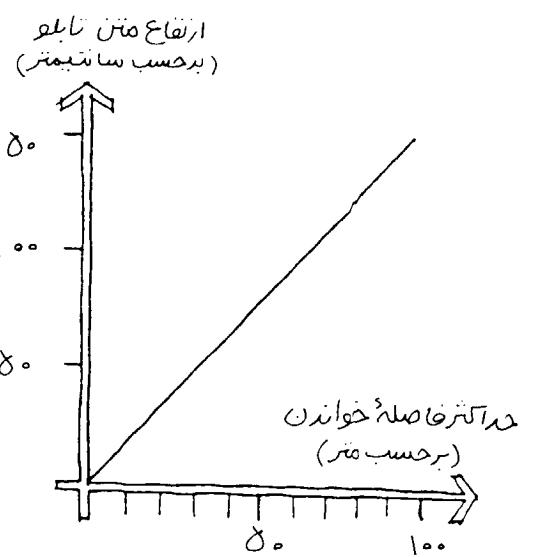
توضیه‌های طراحی

تابلوها

تابلوی چهارگوش باید «اطلاع دهنده» باشد.
 تابلوی سه‌گوش باید «هشدار دهنده» باشد.
 تابلوی گرد باید «بازدارنده» باشد.
 نوشته روی تابلوها باید چنان ابعادی داشته باشد که کسانی که قدرت دید بیش از $\frac{1}{6}$ دارند، که دید بهنجار است، بتوانند آن را از فاصله موردنظر بخوانند.
 اندازه حروف بزرگ (در زبان انگلیسی) بر حسب فاصله در نمودار مجاور نشان داده شده است. ضخامت حروف باید $\frac{1}{5}$ ارتفاع آنها باشد.
 تابلوی راهنمای اتاقها را باید روی دیواری نصب کرد که در به آن طرف باز می‌شود. می‌توان متن و نمادها را در همان تابلو با طراحی تابلو ترکیب کرد.
 نوشته اطلاعاتی و نمادها باید به رنگی مغایر با رنگ زمینه تابلو باشد. برای مقاصد مختلف می‌توان از رنگهای مخصوص استفاده کرد.
 «رنگ سبز» در تابلو نشانه «مجاز» است.
 «رنگ قرمز» بر «خطر» دلالت می‌کند.
 «رنگ زرد» مفهوم «احتیاط» را می‌رساند.

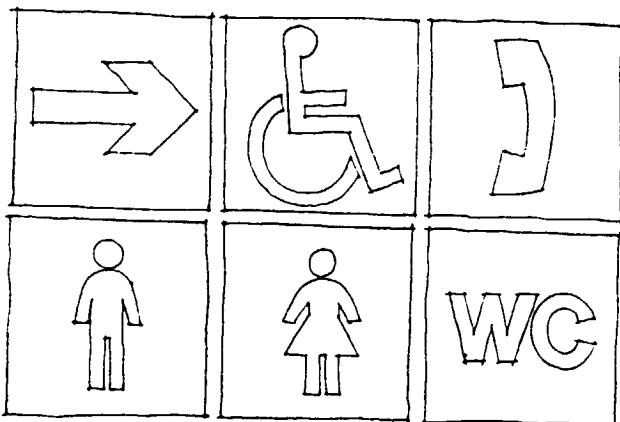
سیز	قرمز	زرد
ایمنی	اضطرار	احتیاط
.	. مواد محترقه	. خروج اضطراری
.	. کمکهای اولیه	. وجود مانع
.	.	. قسمتهای محرکه ماشین
	.	. تابلوی ایست

بهتر است حروف و نمادها (دست کم یک میلیمتر) از زمینه تابلو بر جسته تر باشد، تا نایینایان با استفاده از نوک انگشتان خود بتوانند اطلاعات آنها را «بخوانند». حک حروف، ساده تر و قابل قبول هم است. اندازه حروف باید حداقل ۱۵ میلیمتر باشد تا لمس خوانی^۱ را میسر سازد.

تصویر نگاشتها^۲

تصویر نگاشتها را که در این صفحه می‌بینید عالمی بین المللی است.

توضیه‌های طراحی

محل تردد

مقررات مربوط به فضای اتاقها، محلهای انتظار و تردد باید مبتنی بر اندازه‌های قامت انسان، استفاده از فضای بنا، وسایل، تجهیزات و نوع استفاده از بنا باشد. معیار اندازه برای عملکرد بعضی از آنها در قیرآمد است.

اندازه اتاقها و محل اثاث باید با توجه خاص به نیازهای معلومین تهیه شود. فضای چرخشی میان اثاثیه نیز در نظر گرفته شود. البته اتاقهای راحت طوری طراحی می‌شود که دسترسی معلومین مدنظر قرار می‌گیرد، ولی کارآیی اتاقها از حیث عملکرد، به طرح، اندازه و جا و مکان اسباب و اثاث داخلی آنها بستگی دارد.

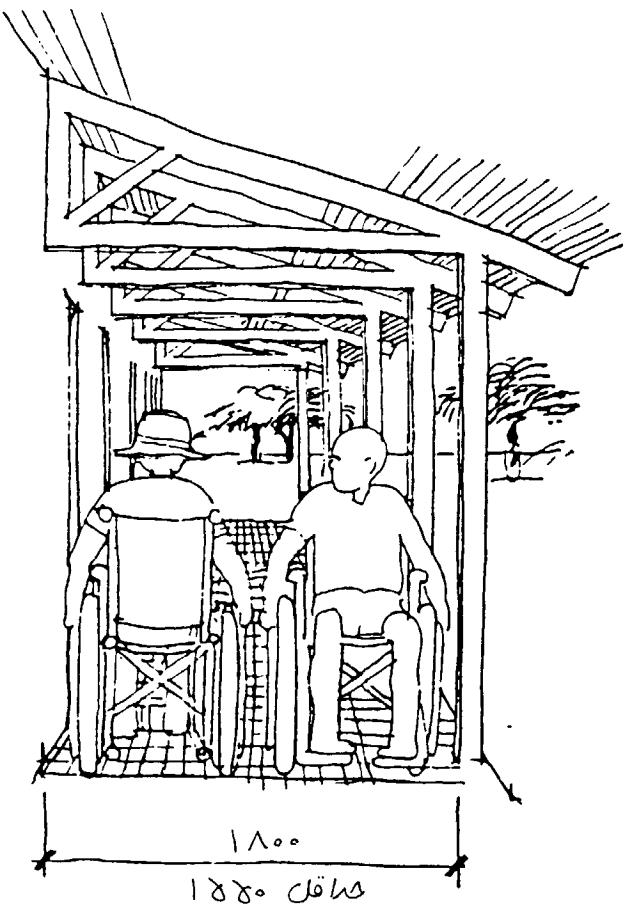
محل تردد

محلهای تردد درون بنا باید دست کم ۱۵۰ سانتیمتر بپوشاند. درها، تابلوهای اطلاعاتی، گنجه‌های ظروف، نیمکتها و امثال آنها باید در این حداقل فاصله قرار گیرد. هر جا محل عبور عابر پیاده است، باید هر ده متر محل گذرنی به پنهانی حداقل ۱۹۵ سانتیمتر ایجاد شود. در محل ورود و خروج سوپرمارکتها، درهای وسایط نقلیه و امثال آنها، باید دست کم یک در با پهنای حداقل ۸۵ سانتیمتر وجود داشته باشد.

پنهانی راهروهای داخل بنا باید از ۱۵۰ سانتیمتر کمتر باشد. حداقل پنهانی لازم، برای اینکه پیاده و معلوم سوار بر صندلی چرخدار از کنار هم رد شوند، دست کم باید ۱۲۰ سانتیمتر باشد. با این حال، باید تهییداتی نیز فراهم آید تا انتقال تخت روان یا اثاث از درگاهها به راهروها امکان پذیر گردد.

آرایش عمومی بنایها در مناطق حاره، یعنی بالکن در اطراف بنا که از آنها هم برای ارتباطات و هم برای انتظار و استراحت استفاده می‌شود، باید در نظر گرفته شود. در بسیاری از مراکز بهداشتی مناطق در حال توسعه، که در آنجا بیماران و مهمانان در راهروها و بالکنهای عبوری منتظر می‌مانند، همین کارکرد به چشم می‌خورد. برای اینکه عبور عابران پیاده در این جاها به راحتی صورت گیرد، پنهانی بالکنها باید از ۱۸۰ سانتیمتر کمتر باشد.

اگر طول راهروها خیلی زیاد باشد، باید حدوداً در هر ۳۰ متر، محلی برای عبور و استراحت تعییه و در صورت امکان برای نشستن صندلی گذاشته شود.

توضیه‌های طراحی

دستشوییها

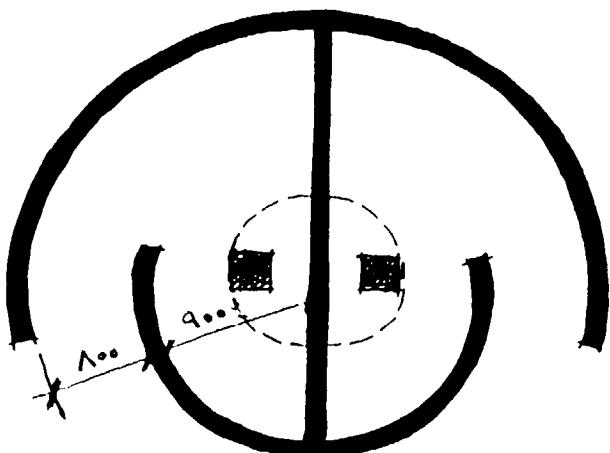
فضای توالتها برای معلولین در مناطق در حال توسعه، لازم نیست مطابق مقررات فضای عملکردی توالتها باید که برای استفاده کنندگان از صندلی چرخدار در نظر گرفته می‌شود. با این حال، هر جا فضای مورد نیاز صندلی چرخدار فراهم شود، احتمالاً برای سایر افراد معلولی که از چوب زیریقل یا سایر وسایل کمکی فنی استفاده می‌کنند، یا برای معلولینی که شخص دیگری به آنها کمک می‌کند، نیز فضای کافی وجود خواهد داشت. این فضای اضافی برای مادرانی که فرزند به همراه دارند، و اکثریت مراجعین بناهای عمومی را تشکیل می‌دهند، نیز مناسب خواهد بود.

حداقل اندازه توالت برای استفاده کسانی که به صندلی چرخدار معمولی وابسته اند 170×170 متر است، با ترتیب تجهیزات بهداشتی که در طرح مجاور نشان داده شده است. دستشویی را می‌توان بیرون از توالت تعبیه کرد. با این حال، اگر معلول بتواند در حالت نشسته دستهایش را بشود، مزیت به حساب می‌آید.

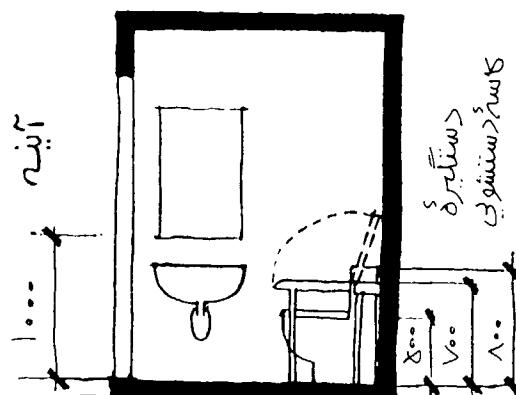
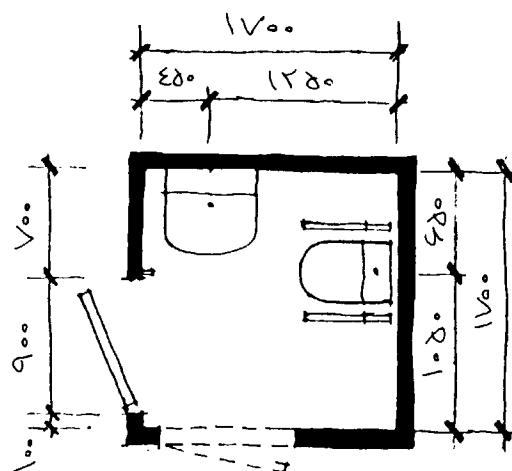
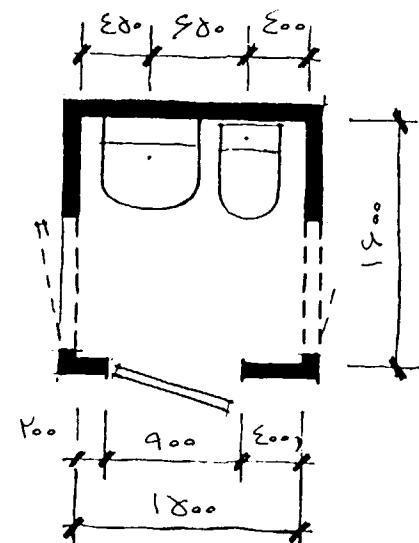
تجهیزات، مانند نرده‌های حایل، گیره‌های کاغذ توالت و امثال آنها، باید کاملاً محکم و در حالت نشسته قابل دسترس باشد.

برای توالتها غیرفرنگی معمولی و وسایل شستشوی ساده، همین ابعاد معتبر است. با این حال، باید به خاطر داشت که معلولین جسمی نمی‌توانند چسباتمه بزنند. بنابراین، توالتها غیرفرنگی برای استفاده معلولینی که از این فضاها استفاده می‌کنند مناسب نیست.

با توجه به این ضوابط، میزان مناسب بودن توالتها غیرفرنگی برای معلولین مورد سؤال است. با این حال، غالباً چاره دیگری وجود ندارد. در نتیجه نرده‌های محکمی که به عنوان دستگیره کار گذاشته می‌شود و در محل مناسب نصب می‌گردد، استفاده از این نوع توالت را مسلماً راحت‌تر می‌سازد.

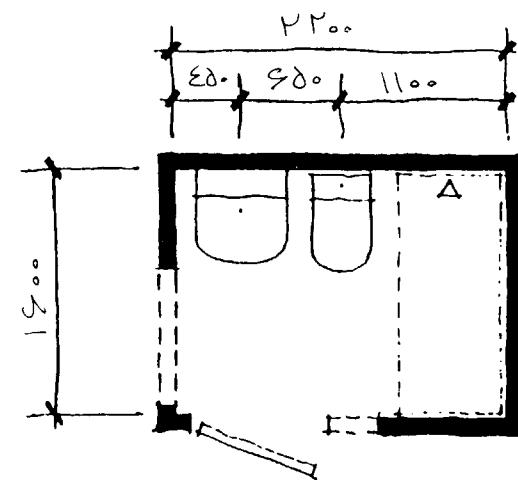
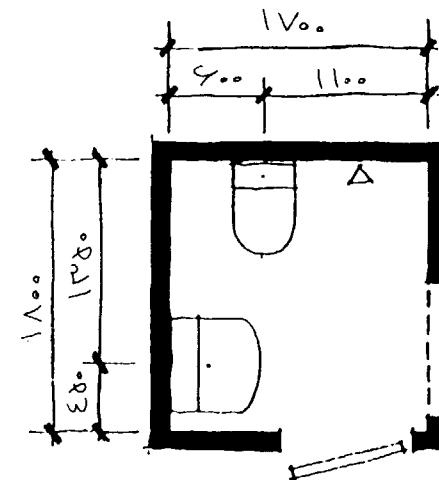
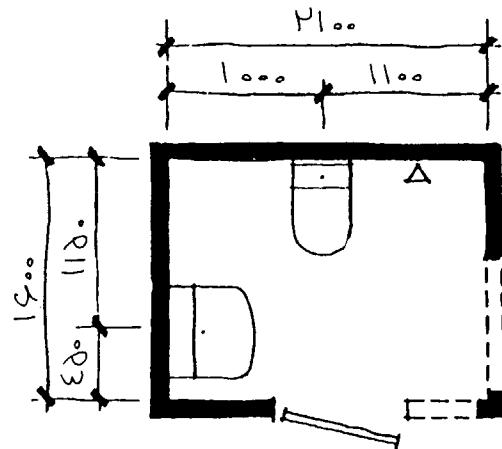
محل تردد

محل تردد

حمامها

برای حمامها نیز می توان همان خواهات توالتها را به کار بست. بطور کلی، برای معلولینی که مشکلات حرکتی دارند، استفاده از دوش آسانتر از شستشو در وان حمام است. حتی برای معلولین این امکان وجود دارد که، در حال نشستن بر سه پایه، دوش بگیرند. اگر دوش کنار توالت با دستشویی نصب شود، ۹۰ سانتیمترمربع فضای لازم است. اگر دوش با دیوار یا چیز دیگری محصور شود، فضای آن باید به یک مترمربع افزایش یابد. محل نصب شیرهای آب باید به دقت در نظر گرفته شود. آنها را باید طوری نصب کرد که از خارج دوش هم قابل دسترسی باشند.

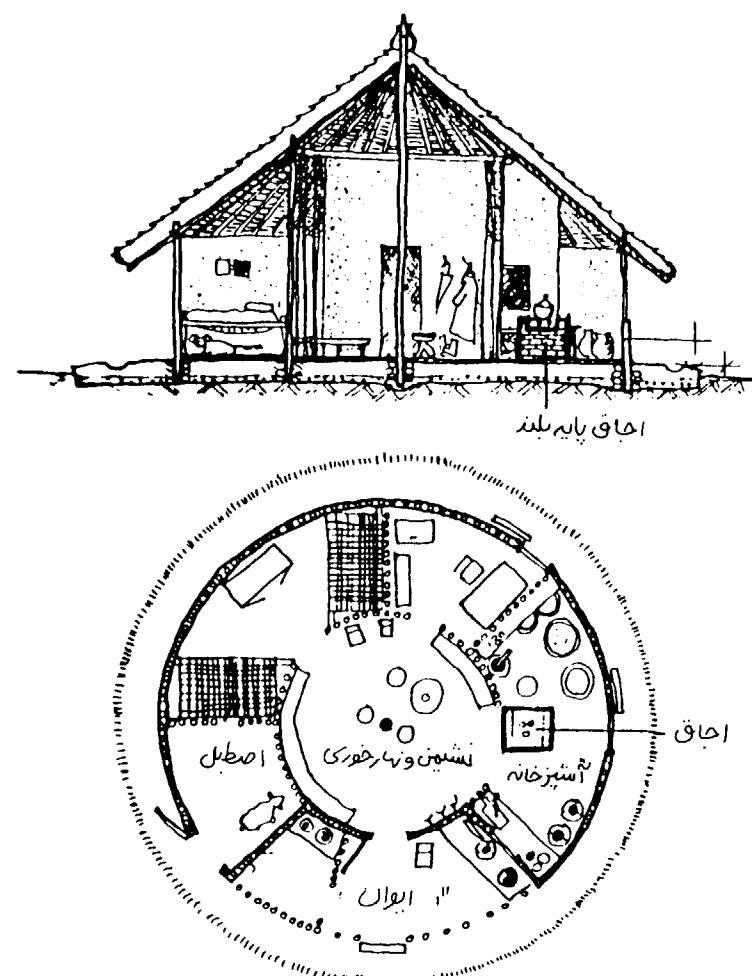

نوصیه‌های طراحی

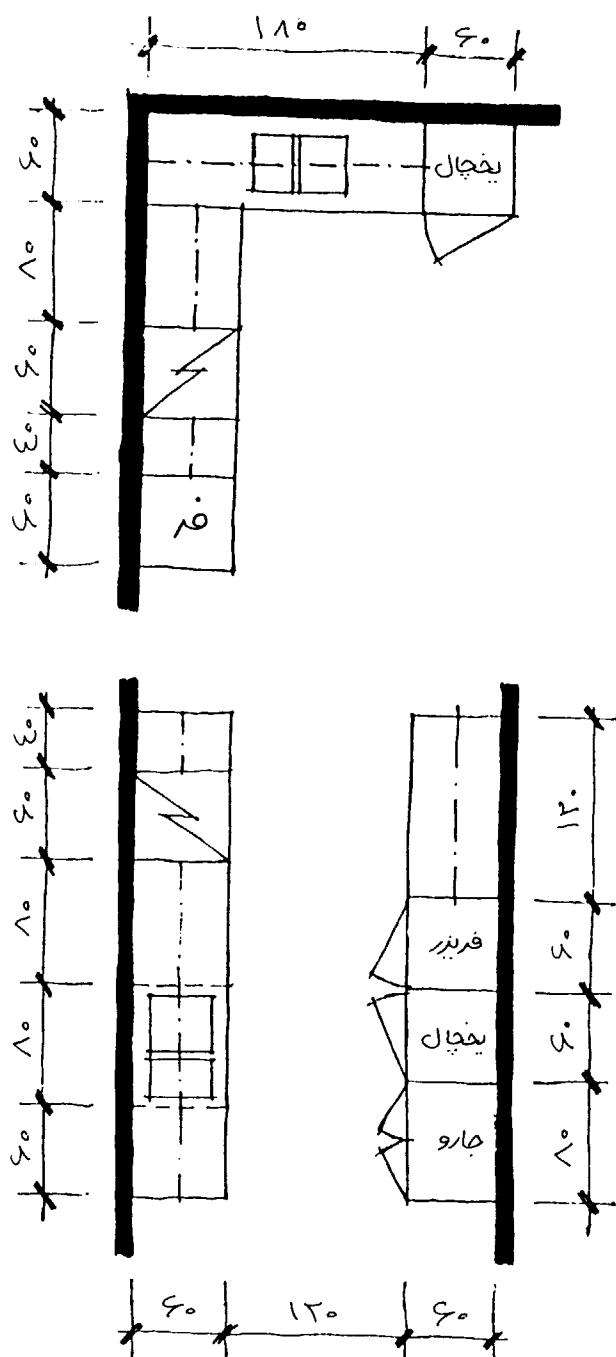
آشپزخانه

نمونه‌هایی از آرایش آشپزخانه به سبک غربی، که با نیازهای استفاده کنندگان صندلی چرخدار هم سازگار است، نشان داده شده است. فضای زیر پیشخانه‌ای آشپزخانه بهتر است بدون مانع باشد. ابعاد این گونه پیشخانها باید 80×70 سانتیمتر و بلندی آن از سطح زمین، بسته به نوع صندلی چرخدار مورد استفاده، ۷۵ تا ۸۵ سانتیمتر باشد. صندلی چرخدار مستقر در کنار میز ناهارخوری به فضایی با پهنای دست کم ۷۵ سانتیمتر، و عمقی حداقل نیم متر نیاز دارد.

امکانات پخت و پز در خانه سنتی، مخصوصاً در مناطق روستایی، به طور معمول به یک چراغ خوراکی یا اجاق روباز در کف اتاق محدود می‌شود. تمهیدات حفاظتی برای جلوگیری از سوختگی باید در اطراف اجاق به کار گرفته شود. تجهیزات خروج دود باید تعییه شود تا از مشکلات تنفسی و بینایی جلوگیری به عمل آید.

محل تردد

در حال توسعه اهدا می‌گردد. این اهدا به منظور انجام پروژه‌هایی است که سازمان ملل و صندوق توسعه بین‌المللی سوئد^۱ برآنها سرپرستی دارد. امید است که سایر سازمانهای خیریه نیز این وضع را دنبال کنند.

ضمناً امید است که بسیاری از دولتهای کشورهای در حال توسعه توصیه‌های مناسب را برای معلولین خود پذیرا باشند.

ملاحظات کالبدی، مقاصد و وسائل کنترل و اجرای سیاستهای دولت را در قبال معلولین دربرمی‌گیرد.

در غالب کشورها، نانون طراحی، و مقررات پشتیبان آن است که مشخص می‌کند کار روی بناهای جدید و بازسازی بناهای قدیم اجرا شود. دولت و قوه مقننه، بر اساس لواح قانونی مجالس قانونگذاری، درباره میزان کنترلی که باید اعمال شود، و سرعیتی که تغییرات باید رخ دهد، اتخاذ تصمیم می‌کند. در این خصوص در نقاط مختلف جهان، نسبت به سایر موارد، پیشرفت وجود دارد.

جزئیات سیاستهای دولت را می‌توان به چند روش نشان داد. برای بسیاری از مردم استفاده از «ابزارهای کالبدی» آشناست، در حالی که برای بعضی دیگر آیین نامه‌ها^۲، مقررات، هنجارها و استانداردها این وظیفه را انجام می‌دهد.

اکثر کشورهای صنعتی حجم عظیمی از این گونه مطالب را درباره معلولین چاپ و منتشر کرده‌اند. در ایالات متحده، این مطالب را انجمان استاندارد امریکا^۳ غالباً در نشریاتی تصریح می‌کند. در انگلستان، این مطلب مثلاً در مجله مقررات ساختمان یا در یکی از چندین «استاندارد یا کد عملیاتی بریتانیا» مطرح می‌شود.

برای نمونه، استانداردها و کدهای عملیاتی بریتانیا در تمام سطح جهان شناخته شده است و مأخذ این کدها، اندازه‌های برتر آن، ابعاد، ایمنی ویژگی‌هایش و غیره، مورد احترام همگان است. در نتیجه، در تدوین استانداردهای بین‌المللی مختلف درباره اکثر مطالب به این استانداردها مراجعه و بر سر آنها توافق می‌شود.

در سوئد، مطالب در دو نشریه مورد بحث قرار می‌گیرد.

-کد بناهای سوئد^۴

-منابع مرجع کمیت استانداردهای بین‌المللی^۵

فهرستی از مقررات و هنجارهای کاربردی بین‌المللی در پیوست شماره ۳، کتابشناسی استانداردها، آمده است. برای تکمیل انواع وسائل کنترل اجباری که در بالا مطرح شد، توصیه‌هایی هم وجود دارد که الزامی نیست.

توصیه‌ها ممکن است از سوی سازمانهای دولتی، یا کارگزاران عمومی یا خصوصی صادر شده باشد، ولی کاربرد و شرایط آنها براساس موقعیت سازمان صادر کننده فرق می‌کند.

این کتاب راهنمای نمونه‌ای از توصیه‌هایی است که برای مناسب سازی فضای شهری برای معلولین در نظر گرفته شده است.

انتظار بر آن است که به کارگرفتن این رهنمودها اساس تصویب کمکهای بلاعوض، وابها، و سایر کمکهایی قرار گیرد که به کشورهای

ملاحظات کالبدی

این گونه اقدامات باید در راستای گردهم آیی «کمیسیون اسکان بشر سازمان ملل متحده» باشد که در مانیل^۱ برگزار و از دولتها خواسته شد که در برنامه ها و سیاستهای اسکان بشر خود به نیازهای معلولین توجه خاصی داشته باشد. متن کامل قطعنامه ۴۸ در پیوست شماره ۵ آمده است.

برای نمونه به روش یک کشور صنعتی درخصوص معلولین، یعنی قانونگذاری سوئد می توان اشاره کرد. مقررات بنا در سوئد دارای بند مخصوصی (بند ۴۲ الف) است که اصطلاحاتی را که حاکم بر مناسب سازی بناها و فضای شهری با نیازهای معلولین است برمی شمرد. قسمت عمده این بند در زیر آمده است:

«مسکنها یی که به مقاصدی غیر از فعالیت‌های تفریحی بنا می شود و قسمتهایی از بناهایی که برای استفاده عموم باز است، یا به عنوان محل کار از آنها استفاده می گردد، باید طوری طراحی شود که قابل دسترسی باشد و معلولین یا کسانی که به سبب سالخوردگی، عقب ماندگی یا دلایل پژوهشی کم قوان شده اند، از آنها استفاده کنند.»

با این بند، جلوگیری از پله های غیر ضروری در بیرون بنا و تعییه درهای کاملاً وسیع برای تسهیل عبور صندلی چرخدار را می توان مشخص کرد. هر دو تغییر معیارهای ساده و موثری است که هزینه کمی برمی دارد، در حالی که قسمتهایی از فضای شهری را بیدرنگ برای همه مفیدتر می سازد.

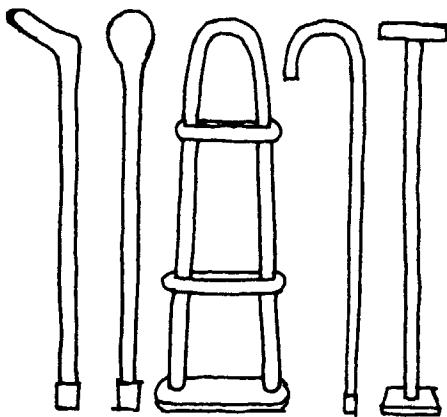
چند کشور جهان از سوئد پیروی کرده و نوعی قانونگذاری را پذیرفته اند که امکان مشارکت معلولین را تضمین می کند. کشورهای دیگری هم استانداردهای اجباری را برگزیده اند که شرایط را برای دسترسی جامعه تضمین می کند. مقایسه مسروق توصیه ها برای محیط فیزیکی در پیوست شماره ۱ همین کتاب راهنمای آمده است.

درخصوص شرایط محیط فیزیکی در کشورهای مختلف تفاوت های فاحشی وجود دارد. در نتیجه، مقررات و استانداردهای بنا باید چنان به دقت انطباق یابد که با شرایط حاکم، خواسته ها، منابع مالی، و روابط فرهنگی کشور تناسب داشته باشد.

قانونگذاری می تواند نقش بسیار ارزنده ای درخصوص پیشگیری از معلولیت در خانه، محل کار، یا در راهها ایفا کند و موجب شود تصادفات کاهش یابد و این طریق وقوع معلولیت نیز کمتر شود. ولی، برای اینکه این کار موثر باشد، نظارت نظام اجرایی کارآمدی لازم است.

شبکه فاضلاب، برای پیشگیری از بیماریها، مخصوصاً در کشورهای گرمسیر، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

تشخیص به موقع بیماری، یا وضعی که ممکن است به معلولیت منتهی شود، اگر به موقع مداوا نشود، ممکن است شکل پیشگیری از معلولیت را با مشکل مواجه سازد.

پیامدهای مالی معلولیت را می‌توان در دو بخش در نظر گرفت: اول، اوضاع مالی شخص معلول؛ دوم، هزینه مصرفی جامعه برای معلولیت شخص.

معلولیت، پیامدهای مالی عظیمی برای خود معلول و خانواده اش دارد. پیامدهای مالی ناشی از معلولیت برای جامعه هم قابل ملاحظه است، و تحلیل هزینه-منفعت مسأله ممکن است لازم باشد. با این وجود، این گونه مطالعه هرگز نمی‌تواند ضررهاي شخص معلول را بررسی نماید.

تعداد زیادی از معلولیتی که از انجام کارهای مفید یا سایر فعالیتها باز می‌مانند، نیز باید در نظر گرفته شوند. با این حال، غیرممکن است بتوان اثلاف منابع انسانی ناشی از معلولیت را برحسب اعداد و ارقام برآورد کرد.

متاسفانه، محاسبات هزینه‌ها و منافع حاصل از انواع اقدامات، این فرض را به وجود می‌آورد که انجام ندادن کاری هزینه‌ای را دربرندارد. ولی، این استدلال غلط میزان بهره‌وری از دست رفته، نیروی بالقوه تلف شده، یا مسائل «ناشی از آن» را که از جمعیت معلول ناشی می‌شود در نظر نمی‌گیرد. امکان برآورد کل هزینه‌های درمانی و توان بخشی و مناسب سازی فضای شهری برای معلولین وجود دارد.

معیارها و ضوابط پیشگیری از معلولیت را می‌توان از راههای مختلف ملحوظ داشت. این معیارها در شش گروه اصلی جای می‌گیرند.

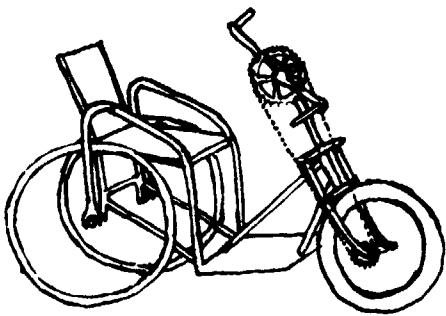
- پیشگیری
- تشخیص به موقع
- درمان
- آموزش
- توان بخشی
- مناسب سازی محیط

پیشگیری. معیارهای پیشگیری ممکن است علاوه بر برنامه‌های اوبله بهداشتی، آموزش و پرورش، قوانین، و کنترلهای کالبدی، طراحی مناسب بنایا و فضای شهری و تهیید زیربنای موثر را نیز در بر بگیرد. طراحی، ساخت، و تعمیر و نگهداری تمام مولفه‌های بنایا و فضای شهری عوامل مهمی در زمینه پیشگیری از معلولیت به شمار می‌آیند.

بنایا و خدمات زیربنایی باید طوری سامان یابند که قدرت تحمل کافی داشته باشد. برای مثال، لازم است بنایی که در آنها کار یا زندگی می‌کنیم تا حد امکان ایمن باشند. ولی، میزان ایمنی باید علاوه بر توانایی انتصادی هر کشور با میزان توانایی فنی آن کشور نیز سازگاری داشته باشد. طراحی و تعمیر و نگهداری منبع آب و

ملاحت مالی

خواهد داشت و در نتیجه میزان معلومات هم کاهش می‌یابد. در این کتاب راهنمای قبلاً گفته شد که بسیاری از اصلاحات را می‌توان با هزینه‌ای اندک، یا بدون هزینه اضافی، انجام داد، به شرطی که در مراحل اولیه در نظر گرفته شود. مناسب سازی و پیشگیری معیارهایی ارزانتر از درمان و توان بخشی است.

درمان سومین مرحله مبارزه با معلولیت است، ولی اهمیتی برابر با دو مرور دیگر دارد. درمان برای پیشگیری از تبدیل اختلال به معلولیت، و معلولیت به عقب ماندگی ضروری است. درمان شامل مراقبتهاست بهداشتی می‌شود.

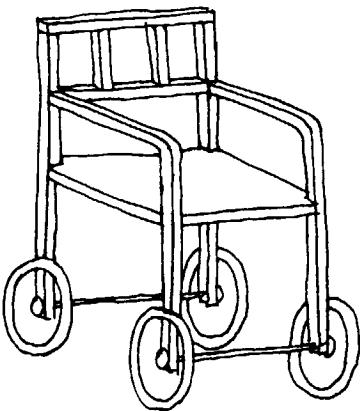
آموزش را می‌توان نوعی درمان یا توان بخشی در نظر گرفت. آموزش به معلول کمک می‌کند که میزان معلومات خود را کاهش داده و بر عقب ماندگی خود غلبه کند.

توان بخشی، متولی شدن به این مرحله پنجم نشانه قصور و کوتاهی است. قصور در پیشگیری، در تشخیص، و قصور در درمان و ضعی که به معلولیت منجر شده است. ولی، توان بخشی پس از تصادف یا عمل جراحی را نمی‌توان قصوری از این نوع قلمداد کرد. توان بخشی جنبه‌ای از معلولیت است که از هر حیث بانیاز به آموزش و تهیه وسایل کمکی فنی همراه است.

بسیاری از کشورها پیش از این به نگهداری معلولین در آسایشگاه نظر داشتند. این سیاست اکنون دستخوش تغییر است و تلاش برآن است که معلولین در جامعه جذب شوند. مناسب سازی بناها و فضای شهری برای نیازهای معلولین عامل مهمی در این برنامه است. واداشتن معلولین به تحرک شاید معیاری باشد که بیشترین نفع را نصب معلول می‌سازد. تهیه وسایط قابل وسایل کمکی فنی، با دگرگونی مناسب در آن برای معلول به گونه‌ای که بتواند موجب تحرک معلول را فراهم سازد یکی از جنبه‌های مهم توان بخشی است. نمونه‌های بسیار خوبی از وسایل و دستگاههای کمکی ساده وجود دارد که می‌توان با قیمتی ارزان و بدون بکار بردن مهارت یا تجهیزات خاص آنها را ساخت.

مناسب سازی، ششمین مرحله، که مرحله تکمیلی نیز هست، مناسب سازی بناها و فضای شهری با نیازهای معلولین است. مناسب سازی کامل بناها و فضای شهری نمی‌تواند واقعگرایانه باشد. مناسب سازی را باید در مراحل مختلف لحاظ کرد. در وهله اول، تمام بناهای جدید باید از حداقل استانداردهای تعیین شده، که اساس مناسب سازی است، برخوردار باشند. مناسب سازی بناها و فضای شهری معیار مهمی در پیشگیری است. تمام معیارهای مبارزه با عقب ماندگی از این طریق به هم می‌پيوندد و حلقة پیشگیری از معلولیت بسته می‌شود.

مناسب سازی بناها و فضای شهری با نیازهای معلولین این اطمینان را به وجود می‌آورد که محیط برای همه قابل استفاده است. دستیابی بیشتر به محیط به این معنی است که محیط برای نیازهای همگان این‌تر و سازگارتر است، که این به نوبه خود معیار پیشگیری تلقی می‌شود. محیط این‌تر احتمالاً تصادفات کمتری را در پی

در کشورهای در حال توسعه بامنابع فنی و مالی محدود، میزان مناسب سازی بناها و فضای شهری برای معلولین باید در سطحی واقعگرایانه نگه داشته شود. این سطح ممکن است متفاوت باشد، و اگر امروز احتمالاً محدود است در آینده ممکن است فرصت‌های بهتری عرضه نماید. بنابراین، بهم این است معیارهای محدودی که امروز اتخاذ شود، اصلاحات بیشتر آینده را ناممکن نسازد.

تغییرات ساختارهای موجود برای تسهیل استفاده آنها از سوی معلولین، بیش از حد پرهزینه است. با این حال، اگر نیازهای معلولین در مراحل برنامه‌ریزی و طراحی درنظر گرفته شود، این هزینه‌ها را می‌شود پس انداز کرد.

بسیاری از ویژگیهای محیط که برای معلولین حائز اهمیت خاص است، در واقع خیلی پیچیده نیست. اکثر این ویژگیها اگر از ابتدا در نظر گرفته و پذیرفته شود، یا هزینه‌اندکی خواهد داشت یا هیچ هزینه‌اضافی به بار نمی‌آورد.

کمیسیون اسکان بشر سازمان ملل متحد، برگزار شده در مانیل، نه تنها مشارکت کامل معلولین را در توسعه جوامعی که در آنها زندگی می‌کنند حق قانونی آنها شناخت، بلکه تأکید کرد که از حیث فنی و اقتصادی امکان پذیر است که امر اسکان بشر را چنان طراحی و سازگار نمود که نیازهای معلولین را برآورده سازد. نسخه متن کامل قطعنامه ۴/۸ در پیوست شماره ۵ آمده است.

گزارش گروه کارشناسان سازمان ملل درباره طراحی محیط بدون مانع، که در ۱۹۷۵ تدوین یافته است، حاکی است که :

«هزینه اضافی طراحی بدون مانع بناها و تسهیلات عمومی، فقط بخش کوچکی از کل هزینه هاست. اگر بین هزینه‌های طراحی بدون مانع، که به استقلال و اشتغال معلولین منجر می‌شود، و هزینه جداسازی این بخش جامعه و وادار کردن آنان به وابستگی به جامعه مقایسه‌ای انجام می‌گرفت، مشخص می‌شد که سیاستمداران و نیز طراحان، یکپارچگی کامل را از طریق طراحی بدون مانع پذیرا می‌شدند.»

برنامه ریزی و طراحی با دقت برای معلولین، کم هزینه تراز بارسازی بنا برای انتطبقاق با خواسته‌های سالمدان و معلولین است.

۱. مقایسه طرح‌ها، هنجارها
۲. کتابشناسی توفیجی
۳. کتابشناسی استانداردها
۴. خلاصه مهمترین معیارها برای جلوگیری از معلولیت
۵. قطعنامه‌های سازمان ملل
۶. سایر قطعنامه‌ها
۷. هدفهای سال ۱۹۸۱، سال بین‌المللی معلولین
۸. طرح کاربرد مقررات در محیط فیزیکی
۹. کوتاه نوشته‌ها

۱ مقایسه طرحها، هنجارها

۷۸

مقایسه اندازه‌ها و ابعاد توصیه شده برای برخی موارد منتخب (ابعاد بر حسب متر)

دانمارک	کانادا	بلژیک	استرالیا	هنچار، توصیه و نظایر آن (برای کسب اطلاعات مفصل بپیوست شماره ۳۴ مراجعه کنید)
۱۳۰	۱۶۵			عرض پیاده‌رو
۱۳۰ (۱۴۰)	۱۱۰	۲	۱۲۰	پهنهای راهرو
۰۸۳	۰۸۰ - ۰۹۰	۰۸۳	۰۷۶	پهنهای در (بدون چارچوب)
$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12} \times \frac{1}{20}$ طول ۱۵۰ رم پهنا = شیراهه	$\frac{1}{20}$	$\frac{1}{12}$	شیب شیراهه
		۱۳۰	$1.20 \times 1.50 (2)$	پاگرد (شیراهه، پله)
	۰۷۱، ۰۹۰ - ۱۰		۰۸۵ - ۰۹۰	ارتفاع نرده به عنوان دستگیره از سطح زمین
	۰۴۳، ۰۴۳		۰۴۰ - ۰۶۰	طول پاگردهای بالا و پائین پله‌ها و شیراهها
۰۱۸	۰۱۰ - ۰۲۰		۰۱۵ - ۰۱۶۵	(به ترتیب) بلندی و عرض پله‌های پرون ساختمان
۰۲۵	۰۳۰		۰۲۶ - ۰۳۰	(به ترتیب)
۰۹۰ - ۱۲۰	۱۱۵ - ۱۰۶			ارتفاع کلیدها، دستگیرهای کنترلها از سطح زمین
	حداقل ۱۰ - ۱۱ - ۱۲	$1.10 - 1.20$ $1.30 - 2.30$	1.80×1.80	ابعاد آسانسور (پهنا × عمق)
	۰۷۷۵	۰۸۰	۰۸۰	پهنهای در آسانسور
	۰۸۶	۰۸۰	۰۸۰	ارتفاع دستشویی
۲۰۲۰ × ۱۸۰	1.47×1.65	1.35×1.80	1.80×1.60	ابعاد توالت (پهنا × عمق)
	۱۵۲			ارتفاع تلفن از سطح زمین

عادی نیز از حیث امکانات ویراستاری و فیزیکی ارائه اطلاعات در فضای محدود وجود دارد. هدف این طرح مقایسه، در وهله اول تلاش برای ارائه اطلاعات مشخص نظیر مقیاسی است که واحد استاندارد و اندازه‌گیری یا مقیاس اساسی برای مناسبسازی اصلی فضای شهری را نشان دهد.

مقایسه مقررات مشروع کشورهای مختلف درباره فضای شهری با مشکلات بسیاری مواجه است. این امر تا حدی به علت واحدهای اندازه‌گیری به کار رفته، مثل واحد متر و فوت است، و تا حدی هم به سبب داوریهای متفاوتی است که با توجه به نوع فضای شهری در کشورهای مختلف صورت می‌گیرد. این امر نیز حقیقت دارد که اندازه مردم در کشورهای مختلف جهان متفاوت است. مشکلات کاملاً

ایالات متحده امریکا	سوئیس	سوئد	زلانجديد	هلند	انگلستان	فرانسه	فلاند
۱۲۲		۱۳۰	۱۲۲			۱۵۰	۱۳۰-۱۵۰
۱۰۵	حداقل ۱۲۰	۱۳۰	۱۲۲		۱۲۲	۱۲۰	۱۳۰
۰۸۱	۰۸۰-۰۹۰	۰۸۰		۰۸۰	۰۷۸۵-۰۸۰	۰۸۰	۰۸۰-۰۹۰
۱		۱	۱	۱	۱	۱	۱ (۱)
۱۲۵۲	۱۲۰×۱۲۰	۱۳۰	۱۵۰	۱۵۰×۱۵۰	۱۲۲×۱۲۲	۱۶۰×۱۴۰	۱۳۰،۱۲۰
۰۳۰	۰۸۰-۰۸۵ $\emptyset = 0.04$	۰۹۰	۰۹۱ $\emptyset = 0.05$	۰۹۰	حداکثر ۰۵۱	۰۹۱	۰۹۰
۰۲۸-۰۳۰	۰۳۰،۰۳۰		۰۴۵،۰۴۵	۰۴۵،۰۴۵	۰۳۰،۰۳۰		۰۳۰،۰۳۰
عرض پله ۰۲۸	۰۱۸ ۰۲۷		۰۱۶ ۰۲۵	۰۱۴ ۰۳۲	۰۱۵ ۰۲۸	۰۱۶ ۰۲۸	۰۱۶ ۰۳۰
۱۲۰	۱	۰۹۰-۱۲۰	حداکثر ۱۱۴	۰۹۰-۱۲۰	حداکثر ۰۷۱	۱۰-۱۲۰	۰۹۰-۱۲۰
۱۷۳×۱۳۷	۱۱۰×۱۴۰	۱۱۰×۱۴۰		۱۱۰×۱۱۰	۱۳۴۵-۱۷۵۵	۱۱۰×۱۱۰	۱۱۰×۱۱۰
۰۹۱	حداقل ۰۸۰	۰۸۰		۰۸۰	۰۹۱-۱۱۲	۰۸۰-۰۸۵	۰۸۵
۱۶۵×۲	۱۴۰-۱۶۰ x ۱۴۰-۲۰۰	۱۵۵×۲۲۵ ۱۹۰×۱۹۰ ۲۲۵×۲۲۵	۱۳۷×۱۸۳	۱۵۵×۲۲۵ ۱۹۰×۱۹۰ ۲۲۵×۲۲۵	۱۳۷-۱۵۲ x ۱۶۷-۱۷۵	۱۳۵×۱۷۸	۱۴۰×۲۱۰
حداقل ۰۸۵	۰۸۰-۰۹۰	۰۹۰	حداکثر ۱۱۴		۰۹۱		۰۹۰-۱۱۰
حداکثر ۱۳۷							

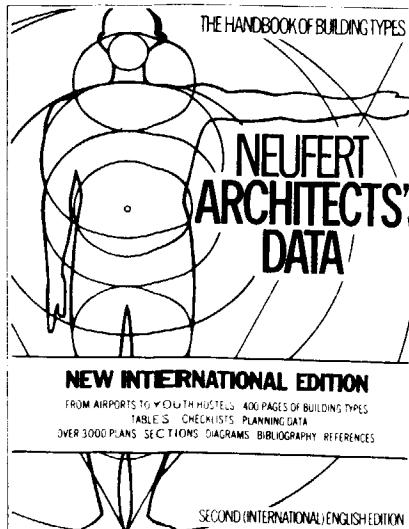
۲ کتابشناسی توضیحی

۸۰

Selwyn
Goldsmith

Designing for the disabled

Third edition
fully revised

Goldsmith, Selwyn
DESIGNING FOR THE DISABLED
(طراحی برای معلولین)

1976, 525 p Third edition
London, RIBA Publication Limited

چکیده:
فهرستی از توصیه‌های طراحی برای معماران و افراد وابسته، با طراحی و مدیریت بناهایی که معلولین از آنها استفاده می‌کنند. این کتاب در سطح جهان به عنوان اثری قطعی در موضوع خود پذیرفته شده است.

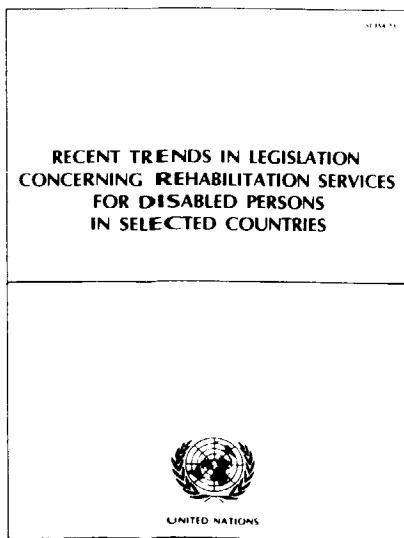
Neufert, Ernst
ARCHITECT'S DATA. THE HANDBOOK OF BUILDING TYPES
(داده‌هایی برای معماران. راهنمای تیپهای بنا)

Second (international) English edition
1980, 400 p

Published by Granada, P O Box 9, St Albans, Herts AL2 2 NF, England

چکیده:
مطالعه تیپهای بناهای مختلف از فرودگاه گرفته تا شبانه‌روزی جوانان در ۴۰۰ صفحه. جدولها و سیاهه‌های بررسی، داده‌های طراحی، با بیش از ۳۰۰ نقشه کف، بخش، نمودار، ارجاعات کتاب شناسی بخشایی در خصوص معلولین.

- درها و پنجره‌ها
- راهروها، پله‌ها، آسانسورها

Department of Economic and Social Affairs, United Nations
RECENT TRENDS IN LEGISLATION CONCERNING REHABILITATION
SERVICE FOR DISABLED PERSONS IN SELECTED COUNTRIES
(روندهای جدید در قانون مربوط به خدمات توان بخشی معلولین در کشورهای منتخب)

1977, 31 p
New York

چکیده:
برنامه‌های توان بخشی گوناگون که برای معلولین معروف از خدمات اجتماعی متداول فراهم شده است. نمونه‌هایی از کشورهای صنعتی و نیز در حال توسعه ارائه شده است.

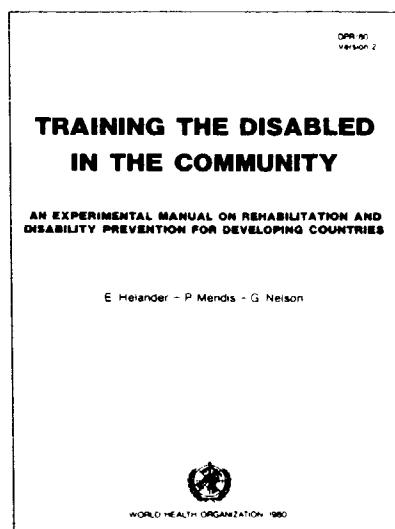

United Nations expert group meeting
BARRIER FREE DESIGN
(طراحی بدون مانع)

1975, 35 p
Published by Rehabilitation International

چکیده:

طراحی مناطق برای مناسب سازی محیط برای معلولین. طرح و جایه جایی موانع داخل و خارج بناها. نمونه هایی از فعالیتهای هماهنگ در چند کشور.
همراه با تصویر.

Helander E, Mendis P, Nelson G
TRAINING THE DISABLED IN THE COMMUNITY
(آموزش معلولین در جامعه)

Subtitle: An experimental Manual on Rehabilitation and Disability Prevention for Developing Countries.

WHO 1980, 1078 p
(DPR/80.1 Version 2)
Published by WHO, Geneva, Switzerland

چکیده:

این کتاب دارای بخش‌های زیر است:

۱. بسته‌های آموزشی
۲. شش کتابچه، هریک در خصوص آموزش یکی از ۶ نوع معلول
۳. چهار کتابچه راهنمایی: برای سیاستگذاران و برنامه‌ریزان؛ برای سریرستان محلی؛ برای رهبران جامعه؛ برای معلمان

همراه با تصویر.

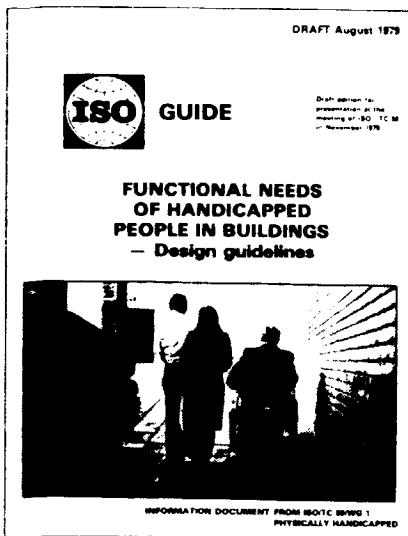

International Organization for Standardization, ISO
NEEDS OF THE HANDICAPPED IN BUILDINGS
(نیازهای معلولین در بناها)

1981, 15 P
A declaration of ISO/TC 59/WG1
(ISO's Technical Committee 59, Working Group 1)

چکیده:

شرح مختصری از توصیه‌های طراحی با تصویر.

**ISO Guide
FUNCTIONAL NEEDS OF HANDICAPPED PEOPLE IN BUILDINGS, DESIGN GUIDELINES**
(نیازهای عملکردی معلولین در بناها، رهنمودهای طراحی)

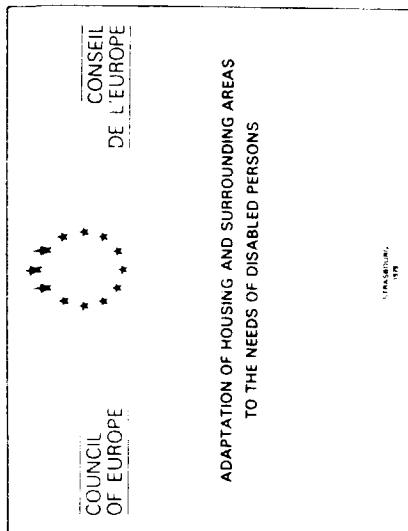
1979, 15 p

Information document from ISO/TC 59/WG1 published by Byggstandardiseringen, Drottning Kristinas Väg 73, S - 11428 STOCKHOLM

چکیده:

راهنمایی اساسی برای طراحان درخصوص محیطهای داخلی و بیرونی برای معلولین، از جمله نیاز معلولین در بناها.

همراه با تصویر

**Council of Europe
ADAPTATION OF HOUSING AND SURROUNDING AREAS TO THE NEEDS OF DISABLED PERSONS**
(مناسب ساری واحدهای مسکونی و محیط اطراف با نیازهای معلولین)

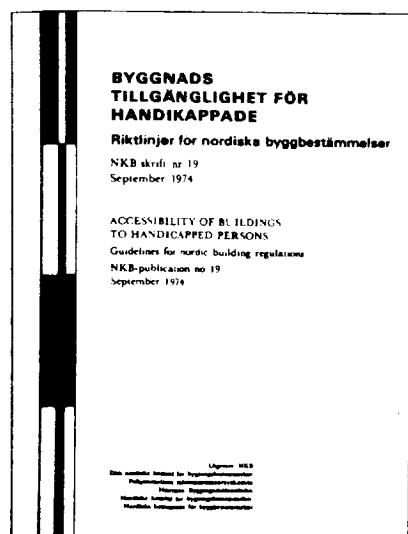
1979, 45 p
Strasbourg (P - SG (79) 4)

The resolution was adopted by the Committee of Ministers in November 1977.

The report was prepared in 1977, revised 1978, by the Joint Committee on the Rehabilitation and Resettlement of the Disabled.

چکیده:

نیازهای اساسی معلولین وابسته به صندلی چرخدار از جمله مناسب سازی خانه ها، اتومبیلها و غیره. ضوابط طراحی و فایده آنها.

**BYGGNADS
TILLGÄNLIGHET FÖR
HANDIKAPPADE**
Riktlinjer för nordiska byggbestämmelser
NKB skrifi nr 19
September 1974

**ACCESSION OF BUILDINGS
TO HANDICAPPED PERSONS**
Guidelines for nordic building regulations
NKB-publication no 19
September 1974

1974, 30 p

(NKB publication no 19) UDK: 721.011:362.4

چکیده:

رهنمودهای مقررات بنا برای شمال اروپا با در نظر گرفتن معلولین، مقررات هماهنگ و قابل اعمال در کشورهای شمال اروپا.

Document D9:1972

Accessible towns – workable homes

National Swedish Building Research

National Swedish Building Research
ACCESSIBLE TOWNS - WORKABLE HOMES
(شهرهای دسترسی - خانه های کارآمد)

Document D9: 1972

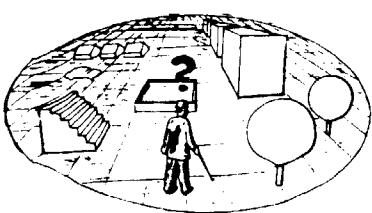
(Distribution: Svensk Byggtjänst, Box 1403,
S - 111 84 STOCKHOLM)

UDK 711.4: 362.4
728.1: 362.4
SfB A
ISBN 91-540-2044-1

چکیده:

ضوابط طراحی سوئد برای مناسب سازی خانه ها برای معلولین.
کاربرد استانداردهای خانه های مسکونی و مناسب سازی فضای شهری.

ICTA
ICTA INFORMATION CENTRE FAX: +46 8 509 50 11 SWEDEN TELEPHONE: +46 8 509 50 11

THE PHYSICAL ENVIRONMENT AND THE VISUALLY IMPAIRED

This planning and adaptation of buildings
is for the benefit of disabled people,
especially for visually impaired persons.

— Order now

Braf, P-G

THE PHYSICAL ENVIRONMENT AND THE VISUALLY IMPAIRED
(محیط فیزیکی و مبتلایان به اختلالات بینایی)

(The Planning and adaptation of buildings and other forms of physical environment for visually impaired people)

1974, 34 p

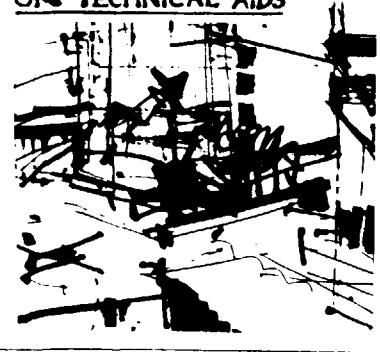
ICTA Information Centre

چکیده:

راهنمای طراحی و شکل بخشیدن به محیط به طرقی که برای کسانی که اختلال بینایی دارند سازگار شود، و در ضمن زندگی روزمره را برای همگان آسانتر سازد.
همراه با تصویر.

**Housing & Transportation:
Guidelines for improving
access for disabled people**

**INTERNATIONAL COMMISSION
ON TECHNICAL AIDS**

Noble, C Wycliffe

GUIDELINES FOR IMPROVING ACCESS FOR DISABLED PEOPLE
(راهنمای مناسب سازی محیط برای معلولین)

Publication by:

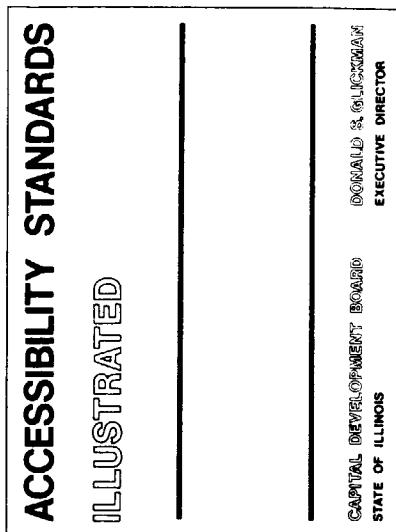
The Royal Association for Disability and Rehabilitation (RADAR). Not yet published.

On behalf of:

International Commission on Technical Aids (ICTA): Housing and Transportation of Rehabilitation International (RI).

چکیده:

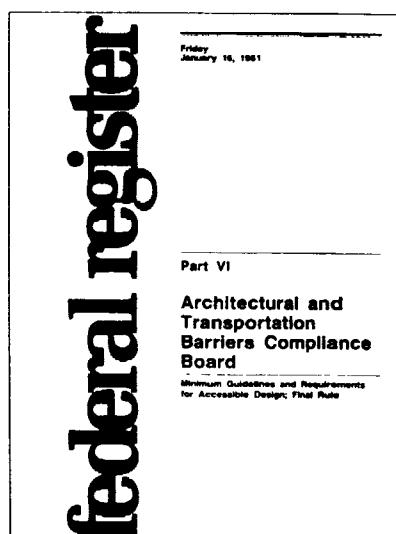
این کتاب آنهایی را که مسئول ایجاد طرحهای راهبردی برای ساختن بناءهای عمومی در مناطق شهری در کشورهای در حال توسعه هستند فرامی خواند. در بسیاری موارد، کنسرسیومهایی از کشورهای صنعتی به کار گرفته می شود و غالباً نیازهای معلولین در راه حلها که ارائه می شود تأمین نمی گردد.

Jones, Michael A
ACCESSIBILITY STANDARDS ILLUSTRATED
(استانداردهای دسترسی همراه با تصویر)

Editor:
Donald S Glickman, Capital Development Board, State of Illinois, USA
1978, 217 p

چکیده:
راهنمای جامع، همراه با تصویرها و طرحها. نمونه هایی از مناسب سازی درون بناها و محیط بیرون ساختمانها در ایالات متحده برای انواع معلولین. خطرات نیز خاطرنشان شده است.

Federal Register, USA
Architectural and Transportation Barriers Compliance Board, Part VI
MINIMUM GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR ACCESSIBLE DESIGN; FINAL RULE
(حداقل رهنمودها و خواسته ها برای طراحی قابل دسترسی، دستور العمل نهایی)

1981, 34 p
(36 CFR Part 1190: Federal Register, Vol 46 no 11)

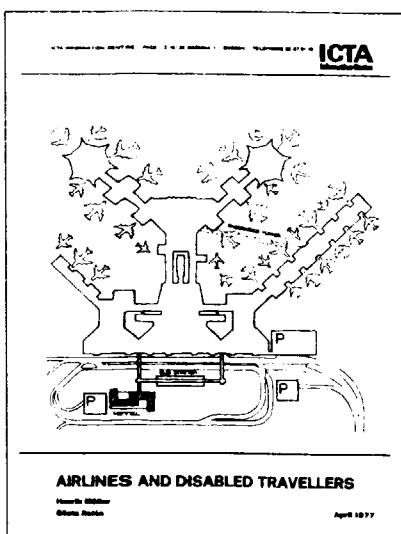
چکیده:
دستور العمل ایالات متحده درباره رفع موانع برای معلولین، به قصد استفاده از محیط فیزیکی. ضوابط طراحی.

Association Suisse des Invalides
GUIDE POUR ELIMINER LES BARRIERES ET LES OBSTACLES
ARCHITECTURAUX
(راهنمای رفع موانع معماری)

1976, 63 p

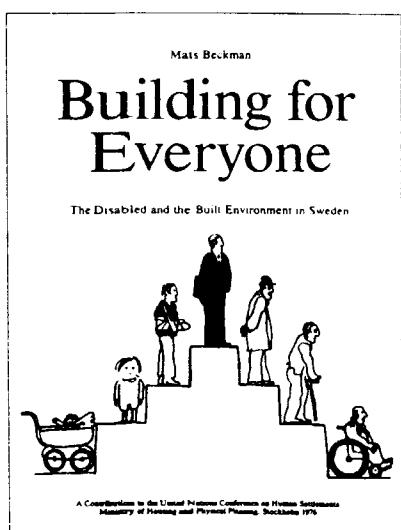
چکیده:
رهنمودهایی برای معماران همراه با تصویر. ضوابط طراحی برای دسترسی معلولین به محیطهای خارج خانه ها و بناها. مصوب کشور سوئیس.

Müller, Henrik and Rolén, Gösta
AIRLINES AND DISABLED TRAVELLERS
(خطوط هوایی و مسافران معلول)

1977, 54 p
ICTA Information Centre, Stockholm, Sweden

چکیده:
تحلیلی از وضع معلولینی که از امکانات مسافرت هوایی استفاده می‌کنند، از جمله موانع گوناگونی که ماهیت فیزیکی یا سازمانی دارند. پیشنهادهایی برای ضوابط مناسبی که باید اتخاذ شود ارائه شده است.
همراه با تصویر.

Beckman, Mats
BUILDING FOR EVERYONE
(بناساری برای همه)

1976, 108 p

Ministry of Housing and Physical Planning, Stockholm,
Sweden.

چکیده:
مروری بر بناساری برای همه.
معلولین و فضای شهری در سوئد. کمک به کنفرانس سازمان ملل متعدد درباره اسکان بشر. شرح اوضاع سوئد، مشکلات، ضوابط ایمنی، مقررات و نمونه‌هایی از مناسب‌سازی محیط فیزیکی برای استفاده معلولین.
همراه با تصویر.

Rehabilitation International in cooperation with the United Nations
THE ECONOMICS OF DISABILITY: INTERNATIONAL PERSPECTIVES
(اقتصاد معلولیت: دیدگاههای بین‌المللی)

1981, 237 p
Rehabilitation International, 432 Park Avenue, South, New York, New York
10016, USA.

چکیده:
اوضاع مالی از نظر معلولین و سازمانهای کمک کننده به معلولین.
همراه با تصویر.

Belgium Association National Pour le Logements des Handicapés
ARCHITECTURE ET ACCESSIBILITE, documents techniques 1
(معماری و دسترسی، مجموعه اسناد فنی، ش ۱)

12 p

چکیده:
مقررات بلژیک برای مناسب سازی معلولین وابسته به صندلی چرخدار به محیط درون و بیرون خانه. توجه خاصی به ابعاد موردنیاز جهت حرکت و جابه جایی صندلی چرخدار شده است.
همراه با تصویر.

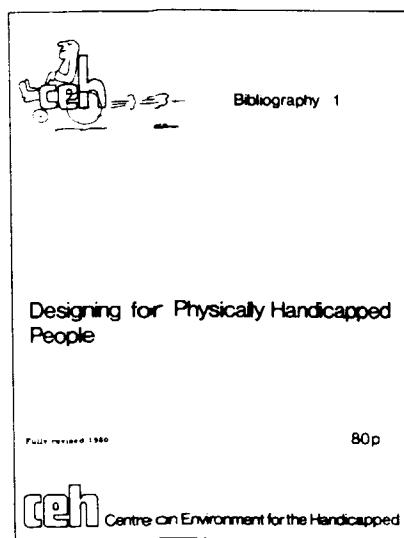

Department of Veterans Benefits, Veterans Administration, Washington,
USA
HANDBOOK FOR DESIGN: SPECIALLY ADAPTED HOUSING
(راهنمای طراحی: مناسب سازی خانه ها)

1978, 79 p (VA pamphlet 26 - 73)

Department of Veterans Benefits, Veterans Administration, Washington
DC 20420, USA

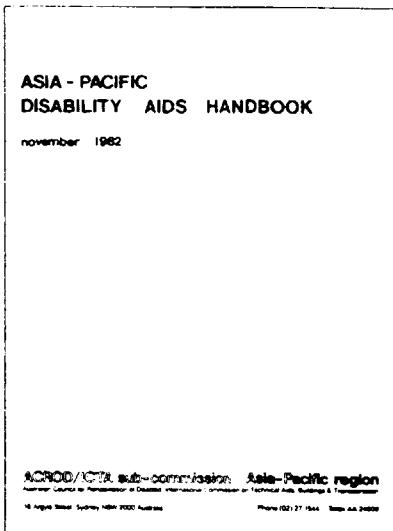
چکیده:
راهنمای طراحی برای مناسب سازی خانه ها با نیازهای معلولین در ایالات متحده.

ceh, Centre on Environment for the Handicapped
BIBLIOGRAPHY 1: DESIGN FOR PHYSICALLY HANDICAPPED PEOPLE
(کتابشناسی، ش ۱: طراحی برای معلولین جسمی)

1980, 44 p
London, ceh, 126 Albert Street, London NW1 7NF, England

چکیده:
کتابشناسی توضیحی جامع. این کتابشناسی خوانندگان را به سوی طراحی مناسب، قانونگذاری و بخشنامه های دولتی و نیز به کتابها، گزارشها، و مقالات نشریات ادواری برای افزایش درک نیازهای معلولین هدایت می کند. کتابشناسی حاضر بر شرایط موجود در انگلستان تأکید فراوان دارد.

ACROD/ICTA, sub-commission Asia-Pacific Region

ASIA PACIFIC DISABILITY AIDS HANDBOOK 1982
(راهنمای کمکهای معلولیت برای آسیا و اقیانوسیه ۱۹۸۲)

Australian Council for Rehabilitation of Disabled International Commission
on Technical Aids, Buildings and Transportation
18 Argyle Street, Sydney, NSW, 2000, Australia

چکیده:

این کتاب راهنمای حاوی اطلاعاتی درباره وسائل کمک فنی بومی مناسب برای معلولین است که از منطقه آسیایی حوزه اقیانوس کبیر جمع آوری شده است. اطلاعات مزبور به صورت برگهای جداگانه برای هر وسیله یا دستگاه کمکی فنی همراه با نمودار و شرح کامل طراح یا سازنده آن تهیه شده است.

Rehabilitation International
INTERNATIONAL STATEMENTS ON DISABILITY
POLICY

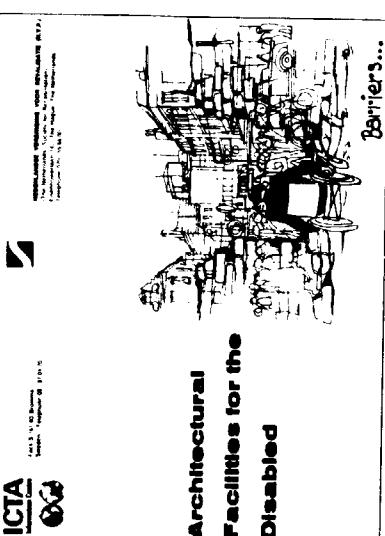
(بیانیه های بین المللی درباره سیاستگذاری معلولیت)

1981

Published by Rehabilitation International

چکیده:

منتخبی از بیانیه های عمدۀ سیاستگذاری، اسناد عمدۀ سیاستگذاری نظام سازمان ملل متعدد و چندین سند از سازمانهای غیردولتی دست اندر کار.

NVR, Nederlandse Vereniging voor Revalidatie
ARCHITECTURAL FACILITIES FOR THE DISABLED

(امکانات معماری برای معلولین)

1973

Published by ICTA, Bromma, Sweden

چکیده:

مجموعه اطلاعاتی از کشورهای گوناگون اساس ارزیابی بعضی دستورالعملها برای مقرراتی قرار گرفته است که معلولین را قادر می سازد در جامعه ایفای وظیفه نمایند. این کتاب برخواسته های معلولین جسمی تأکید می کند و اطلاعات پایه برای عاری بودن محیط از موانع را می توان از طریق این کتاب در دست آورد که حاوی اطلاعاتی درباره ابعاد صندلی چرخدار و دستیابی آنها به مناطق مورد لزوم معلولین است.

۳ کتابشناسی استانداردها

۸۸

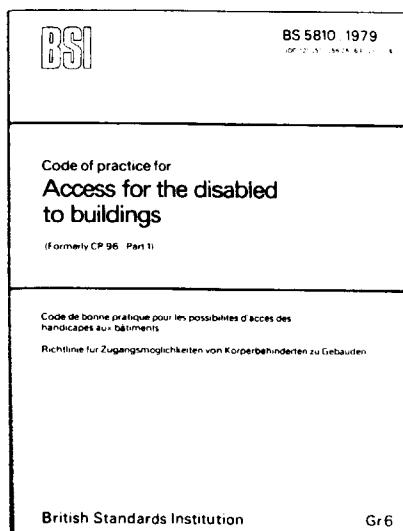
Standards Association of Australia
DESIGN RULES FOR ACCESS BY THE DISABLED
(Australian Standard 1428 - 1977)
(مقررات طراحی برای دسترسی معلولین)

1979. 36 p

UDC 721: 052.362.4
SfB Ba4
ISBN 07262 1283.0

چکیده:

استاندارد استرالیا. کد عملیات درباره مقررات طراحی برای دسترسی معلولین.

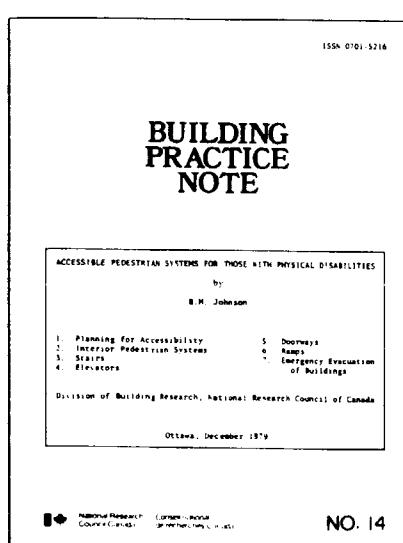
British Standards Institution
BS 5619

CODE OF PRACTICE FOR DESIGN OF HOUSING FOR THE CONVENIENCE OF DISABLED PEOPLE
(کد عملیات درباره طراحی مسکن برای آسایش معلولین)

1978

چکیده:

توصیه هایی درخصوص شیبراهها، آسانسورها، پارکینگ اتومبیلها، گذرگاهها، درها، فضای چرخش، طبقات بنایی، پنجره ها، آشپزخانه ها، اتاق خوابها، دستشوییها، حمامها، پله های درون بناء و خدمات.

Canada, Building Practice Note No 14, Johnson, B M
ACCESSIBLE PEDESTRIAN SYSTEMS FOR THOSE WITH PHYSICAL
DISABILITIES
(شبکه مسیر عابر پیاده برای دسترسی معلولین جسمی)

1979, 47 p
(National Research Council, Canada)

ISSN 0701-5216.

چکیده:

این تذکاریه طرحهای کلی شبکه مسیر عابر پیاده و طراحی نیازهای عابر پیاده درون بنای را تعریف کرده و برخواسته های سالمندان و معلولین جسمی تأکید دارد.
۱. طراحی برای دسترسی؛ ۲. شبکه مسیر عابر پیاده درون بنای؛ ۳. پله های درون بنای؛ ۴. آسانسورها؛ ۵. درگاههای؛ ۶. شیبراهها؛ ۷. پله های اضطراری همراه با تصویر و کتابشناسی توضیحی.

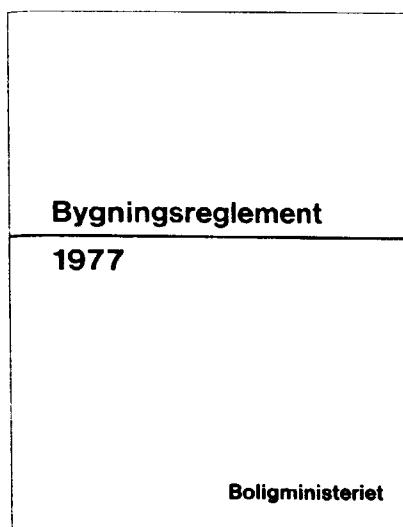
National Research Council of Canada, Ottawa
BUILDING STANDARDS FOR THE HANDICAPPED
(استانداردهای بنا برای معلولین)

(National Building Code of Canada, Supplement no 5, NRC No 11430)

1970, revised in 1980, 24 p

چکیده:

استانداردهای کانادا برای معلولین همراه با کتابشناصی توضیحی.

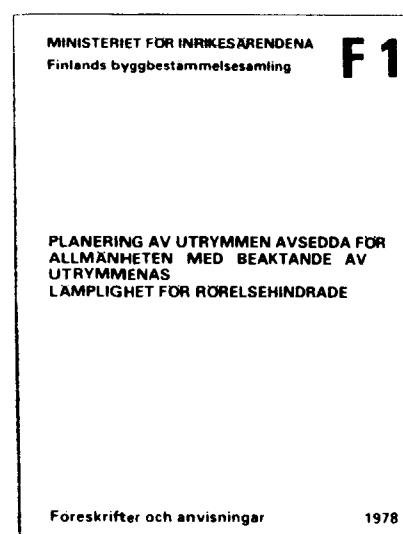

Denmark, Ministry of Housing
BUILDING REGULATIONS
(مقررات بناساری)

1977

چکیده:

این نشریه حاوی هنجارهای دانمارک است. فصلهای ۴ و ۵، صفحات ۴۸ و ۴۹ و ۵۰ در خصوص تحرک و مشکلات جهت یابی معلولین بحث می‌کند.

Finland, Ministry of Home Affairs
THE PLANNING OF FLOOR SPACE FOR USE THE
GENERAL PUBLIC WITH SPECIAL CONSIDERATION TO THEIR
SUITABILITY FOR PERSONS WITH IMPAIRED MOBILITY
(طراحی فضاهای طبقات بنا برای استفاده عموم با توجه خاص به
مناسب سازی آن برای معلولین حرکتی)

(Finland's Building Regulations)

1978, 7 p.

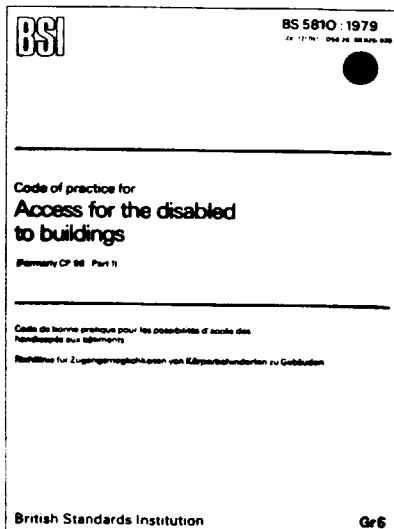
چکیده:

۱. مقررات راجع به ابعاد درگاههای و درهای ورودی، توجه به جنبه‌های کلی ایمنی.
۲. مقررات صادره در پاییز ۱۹۷۳، با توضیحاتی در یک سند رسمی. بند ۸۵ الف برای مقررات: بناها و امکاناتی که همگان از آن استفاده می‌کنند باید برای کسانی که تحرک یا جهت یابی آنان به علل سالخوردگی، زمین‌گیری یا بیماری کاهش یافته است قابل دسترسی باشد.

The French Association for Normalisation, Paris, (AFNOR)
 BUILDING FOR THE PHYSICALLY HANDICAPPED
 (بناساری برای معلولین جسمی)

1978. 26 p
 (NF P 91-201) NOT

چکیده:
 بناساری برای معلولین جسمی.

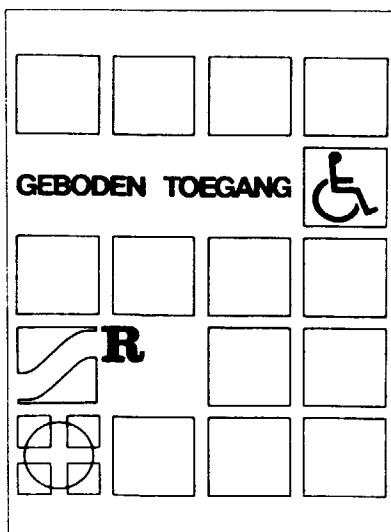
British Standards Institution (BSI)
 Code of Practice for
 ACCESS FOR THE DISABLED TO BUILDINGS
 (کد عملیات برای دسترسی معلولین به بنایها)

BS 5810: 1979

UDC 721. 051-056.26:69.026/028

چکیده:

این کد عملیات برترمیهای اساسی تأکید دارد که باید در بنایها رعایت شود تا
 اطمینان حاصل شود که آنها به راحتی مورد استفاده معلولین قرار می‌گیرند.
 درخصوص نوع خاصی از بنایها که اعتبار مالی آنها از بودجه عمومی تأمین می‌شود،
 مانند بنای‌های بهداشتی، رفاهی و آموزشی، ادارات دولتی مربوط، استانداردهای تأمین
 و طراحی، از جمله استانداردهای لازم برای معلولین را، توصیه می‌کند.

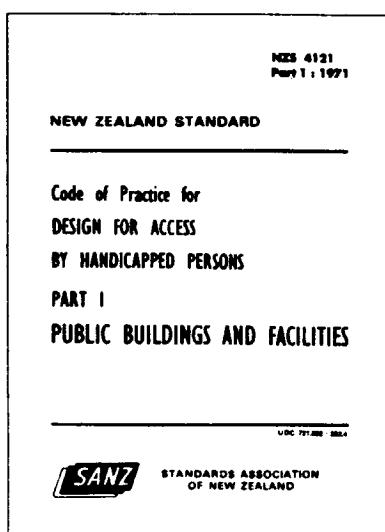

Holland, Nederlandse Vereniging voor Revalidatie (NVR)
 GEBODEN TOEGANG
 (دسترسی منظم)

1973, revised in 1979, 134 p

چکیده:

توصیه‌ها. همراه با کتابشناسی توضیحی. توصیه‌ها به طور منظم با طرح‌ها همراه است.

**Standards Association of New Zealand, Wellington
CODE OF PRACTICE FOR DESIGN FOR ACCESS BY HANDICAPPED PERSONS, PART 1: PUBLIC BUILDINGS AND FACILITIES**

(کد عملیات برای طراحی بناها جهت دسترسی معلولین،

قسمت اول: بناها و تسهیلات همگانی)

1971, 28 p

(New Zealand Standard NZS 4121, part 1, 1971)

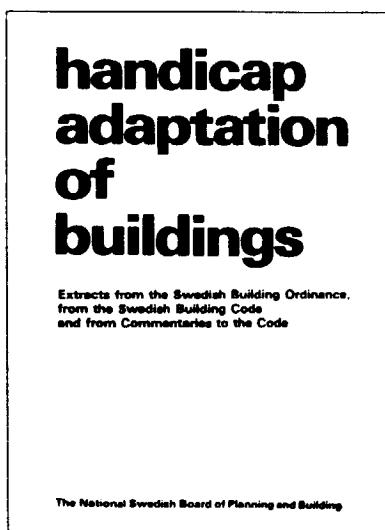
UDC 721.052:362.4

چکیده:

کد عملیات برای طراحی بناها به منظور دسترسی معلولین. قسمت اول: بناها و تسهیلات همگانی، اوت ۱۹۷۱.

همراه با کتابشناسی توضیحی

(مقامات محلی که ببذرند اجرای خواهد شد.)

**The National Swedish Board of Planning and Building
HANDICAP ADAPTATION OF BUILDINGS
(مناسب سازی بناها برای معلولین)**

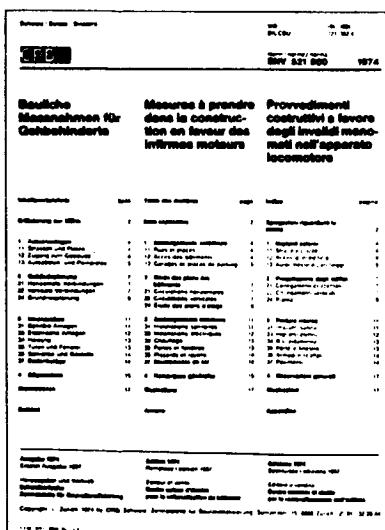
1981

Liber Förlag, Stockholm, Sweden

ISBN 91-38-06626-2

چکیده:

خلاصه ای از آیین نامه بناهای سوئد، از کد بناسازی سوئد و از تفسیرهای کد.

MEASURES TO BE APPLIED IN BUILDINGS TO FACILITATE FOR DISABLED PERSONS

(خطواتی که باید برای تسهیل دسترسی معلولین به بناها به کار گرفته شود)

1974, 23 p

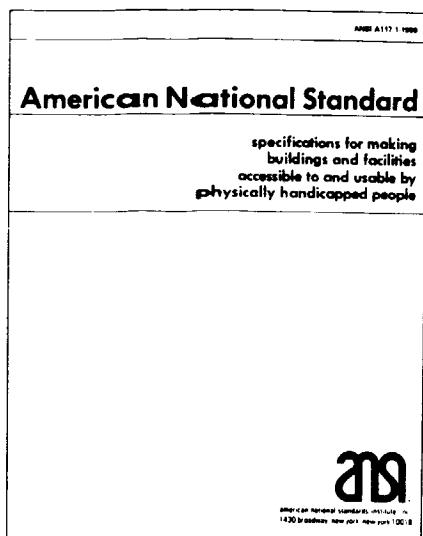
Norme SNV 521 500 1974

SfB (9) - (98)

DK/CDU 721: 362.4

چکیده:

مطابق هنجار.

American National Standards Institute Inc, New York, ANSI
SPECIFICATIONS FOR MAKING BUILDINGS AND FACILITIES
ACCESSIBLE AND USABLE BY
PHYSICALLY HANDICAPPED PEOPLE

(ویژگیهای مناسب سازی و کاربری بناها و تسهیلات برای معلولین جسمی)

1980, 67 p

(ANSI A117.1-1980)

چکیده:

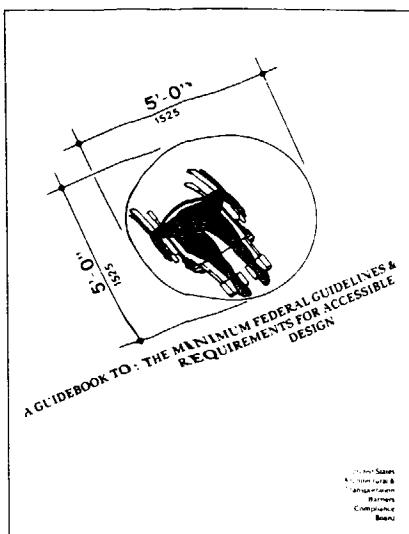
استاندارد ملی امریکا، همراه با کتابشناسی توضیحی.
ویژگیهای مناسب سازی بناها و تسهیلات برای معلولین جسمی و استفاده آنان.

The Senate and the House of Representatives of the United States of America
PUBLIC LAW 90-480
(قوانين ۱۰ تا ۲۸۰)

August 12, 1968

چکیده:

قوانين مربوط به بناهای خاصی که اعتبار مالی آنها از طریق بودجه دولت فدرال تأمین می شود. این بناها باید طوری طراحی و ساخته شوند که برای معلولین جسمی دسترس پاشنده.

United States Architectural and Transportation Barriers Compliance Board
A GUIDE BOOK TO: THE MINIMUM FEDERAL GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR ACCESSIBLE DESIGN

(راهنمای حداقل رهنمودها و خواسته های دولت فدرال برای طراحی قابل دسترس)

USA January 1981

چکیده:

این رهنمودها و خواسته ها، مبنایی را برای استانداردهای دسترسی و کاربری ثابت و بهتر، که از طرف مقامات ایالت متحده از جمله ایمانهای استاندارد گذار دولت فدرال صادر می شود، فراهم می کند. کتابچه به صورتی چاپ شده است که قابل استفاده مقامات و مدیران مسکن است.

همراه با تصویر.

۴ خلاصهٔ مهمترین معیارها برای جلوگیری از معلولیت

کشاورزی پیشرفتی برای افزایش محصولات و تنوع آنها، توزیع بهتر موادغذایی، تأمین کود و آموزش فنون مناسب کشاورزی، آبیاری و امثال آنها به روستاییان، آموزش و پرورش همگانی برای بهبود ترکیب غذاها و بهتر کردن عادات آشپزی، کنترل بهتر عفونتهای معدی و روده‌ای، و تغذیهٔ مکمل مانند ویتامینها و یود.

معیارهای کلی
تغذیه

تأمین شبکهٔ آب و فاضلاب مناسب، آموزش و پرورش همگانی برای بهبود بهداشت و پیشگیری از سرایت بیماری، برنامه‌های واکسیناسیون.

معیارهای محیطی
بیماریهای واگیر

آموزش همگانی برای رانندگان و عابران پیاده، آموزش و سریرستی بهتر کودکان در سنینی که در معرض تصادف قرار دارند، جاده‌هایی که از حیث فنی اصلاح شده‌اند و میررسی منظم و سایط نقلیه از جهت ارزشمندی در جاده، و تدوین قوانین برای اجرای بهتر مقررات راهنمایی و رانندگی، و امثال آنها.

تصادفات در جاده‌ها

آموزش جامعه، سریرستی بهتر کودکان، بهبود خانه سازی و تأسیسات موجود در آن (مانند وسایل آشپزی، اجاق، استفاده از سوخت خطرناک). تدوین قوانین و اجرای مقررات برای پیشگیری از حوادث.

حوادث خانگی

آموزش کارکنان، ابزار و ماشین‌آلات بهتر (از جمله در کشاورزی)، نظارت بر حوادث و سوانح محیطی، استفاده از وسایل ایمنی (مانند بالارفتن از خانه‌ها و درختان)، تدوین قوانین برای مراقبت از عاملین حوادث، و تشکیل کمیته‌های ایمنی.

بیماریها و حوادث ناشی از کار

آموزش جامعه، افزایش سطح مدارس، تدوین قوانین، و اجرای آنها.

معیارهای اجتماعی

سامانه در خصوص کودکان و استفاده ناروا از آنان

تدوین قوانین و اجرای آنها برای کاهش عرضه الکل و مواد مخدر و دستررسی به آنها، و آموزش عمومی برای درک پیامدهای استفاده از این مواد.

استعمال نابجای الكل
ومصرف مواد مخدر

مشاوره برای کاهش ازدواج‌های خویشاوندی، فاصله دادن بین فرزندان برای کاهش میزان زاد و ولد در خانواده‌هایی که بیشتر در معرض خطر قرار دارند. سقط، عقیم سازی، جلوگیری از آبستنی اگر از لحاظ فرهنگی مقبول باشد.

معیارهای اجتماعی - پژوهشی
اختلالهای و راشتی

مراقبتهای بهتر قبل از تولد.

معیارهای پژوهشی
بیماریهای قبل از تولد
(مانند اختلالات دماغی و صدمات مغزی)

کنترل بهتر وارد کردن و ساختن دارو، آزمایش روی داروها، تدوین قوانین برای ممانعت از داروهای مضر.

اختلالات ناشی از دارو

۵ قطعنامه‌های سازمان ملل

- (اعلامیه سازمان ملل درباره حقوق معلولین)
- 3447 (XXX) Declaration on the Rights of Disabled Persons.
2433rd plenary meeting, 9 December 1975.
- (۱۹۸۱، سال بین المللی معلولین)
- 31/123 International Year for Disabled Persons.
102nd plenary meeting, 16 December 1976.
General Assembly A/34/158/Add 1, 21 November 1979.
- (بودجه برنامه ای پیشنهادی برای دوره دو ساله ۱۹۸۰-۱۹۸۱ برای تجلیل از سال بین المللی معلولین)
- Thirty-fourth session Agenda items 79 and 98.
International Year for Disabled Persons. Proposed Programme Budget for the Biennium 1980-1981.
I. Introduction, 1, 2, 36, 37.
General Assembly A/RES/34/154, 30 January 1980.
- (قطعنامه مصوب مجمع عمومی درباره سال بین المللی معلولین)
- Thirty-fourth session Agenda item 79.
Resolution adopted by the General Assembly (on the report of the Third Committee A34/782)
34/154 International Year of Disabled Persons.
105th plenary meeting, 17 December 1979.
General Assembly A/RES/35/133, 27 January 1981.
- (قطعنامه مصوب مجمع عمومی درباره سال بین المللی معلولین)
- Thirty-fifth session Agenda item 79.
Resolution adopted by the General Assembly (on the report of the Third Committee A46/638)
35/133 International Year of Disabled Persons.
32nd plenary meeting, 11 December 1980.
- (اسکان بشر و سال بین المللی معلولین)
- 4/8 Human Settlements and the International Year of Disabled Persons.
The Commission on Human Settlements.
6th plenary meeting, 6 May 1981.
General Assembly A/36/37, 3 December 1981.
Thirty-sixth session Agenda item 30.
International Year of Disabled Persons.
- باید به فصلنامه‌های زیر نیز مراجعه شود
(مجمع جهانی بهداشت)
- Reference should also be made to the following resolutions.
- WHO (World Health Organisation)
World Health Assembly.
Resolution WHA 29.68.
Adopted May 20, 1976.
DISABILITY PREVENTION AND REHABILITATION.
The text is given in Rehabilitation International's publication, International Statements on Disability, Policy, see annexed annotated bibliography.
  - ILO (International Labour Organisation)
The General Conference.
Recommendation 99, Geneva 1955.
RECOMMENDATIONS CONCERNING VOCATIONAL REHABILITATION OF THE DISABLED.
The text is given in Rehabilitation International's publication International Statements on Disability, Policy, see annexed annotated bibliography.
- (توصیه هایی درباره توانبخشی حرفه‌ای معلولین)

اعلامیه سازمان ملل درباره حقوق معلومین

قطعنامه XXX - ۲۳۳۷، ۹ دسامبر ۱۹۷۵

۱. اصطلاح معلوم بدان معنی است که فرد، در نتیجه نقص در قابلیتهای جسمی یا روانی، از تامین ضروریات زندگی فردی یا اجتماعی متعارف خود عاجز است، اعم از اینکه این نقص مادرزادی باشد یا نباشد.
۲. معلومین باید از تمام حقوق مصرح در این اعلامیه برخوردار شوند. این حقوق بدون استثنای حق مسلم تمام معلومین است، بدون درنظر گرفتن هرگونه تبعیض یا امتیاز بربایه نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده‌های سیاسی یا سایر معتقدات، خاستگاه ملی یا اجتماعی، وضع مالی، تبار یا هر موقعیت دیگری برای خود معلوم یا خانواده اش.
۳. حق طبیعی معلومین است که به لحاظ شروط انسانی مورد احترام قرار گیرند. خاستگاه، ماهیت و شدت معلومات و عقب ماندگی آنان هرچه باشد باید از همان حقوق اساسی برخوردار شوند که سایر شهروندان همین و سال آنان دارا هستند، و این حاکی از آن است که قبل از هرچیز باید از زندگی شایسته، متعارف و حتی الامکان کاملی بهره مند شوند.
۴. افراد معلوم از همان حقوق مدنی و سیاسی برخوردارند که سایر افراد بشر؛ بنده ۷ اعلامیه حقوق عقب ماندگان ذهنی، هرگونه محدودیت ممکن یا نقض آن حقوق را در خصوص عقب ماندگان ذهنی شامل می‌شود.
۵. معلومین باید از معیارهایی که طراحی شده تا آنان را قادر سازد حتی الامکان ممکن باشد، برخوردار گردند.
۶. معلومین حق درمان پزشکی، روانی و عملکردی دارند، که از آن جمله است، اعضای مصنوعی و ترمیم عیوب استخوان، توان بخشی پزشکی و اجتماعی، آموزش و پرورش و توان بخشی حرفة‌ای، حمایت، مشاوره، خدمات کاریابی یا سایر خدماتی که آنان را قادر سازد قابلیتها و مهارت‌های خود را به حداقل ممکن توسعه داده و فرایند جذب یا جذب مجدد آنان را در جامعه سرعت بخشد.
۷. معلومین از حق امنیت اقتصادی و اجتماعی و نیز زندگی شایسته برخوردارند، و به میزان قابلیت خود استحقاق دارند اشتغال خود را تامین کنند و آن را ادامه دهند با در حرفة‌ای مفید، مولد و دارای پاداش به کار پردازند و به اتحادیه‌های صنفی بپیونددند.
۸. معلومین استحقاق دارند نیازهای خاص خود را در همه زمینه‌های برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی مطرح سازند.
۹. افراد معلوم حق دارند با خانواده‌های خود یا کسانی که آنها را به فرزندی خود می‌پذیرند زندگی کنند و در تمام فعالیتهای اجتماعی، خلاق و ترقی‌حری شرکت نمایند. هیچ معلومی نباید به لحاظ محیط سکونتش بارفتاری متفاوت از آنچه شرایط و ایجاب می‌کند روبرو شود یا مانع راه بهبود اوضاع او باشد. اگر

جمع عمومی،
باتوجه به تمهدی که کشورهای عضو تحت منشور سازمان ملل متعدد تقبل نمودند تا اقدامات مشترک و مجزایی در جهت ارتقای سطح زندگی، اشتغال کامل و شرایط رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی با همکاری سازمان ملل به عمل آورند.

با تصریح اعتقاد سازمان ملل به حقوق بشر و آزادیهای اساسی در اصول و مبانی صلح، به شأن و ارزش انسان و عدالت اجتماعی مصرح در منشور سازمان ملل.

با یادآوری اصول اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق بشر، اعلامیه حقوق کودکان و اعلامیه حقوق عقب ماندگان ذهنی، و نیز معیارهایی که قبلاً برای پیشرفت اجتماعی در نظام‌نامه‌ها، کنوانسیونها، توصیه نامه‌ها و راه حل‌های سازمان بین المللی کار، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متعدد، سازمان جهانی بهداشت، صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل و سایر سازمانهای وابسته ارائه شده است.

همچنین با یادآوری قطعنامه شورای اقتصادی و اجتماعی (شماره پنجاه و هشت) ششم ماه مه ۱۹۷۵ در پیشگیری از معلومات و توان بخشی افراد معلوم.

با تأکید براینکه اعلامیه رشد و توسعه اجتماعی ضرورت حفظ حقوق و تعیین رفاه و توان بخشی معلومین جسمی و ذهنی را اعلام داشته است.

با درنظر گرفتن اینکه ضرورت پیشگیری از معلوماتهای جسمی و ذهنی و کمک به معلومین برای توسعه تواناییهای ایشان متنوعترین زمینه‌های فعالیت یا ارتقای میزان جذب آنان در جامعه تا حد امکان به زندگی عادی به شمار می‌آید.

با آگاهی از اینکه کشورهای خاصی، در مرحله کنونی توسعه خود، تلاشهای محدودی را برای این منظور به عمل می‌آورند.

این اعلامیه را درباره حقوق معلومین اعلان نموده و اقدامات ملی و بین المللی را فرا می‌خواهد تا اطمینان یابد که اعلامیه مزبور به عنوان مبنای مشترک مرجع حفظ و حمایت از حقوقی که در زیر می‌آید قانوناً تعقیب خواهد شد:

پیوست ۵

اقامت معلولی در موسسه ای شبانه روزی غیرقابل اجتناب باشد، محیط و شرایط زندگی آن موسسه باید تا حدامکان به محیط و شرایط زندگی متعارف افراد همسن و سال او نزدیک باشد.

۱۰. معلولین باید در مقابل هر نوع بهره کشی، کلیه مقررات و رفتار تعییض آمیز، اعمالی که ماهیت آنها تحقیر و ترجم بیجاماست، محافظت شوند.

۱۱. معلولین باید از تمام کمکهای قانونی شایسته که برای حفظ وجود و اموال آنها واجب و حتمی تلقی شده است برخوردار باشند. اگر علیه آنها اقامه دعوی شود، مراحل قانونی باید شرایط جسمی و روانی آنان را در نظر بگیرد.

۱۲. سازمانهای معلولین باید در تمام امور مربوط به حقوق افراد معلول طرف مشاوره سودمند قرار گیرد.

۱۳. معلولین، خانواده‌ها و جوامع آنان باید از راههای مناسب از حقوقی که در این اعلامیه آمده است به طور کامل آگاه شوند.

۳۱ / ۱۲۳ سال بین المللی معلولین

کنند:

۵. ماده‌ای به نام «سال بین المللی معلولین» در دستور جلسه مقدماتی نشست سی و دوم گنجانیده می‌شود.

یکصد و دومین گردهم آیی اعضاء
۱۶ دسامبر ۱۹۷۶

جمع عمومی،
باتأکید مجدد بر اعتقاد راسخ خود بر حقوق بشر و آزادیهای اساسی،
اصول صلح، شأن و ارزش انسان و گسترش عدالت اجتماعی، که در منشور سازمان ملل آمده است،

با یاد آوری قطعنامه شماره (XXX) ۲۸۵۶ مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹۷۱

با توجه به قطعنامه شماره (XXX) ۳۴۴۷ مورخ ۹ دسامبر ۱۹۷۵

درباره اعلامیه حقوق معلولین،
با در نظر گرفتن قطعنامه شماره ۳۱۸۲ مورخ ۱۳ دسامبر ۱۹۷۵

درباره نحوه اجرای اعلامیه حقوق معلولین،
۱. سال ۱۹۸۱ را سال بین المللی معلولین باهدف «مشارکت کامل» آنان اعلام می‌دارد؛

۲. مصمم است این سال را برای تحقق مجموعه‌ای از اهداف اختصاص دهد که از جمله اهداف فوق عبارتند از :

(الف) کمک به معلولین برای سازگاری جسمی و روانی با جامعه،

(ب) پیشبرد تلاش‌های ملی و بین المللی برای تأمین کمک، آموزش، مواظیت و راهنمایی مناسب برای معلولین، به طوری که آنان را برای استفاده از فرصتهای مناسب کارآماده سازد و یکپارچگی کامل آنان را در جامعه تضمین نماید؛

(پ) تشویق طرحهای مطالعه و تحقیقی که برای تسهیل مشارکت علمی معلولین در زندگی روزمره طراحی می‌شود، مانند طرحهایی که دسترسی معلولین را به بناهای همگانی و شبکه حمل و نقل بهبود می‌بخشد،

(ت) آموزش و آگاهی دادن به جامعه در خصوص حقوق معلولین برای مشارکت و تشریک مساعی در جنبه‌های مختلف زندگی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی،

(ث) توسعه معیارهای اثر بخش برای پیشگیری از معلولیت و توان بخشی معلولین؛

۳. از تمام کشورهای عضو و سازمانهای مربوط دعوت به عمل می‌آورد تا توجه خود را به ایجاد معیارها و برنامه‌هایی معطوف کنند که هدفهای سال بین المللی معلولین را به اجرا درآورند؛

۴. از دبیر کل سازمان ملل متحده درخواست می‌نماید با مشورت کشورهای عضو، از کارگزاران تخصصی و سازمانهای مربوط بخواهند پیش نویس برنامه‌ای را برای سال بین المللی معلولین به جمع عمومی و سی و دومین نشست آن تسلیم

سال بین المللی معلومین
بودجه برنامه ای پیشنهادی برای دوره دو ساله
۱۹۸۰ - ۱۹۸۱
ضمیمه گزارش دبیرکل

مقدمه

۱. دبیرکل در بند ۱۳ گزارش خود (A/۳۲/۲۸۸) درباره سال بین المللی معلومین، که به سی و دومین نشست مجمع عمومی سازمان ملل تقدیم شد، رئوس هرینه های تخمینی دو ساله ۱۹۸۱ - ۱۹۸۰ را درخصوص تجلیل از سال بین المللی معلومین اعلام داشت. در بند ۸ بیانیه مربوط به امور اداری و مالی گزارش اشاره شده است که در مراحل بعدی فرایندهای تهیه مقدمات سال بین المللی معلومین، در این برآوردها تجدید نظر خواهد شد، و برآوردهای دقیق هرینه ها در بودجه برنامه ای پیشنهادی برای دوره دو ساله ۱۹۸۱ - ۱۹۸۰، به عنوان بودجه ای غیرجاری جهت تجلیل از سال بین المللی معلومین، منظور خواهد شد.

آیین نامه موائع معماری

۳۶. در بند ۷۴ (ن) گزارش، کمیته مشورتی توصیه کرد که مجموعه ای از آیین نامه ها باید برای موارد زیر تهیه شود:

(الف) اصلاح موائع معماری و سایر موائع ساخته دست بشر باید

در جامعه توسط خود مردم و در متن برنامه های توسعه و

فعالیتهای معلومین به اجرا درآید;

(ب) طرحهای نمونه برای سازمان مسکونی معلومین و سایر تسهیلات فیزیکی آنان؛

(پ) نظامها و روشهایی در توسعه طرحهای کمک رسانی برای

ازین بدن موائع موجود و اجتناب از ایجاد موائع جدید؛

(ت) ضوابطی برای آموزش کارکنان توان بخشی محلی و ملی

(کشوری) به منظور شناخت موائع معماری و ساخته دست

بشر، تا بتوان آنها را به عنوان جزیی از برنامه های پیشرفت

عمومی جامعه از بین برد یا تغییر داد؛

(ث) ایجاد مجموعه ای از شاخصهایی برای ارزیابی میزان یا

درجۀ دسترسی بناها و امکانات موجود که برای استفاده

همگان در نظر گرفته شده است.

۱. تصمیم دارد مضمون سال بین‌المللی معلولین را تا «مشارکت و برابری کامل» توسعه دهد.
۲. در اولین جلسه خود توصیه‌های کمیته مشورتی برای سال بین‌المللی معلولین را، که در گزارش دبیر کل آمده است، تأیید نموده و آنها را به عنوان برنامه عمل^۱ خود برای سال بین‌المللی معلولین قلمداد می‌کند.
۳. بر توجیه عملی فعالیتهای سال بین‌المللی معلولین تأکید می‌ورزد.
۴. تصریح می‌کند که تأکید اصلی سال بین‌المللی معلولین در سطح ملی است، و فعالیتهای پشتیبانی آن در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی قرار دارد.
۵. کشورهای عضوراً فرامی‌خواند تا فعالیتها را در سطح ملی و همگام با برنامه اقدامات، و از راههایی که با فرهنگ، آداب و رسوم و سنتهای هر کشور سازگاری دارد، درنظر گیرند.
۶. همچنین کارگزاران تخصصی و هیأت‌های مرتبط سازمان ملل را دعوت می‌کند به نحوه اجرای برنامه اقدامات توجه خاصی معطوف دارند.
۷. بعلاوه، تصریح می‌کند که در اجرای برنامه اقدامات، توجه خاصی به معلولین کشورهای در حال توسعه به عمل آید. این امر با تأمین وسائل کمکی یدکی، هم چند جانبه و هم دوچانبه، برای توان بخشی و پیشگیری از معلولیت تحقق می‌پذیرد.
۸. در این مورد از دبیر کل درخواست می‌کند، همچنانکه کمیته مشورتی توصیه کرده است، اولویتی برای سازماندهی سمبوزیوم بین‌المللی اقدام گرا^۲، مرکب از کارشناسان و وسائل کمکی فنی در زمینه معلولیت و همکاری‌های فنی در میان کشورهای در حال توسعه، قابل شود.
۹. از دبیر کل سازمان ملل درخواست می‌نماید امکانات تداوم فعالیتهای « مؤسسه بین‌المللی توان بخشی معلولین در کشورهای در حال توسعه »^۳ را بررسی و در این خصوص گزارشی به سی و پنجمین نشست مجمع عمومی تسليم نماید.
۱۰. از رئیس کمیته مشورتی دعوت می‌نماید در پیشبرد برگزاری سال بین‌المللی معلولین مشارکت نماید، و از دبیر کل درخواست می‌کند در این مورد همه وسائل ممکن برای کمک به آن، از جمله برقراری ارتباط با اداره مرکزی سازمان ملل را، فراهم سازد.
۱۱. از دبیر کل درخواست می‌نماید تمام منابع ضروری و مورد نیاز دبیرخانه سال بین‌المللی معلولین را تأمین کندتا اجرای برنامه اقدامات، از جمله فعالیتهای اطلاع‌رسانی همگانی پیشگیری شود.
۱۲. از مدیر کل درخواست می‌نماید تا گردهم آیی کمیته مشورتی را

قطعنامه مصوب مجمع عمومی
براساس گزارش سومین کمیته / (A / ۳۴ / ۷۸۲) / ۱۵۴
۳۵. سال بین‌المللی معلولین

جمع عمومی،
با توجه به قطعنامه شماره ۳۱/۱۲۲ مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۵، که
براساس آن، سال ۱۹۸۱ به عنوان سال بین‌المللی معلولین اعلام شد.
همچنین با یادآوری قطعنامه شماره ۳۲/۱۳۳ مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۷، که به موجب آن کمیته مشورتی برای سال بین‌المللی معلولین
ایجاد شد و قطعنامه شماره ۳۳/۱۷۰ مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹۷۸.
با این شناخت که سال بین‌المللی معلولین باید تحقق حقوق
معلولین را برای مشارکت کامل آنان در زندگی اجتماعی و توسعه
جامعی که در آن به سر می‌برند فراهم آورد و شرایط زندگی آنها را
همانند شرایط زندگی سایر شهروندان توسعه دهد، و از بهبود شرایط
زندگی، که از توسعه اجتماعی و اقتصادی حاصل می‌شود نیز سهمی
یکسان نصیب آنان گردد.

همچنین با این شناخت که سال بین‌المللی معلولین باید تشریک
مساعی معلولین را افزایش دهد تا بتوانند اعضای موثر و کاملی در
جامعه تلقی شوند.
با آگاهی به اینکه معلولیت باید به عنوان رابطه بین فرد و محیط
او در نظر گرفته شود.

با اعتقاد به اینکه سال بین‌المللی معلولین باید در جوامع به این
نتیجه منجر شود که به مشکلات خاصی که معلولین ممکن است در
توسعه استعداد بالقوه انسانی خود با آن مواجه شوند، پاسخ کامل
دهد.

همچنین با اعتقاد به اینکه چون تعداد کثیری از معلولین قربانیان
جنگ یا سایر اشکال خشونت هستند، سال بین‌المللی معلولین را
می‌توان فرصت مفتوحی دانست که به لزوم همکاری مداوم و پایدار
برای صلح جهانی در میان ملتها تأکید می‌ورزد.
با تأکید بر اهمیت پیگیری فعالیتهای سال بین‌المللی معلولین از
طریق برنامه اقدامات بلندمدت.

با درنظر داشتن اینکه دبیر کل برای سال بین‌المللی معلولین دبیر
اجرایی تعیین خواهد کرد.
همچنین با توجه به قسمتهای مرتبط گزارش ۱۹۷۸ درباره اوضاع
اجتماعی جهان.

با مدنظر قرار دادن گزارش کمیته مشورتی برای سال بین‌المللی
معلولین در اولین نشستی که از ۱۹ الی ۲۳ مارس ۱۹۷۹ برگزار شد.

- جهت بررسی نحوه اجرای برنامه اقدامات در ۱۹۸۰ تشکیل دهد و این امر سرآغاز برنامه اقدامات بلندمدت در نظر گرفته شود.
۱۳. از دبیرکل درخواست می نماید در جهت مطلع ساختن کامل همگان از سال بین المللی معلولین، گامهای فوری بردارد و در پایان سال ۱۹۷۹ شعاری را برای این زمینه برگزیند.
۱۴. از کارگزاران تخصصی و سایر هیأت‌های سازمان ملل متعدد مرتبط با این امر درخواست می شود برنامه هایی دقیق و هماهنگ با سال بین المللی معلولین تهیه نمایند، تا به کمیته مشورتی و نشست آن در سال ۱۹۸۰ تسلیم شود.
۱۵. از کمیسیونهای منطقه‌ای سازمان ملل و سایر سازمانهای بین‌الدولی منطقه‌ای دعوت به عمل می آید تا هرجه زودتر، به فعالیتهای سال بین المللی معلولین تشکل دهند.
۱۶. بر اهمیت مشارکت فعال سازمانهای غیردولتی، مخصوصاً سازمانهای خود معلولین، برای حمایت از سال بین المللی معلولین، هم در سطح ملی و هم در سطح بین المللی تأکید می گذارد.
۱۷. مشارکت داوطلبانه برخی از دولتها را برای سال بین المللی معلولین، که از قبیل صورت گرفته است، ارج می نهد و همکاری داوطلبانه بیشتری را برای سال مذکور درخواست می نماید.
۱۸. از کشورهای عضو دعوت می کند تا گزارش ملی خود را درخصوص نحوه اجرای برنامه عملیات و بورژه، مشروح برنامه اجرایی بلندمدت اقدامات ملی خود را در زمینه معلولیت، براساس تجارت خود به دبیرکل تحويل نمایند.
۱۹. در دستورجلسة پیشنهادی نشست سی و پنجم خود ماده‌ای با عنوان «سال بین المللی معلولین» گنجانده می شود و از دبیرکل درخواست می کند نحوه اجرای این قطعنامه را گزارش نماید.

پانزدهمین گردهم آیی کلیه اعضاء

۱۷ دسامبر ۱۹۷۹

۱. با احساس رضایت، گامهایی را که کشورهای عضو، ارگانها، سازمانها، هیأت‌های سازمان ملل و سازمانهای غیردولتی از قبل برای اجرای برنامه عملیات سال بین‌المللی معلولین برداشته‌اند، و آنان را تشویق می‌کند که اقدامات و هماهنگی خود را در خلال سال بین‌المللی معلولین توسعه دهد.
۲. توصیه می‌کند که کشورهای عضو و ارگانها، سازمانها و هیأت‌های سازمان ملل، در تلاش خود برای تأمین مشارکت کامل معلولین در همه جنبه‌های زندگی، به شرکت خود معلولین و سازمانهای آنان در فعالیتهايی که درخصوص سال بین‌المللی معلولین و پیگیری آنان انجام می‌شود توجه خاصی مبذول دارند.
۳. از برخی از کشورهای عضو که هنوز به ایجاد کمیته‌های ملی یا هیأت‌های مشابه آن برای سال بین‌المللی معلولین اقدام نکرده‌اند، دعوت به عمل می‌آورند.
۴. مصراوه از کشورهای عضو می‌خواهد که در کشورهای در حال توسعه اولویت بیشتری برای طرحهای مددکاری در زمینه خدمات توانبخشی، تهیه وسایل کمکی فنی و آموزش پرسنل مناسب، از جمله خود افراد معلول، قایل شوند.
۵. تشریک مساعی داوطلبانه‌ای را که دولتها با سال بین‌المللی معلولین به عمل می‌آورند ارج می‌نهد و مشارکت داوطلبانه بیشتر آنان را در آن سال درخواست می‌نماید.
۶. مجمع مصمم است پیشهاد دولت آرژانتین را به عنوان میزبان سمپوزیوم بین‌المللی کارشناسان و سایل کمکی فنی در زمینه معلولیت و همکاری بین کشورهای در حال توسعه، که در ۱۹۸۰ برگزار می‌شود، بیدارد. تشکیل این سمپوزیوم به پیروی از برنامه عملیات سال بین‌المللی معلولین خواهد بود.
۷. از کمیسیونهای منطقه‌ای درخواست می‌کند برای اجرای توصیه‌هایی که در برنامه عملیات سال بین‌المللی معلولین آمده است، برنامه‌های مناسبی تدوین نمایند.
۸. از دبیرکل درخواست می‌نماید که مسأله دسترسی به بناها، مدارک و اطلاعات سازمان ملل را برای معلولین حسی بروزی کند.
۹. به علاوه از دبیرکل درخواست می‌کند فعالیتهای اطلاع‌رسانی را تقویت نماید و دبیرخانه سال بین‌المللی معلولین را با تمام منابع و کارکنان لازم، برای اجرای کارهایش، تأمین نماید.
۱۰. پیشرفتی را که از قبیل در تنظیم مدارک بر نامه عملیات بلندمدت جهانی صورت گرفته است ارج می‌نهد و مراحل افجام و مقیاس زمانبندی بذیرش آن را که کمیته مشورتی برای سال بین‌المللی معلولین و نشست دوم آن پیشهاد کرده است، تأیید می‌کند.

قطعنامه مصوب مجمع عمومی
براساس گزارش سومین کمیته (A/۳۵/۶۳۸)
۳۵ سال بین‌المللی معلولین

جمع عمومی،
باتوجه به قطعنامه شماره ۳۱/۱۲۳ مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۶، که در آن قطعنامه سال ۱۹۸۱ به عنوان سال بین‌المللی معلولین اعلام گردید.
همچنین با در نظر گرفتن قطعنامه‌های شماره ۳۲/۱۳۳ به تاریخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۷، که از طریق آن کمیته مشورتی برای سال بین‌المللی معلولین به وجود آمد، شماره ۳۳/۱۷۰ به تاریخ ۲۰ دسامبر ۱۹۷۸ و شماره ۳۴/۱۵۴ به تاریخ ۱۷ دسامبر ۱۹۷۹
به علاوه، باتوجه به قطعنامه شماره ۲ کنفرانس جهانی دهه بانوان سازمان ملل^۱ که تساوی، توسعه و صلح را برای زنان پذیرفته است، «بهبود شرایط زنان معلول را در هر سنی» حق مسلم آنان می‌داند.
با این شناخت که سال بین‌المللی معلولین باید تحقق حقوق معلولین را جهت شرکت کامل در زندگی اجتماعی و توسعه جوامع شان توسعه دهد و بهره‌مندی از شرایط زندگی مساوی با سایر شهروندان را برای آنها فراهم آورد، و نیز سهمی یکسان از بهبود شرایط زندگی حاصل از توسعه اجتماعی راًقتصادی را نصیب آنان نماید.
بادرنظر گرفتن اهمیت هماهنگی برنامه‌ریزی برای پیشگیری معلولیت و توانبخشی معلولین در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با اعتقاد به اینکه سال بین‌المللی معلولین باید انگیزه ایجاد برنامه عملیات بلندمدت جهانی را برای پیگیری فعالیتهای سال مذکور ارائه نماید.

با این شناخت که سال بین‌المللی معلولین باید جهت آگاهی هرچه بیشتر همگان از اهمیت و پیچیدگی وقوع معلولیتهای جسمی، حسی و روانی تشریک مساعی لازم را به عمل آورد، و در میان سایر موارد، فعالیتهای اطلاع‌رسانی همگانی را بر عهده گیرد.

باتوجه به پیشهاد دولت آرژانتین به عنوان میزبان سمپوزیوم بین‌المللی کارشناسان و سایل کمکی فنی در زمینه معلولیت و همکاریهای فنی در میان کشورهای در حال توسعه، که در طول سال بین‌المللی معلولین برگزار خواهد شد.

با آگاهی از تأمین منابع ضروری موردنیاز دبیرخانه سال بین‌المللی معلولین برای اجرای برنامه عملیات سال مذکور و پیگیرهای آن.

پیوست ۵

۱۱. از دبیرکل درخواست می‌کند که نشست کمیته مشورتی را در ۱۹۸۱ ترتیب دهد.

۱۲. از کمیته مشورتی درخواست می‌کند امکان ادامه فعالیتهای مؤسسه‌های بین‌المللی را به منظور توان بخشی معلولین در کشورهای در حال توسعه، در سایه تجارت سال بین‌المللی معلولین، بررسی نماید.

۱۳. از سران تمام کشورها و دولتها، رئیس‌سی و پنجمین جلسه مجمع عمومی سازمان ملل و دبیرکل دعوت می‌نماید که در آغاز سال بین‌المللی معلولین، پامهای مخصوصی، صادر نمایند.

۱۴. مجمع تصمیم دارد عنوان «سال بین‌المللی معلولین» را در دستور جلسه موقت سی و ششمین نشست خود بگنجاند و به لحاظ اهمیت آن، توصیه می‌کند که این عنوان، در گردهم‌آیی کلیه اعضاء درخصوص عطف توجه به سال بین‌المللی معلولین، مورد عنایت دبیرکل قرار گیرد.

۱۵. از دبیرکل درخواست می‌کند اجرای قطعنامه حاضر را به سی و ششمین مجمع عمومی گزارش نماید.

نود و دومین گردهم‌آیی کلیه اعضاء

۱۱ دسامبر ۱۹۸۰

قطعنامه شماره ۴/۸ سازمان مل
اسکان بشر و سال بین المللی معلولین

کمیسیون اسکان بشر،
باتوجه به قطعنامه شماره ۳۱/۱۲۳ مجمع عمومی در تاریخ ۱۶ دسامبر
۱۹۷۶، که در آن سال ۱۱۸۱ به عنوان سال بین المللی معلولین اعلام
گردید،

همچنین باتوجه به قطعنامه شماره (XXX) ۳۴۴۷، به تاریخ ۹
دسامبر ۱۹۷۵ در خصوص اعلام حقوق معلولین، با شناخت حق
قانونی معلولین «مشارکت کامل» در توسعه جوامعی که در آن زندگی
می‌کنند،

به علاوه با این شناخت که موانع پیشگیری کننده از مشارکت
کامل معلولین غالباً در اسکان بشر آشکار و ملموس می‌گردد،
با تأیید این امر که طراحی و سازگاری اسکان بشر برای برآوردن
ニازهای معلولین از جهت فنی و اقتصادی عملی است،

۱. مصرانه از دولتها می‌خواهد در سیاستگذاریها و برنامه‌های اسکان
بشر خود به نیازهای قانونی و مشروع معلولین توجه خاصی معطوف
دارند؛

۲. همچنین از دولتها و نظام سازمان ملл مصرانه درخواست می‌کند
از تلاشهای ملی و بین المللی برای رفع موانع اسکان بشر، که از
مشارکت کامل معلولین در توسعه جوامع پیشگیری می‌نماید،
حمایت و بدانها کمک نمایند.

۳. از مدیر اجرایی مرکز سازمان ملل برای اسکان بشر درخواست
می‌کند در برنامه کاری مرکز خود به نیازهای معلولین توجه خاصی
نماید.

ششمین گردهم آیی کلیه اعضاء

۱۹۸۱ مه ۶

ماهیل

پیوست ۵

- وین پایتخت اتریش برگزار گردید، اعلام می‌دارد.
- همچنین رضایت خود را از تشکیل کفرا نس جهانی درباره اقدامات و راهبردهای آموزشی، پیشگیری و یکپارچگی، که از دوم تا هفتم نوامبر ۱۹۸۱ در تورمولینوس^۱ اسپانیا تشکیل گردید و سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (يونسکو) آن را سازماندهی کرد، اعلام می‌دارد.
- با قدردانی، پیشرفت حاصل از جزء به جزء برنامه اقدام جهانی برای معلولین را زیر نظر دارد.
- با ملاحظه گزارش شماره ۷۷ دبیر کل درخصوص نحوه اجرای قطعنامه ۳۵/۱۳۳ و نیز با ملاحظه گزارش شماره ۷۸ کمیته مشورتی برای سال بین المللی معلولین در نشست سوم آن،
۱. رضایت خود را از تمام کشورها درخصوص تدوین سیاست و برنامه ملی جهت اجرای اهداف سال بین المللی معلولین اعلام می‌دارد؛
  ۲. فعالیتهای سازمانهای وابسته به سازمان ملل و سایر سازمانهای غیردولتی مرتبط در برای سال بین المللی معلولین را زیر نظر دارد؛
  ۳. از کشورهای عضو مصراحت درخواست می‌شود تلاش خود را درباره تحکیم بنای نتایج سال بین المللی معلولین به کار بردند تا از پیشگیری معلولیست، توانبخشی و یکپارچگی کامل معلولین در جامعه اطمینان یابند و، در این خصوص، در صورت امکان، کمیته‌های ملی یا هیأتهای مشابه را که برای سال بین المللی معلولین به وجود آمده‌اند، حفظ و نگهداری نمایند؛
  ۴. مجدداً کشورهای عضوراً دعوت می‌کند که گزارش‌های ملی خود را درباره نحوه اجرای برنامه عملیات سال بین المللی معلولین تقدیم دبیر کل نمایند و، مخصوصاً، براساس تجارت خود، برنامه‌های اقدامات ملی بلند مدت خود را به طور مشروح بررسی کنند؛
  ۵. از مدیر کل درخواست می‌کند گردهم آیی کمیته مشورتی برای سال بین المللی معلولین را از ۱۹۸۱ تشکیل دهد تا سند برنامه اقدام جهانی برای معلولین را درسایه توصیه‌های کشورهای عضو، سازمانهای بین المللی و سازمانهای غیردولتی مربوط، با این دیدگاه که در نشست سی و هفتم مورد پذیرش مجمع عمومی قرار گیرد، به مرحله نهایی برسانند؛
  ۶. از کمیته مشورتی درخواست می‌کند در نشست چهارم خود، مقرن به مصلحت بودن دوره ۱۹۹۲ - ۱۹۸۳ را به عنوان دهه بین المللی معلولین اعلام کند و نظریات خود را در نشست سی و هفتم به مجمع عمومی ارائه نماید؛
  ۷. از کمیته مشورتی درخواست می‌کند امکان ایجاد کارت بین المللی اختیاری برای معلولین را، که هدف آن تسهیل مسافرت بین المللی

قطعنامه مجمع عمومی
براساس گزارش کمیته سوم (A/۳۶/۳۷)
سال بین المللی معلولین

مجمع عمومی،
باتوجه به قطعنامه شماره ۳۱/۱۲۳ به تاریخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۶، که
برحسب آن سال ۱۹۸۱ به عنوان سال بین المللی معلولین اعلام گردید،
همچنین با توجه به قطعنامه شماره ۳۲/۱۳۳ به تاریخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۷، که کمیته مشورتی برای سال بین المللی معلولین برحسب آن
تأسیس گردید، و قطعنامه های شماره ۳۳/۱۷۰ به تاریخ ۲۰ دسامبر ۱۹۷۸ و ۳۴/۱۵۴ به تاریخ ۱۷ دسامبر ۱۹۷۹، که در آنها، علاوه بر
سایر موارد، تصمیم گرفته شد موضوع سال بین المللی معلولین تا
«مشارکت و برابری کامل» معلولین گسترش یابد، و نیز قطعنامه
شماره ۳۵/۱۳۳ به تاریخ ۱۳ دسامبر ۱۹۸۰،
عمقاً بدین نکته توجه دارد که طبق براورد، حدود ۵۰۰ میلیون نفر از نوعی معلولیت رنج می‌برند و ۴۰۰ میلیون نفر آنان در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند،

با تصریح اینکه نیاز مداوم برای تحقق حقوق معلولین جهت
مشارکت کامل در زندگی اجتماعی و توسعه جوامع آنان و برخورداری
از شرایط زندگی همسان سایر شهروندان، و نیز داشتن سهمی یکسان
در بهبود شرایط زندگی حاصل از توسعه اجتماعی و اقتصادی باید
توسعه یابد،

با این شناخت که برای سال بین المللی معلولین به نیل به این
هدفها کمک کرده است،

با این شناخت که تعداد کثیری از معلولین را قربانیان جنگ یا
سایر اشکال خشونت تشکیل می‌دهد، و اینکه سال بین المللی معلولین
نیاز به صلح جهانی را تأیید نموده و موجب تداوم و تقویت همکاری
میان ملتها شده است،

با اعتقاد به اینکه فعالیتهای جامعه بین المللی در برای داشتن سال
بین المللی معلولین اولین گام اساسی جهت رسیدن به اهداف سال
بین المللی معلولین به شمار می‌آید،

با اعتقاد به اینکه انگیزه بموقع و شایسته حاصل از فعالیتهای سال
بین المللی معلولین باید باقی بماند و در تمام سطوح با اقدامات
پیشگیری مناسب تقویت شود،

با درنظر گرفتن تلاش کشورهای عضو در خلال سال بین المللی
معلولین برای بهبود شرایط و رفاه معلولین،
رضایت خود را از تشکیل سمپوزیوم جهانی کارشناسان درباره
همکاریهای فنی میان کشورهای در حال توسعه و همباری فنی در
پیشگیری از معلولیت و توانبخشی، که از ۱۲ تا ۲۳ اکتبر ۱۹۸۱ در

- را بردارند و بر نیاز توسعه و تقویت استعدادها و شایستگیهای ذاتی آنان تأکید ورزند؛
۱۷. براهمیت تقویت خدمات پشتیبانی در مبادلات اطلاعات فنی و انتقال تکنولوژی و روش آن، نیز سایر فعالیتهای گسترش همکاریهای فنی در زمینه پیشگیری، توان بخشی و برابری فرصتها در کشورهای در حال توسعه تأکید می‌گذارد و از پیشنهاد ۷۹/ دولت یوگسلاوی برای تشریک مساعی در این باره قدردانی می‌نماید؛
۱۸. بنا به اولویت، از کشورهای عضو، سازمانها و هیأت‌های وابسته به نظام سازمان ملل، و نیز سازمانهای دولتی و غیردولتی مرتبط و رسانه‌های گروهی دعوت می‌کند برنامه‌های اطلاع رسانی همگانی، از جمله تداوم فعالیتهای اطلاع رسانی فعلی «مرکز توسعه اجتماعی و امور بشردوستانه» کمیته ملی را ادامه دهنده؛ با درنظر گرفتن این نکته که تمام بخش‌های جمعیت بیش از پیش به امور مربوط به معلولیت آگاه شوند؛
۱۹. تصمیم دارد در دستور جلسه مقدماتی نشست سی و هفتم خود مطلبی را با عنوان «برنامه اقدام جهانی برای معلولین» بگنجاند، و از دبیرکل درخواست می‌کند در آن نشست اجرای قطعنامه حاضر را به مجمع عمومی گزارش نماید.

۷۹/A/۳۶/۷۱۱

- آن است، بررسی نماید؛
۸. از دبیرکل مصراوه درخواست می‌کند برای حصول اطمینان از موقفیت پیگیری سال بین المللی معلولین، به ویژه رساندن برنامه اقدام جهانی برای معلولین به مرحله نهائی معیارهای ضروری را اتخاذ نماید؛
۹. همچنین از دبیرکل و رئیس سازمانهای تخصصی و سایر سازمانهای مربوط ملل متحد درخواست می‌کند همکاری و هماهنگی لازم برای فعالیتهای مرتبط با معلولین را تعیین نمایند؛
۱۰. به علاوه، از کمیسیونهای منطقه‌ای درخواست می‌کند که اولویت عده خود را بر تدوین و اجرای آن دسته از برنامه‌های منطقه‌ای بگذارند که با تساوی فرصتها برای معلولین، و نیز پیشگیری و توان بخشی ارتباط دارد و از سازمانهای تخصصی و ارگانهای مرتبط سازمان ملل متحد مصراوه درخواست می‌کند که اجرای این گونه برنامه‌ها را تداوم بخشدند؛
۱۱. سازمانهای غیردولتی مرتبط با این امر را دعوت می‌کند که برنامه‌های خود را درخصوص معلولین توسعه و تداوم بخشدند تا تحرکی که از طریق سال بین المللی معلولین ایجاد شده است حفظ شود؛
۱۲. هر نوع کمکی را که دولتها و منابع خصوصی برای سال بین المللی معلولین به صندوق اعتبارات سازمان ملل^۱ اعطای می‌کنند ارج می‌نهد و درخواست تشریک مساعی داوطلبانه بیشتر برای تسهیل پیگیری سال مزبور است؛
۱۳. از دبیرکل درخواست می‌کند که سهمی شایسته از کمکهای داوطلبانه را به حمایت و تقویت فعالیتهای کشورهای در حال توسعه، که با سال بین المللی معلولین، و از جمله تقویت سازمانهای معلولین در ارتباطند، صرف نماید؛
۱۴. از دبیرکل، سازمانهای تخصصی و سایر هیأت‌ها و سازمانهای وابسته به سازمان ملل مصراوه درخواست می‌کند معیارهایی را که از قبل برای بیهود نرصنای اشتغال معلولین در تمام سطوح این هیأت‌ها وجود داشته است با سرعت عمل بیشتری به کار گیرد و نحوه دسترسی معلولین را به بناها و امکانات و منابع اطلاعاتی این سازمانها بهتر سازد؛
۱۵. از کشورهای عضو دعوت به عمل می‌آورد که با انتقال تکنولوژی و نتایج تحقیق و مبادله اطلاعات درباره پیشگیری معلولیت و توان بخشی معلولین، همکاری صمیمانه و ثمر بخشی بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته ایجاد نماید؛
۱۶. ضمناً از دبیرکل و سران سازمانهای تخصصی درخواست می‌کند به منظور تقویت و گسترش فعالیتهای همکاری فنی در کشورهای در حال توسعه درباره معلولین، بویژه در موارد پیشگیری از معلولیت توان بخشی و جذب معلولین در جوامع خود، تمام گامهای ضروری

۶ سایر قطعنامه ها

کنفرانس بین المللی «مبلول در شهر»^۱ درباره مناسب سازی محیط فیزیکی برای مشارکت کامل معلولین، موارد زیر را جزو قطعنامه خود منظور کرده است:

الف. معلولین باید به همه امور و امکاناتی که در جامعه برای همگان موجود است، دسترسی داشته باشد.

ب. رفع منظم موانع فیزیکی برای اطمینان از دسترسی مناسب معلولین به مسکن، آموزش و پرورش، استغلال، تفریح و حمل و نقل.

ج. حمایت مالی در سطوح بین المللی، ملی، منطقه ای و محلی برای تأمین دسترسی این برنامه ها.

این کنفرانس را اتحادیه بین المللی عابران پیاده^۲ با همکاری بنیاد نمایشگاه تجاری سوئد^۳ و کمیته عمومی انجمان ملی معلولین سوئد برگزار کرده بودند.

این قطعنامه در ۷ مه ۱۹۸۰ در نشست پایانی به تصویب نایندگان رسید.

-
1. Handicapped in the City
  2. International Federation of Pedestrians
  3. Swedish Trade Fair Foundation

۷ هدفهای سال ۱۹۸۱، سال بین‌المللی معلولین

براساس قطعنامه سال ۱۹۷۶ مجتمع عمومی سازمان ملل متحد، سال ۱۹۸۱ که به عنوان سال بین‌المللی معلولین اعلام گردید، «مشارکت و برابری کامل» مضمون اصلی آن عنوان شد. هدف سال بین‌المللی معلولین، تشویق توان بخشی حدود ۴۵۰ میلیون نفری است که در گوشه و کنار جهان از نوعی اختلال جسمانی یا روانی رنج می‌برند. در قطعنامه مجتمع عمومی سازمان ملل پنج هدف اصلی سال به شرح زیر پیشنهاد گردید.

- کمک به معلولین به گونه‌ای که از لحاظ جسمی و روانشناختی با جامعه شان سازگار باشد،
- پیشبرد همه تلاش‌های ملی و بین‌المللی برای برخوردار ساختن معلولین از کمکهای مناسب، آموزش، مراقبت و راهنمایی، به گونه‌ای که فرصت‌های کارمناسب در اختیارشان قرار گیرد و جذب کامل آنان در جامعه تعیین گردد،
- تشویق طرحهای مطالعاتی و تحقیقاتی که برای تعیین مشارکت عملی معلولین در زندگی روزمره طراحی می‌شود، برای مثال، بهبود نحوه دسترسی معلولین به بناهای همگانی و شبکه‌های حمل و نقل،
- آموزش و آگاه ساختن همگان به حقوق معلولین در امر مشارکت و کمک به جنبه‌های مختلف پیشبرد معیارهای کارآمد برای پیشگیری از معلولیت و به منظور توان بخشی.
- اجرای معیارها و ضوابط مؤثر برای پیشگیری از معلولیت و توان بخشی معلولین.

۸ طرح کاربرد مقدرات در محیط فیزیکی

بناهای مسکونی							نوع معلومات معلومین
تسبیلات	تسبیلات	خانه های معلومین	خانه های چندطبقه	خانه هایی با طبقات کم	خانه های مستقل	خانه های سنتی روستایی	
بهداشتی و درمانی آموزشی	درهای ورودی	در ورودی	در ورودی	در ورودی	در ورودی	در ورودی	کسانی که مشکلات حرکتی دارند
بهداشتی و درمانی آموزشی	سایر درها	سایر درها	سایر درها	سایر درها	سایر درها	سایر درها	کسانی که مشکلات بینایی دارند
کریدورها	شیراهها	پله خارج بنا	پله داخل بنا	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره برای گرفتن	
دستشویها	پله خارج بنا	پله داخل بنا	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	
پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	اجاق روباز	
شیراهها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	اجاق روباز	
سطوح	سطوح	سطوح	سطوح	سطوح	سطوح	اجاق روباز	
دستگیره ها	دستشویها	دستشویها	دستشویها	دستشویها	دستشویها	اجاق روباز	
کریدورها	کریدورها	کریدورها	کریدورها	کریدورها	کریدورها	اجاق روباز	
درهای ورودی	درهای ورودی	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	اجاق روباز	
سایر درها	سایر درها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	دستگیره ها	اجاق روباز	
پله بیرون بنا	پله بیرون بنا	رنگ	رنگ	رنگ	رنگ	اجاق روباز	
دستگیره ها	دستگیره ها	علایم	علایم	علایم	علایم	اجاق روباز	
تابلوها	پنجره ها	چراغ	چراغ	چراغ	چراغ	اجاق روباز	
سطوح	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
چراغ	سطوح	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
رنگ	چراغ	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
چراغ	چراغ	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
آکوستیک	آکوستیکها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها	اجاق روباز	
(مدیدار)	(مدیدار)	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	کسانی که مشکلات یادگیری دارند
طرحهای ساده	طرحهای ساده	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	
طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	
راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	
طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	کسانی که نابهنجاری رفتاری دارند
راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	راه حل های آسان	
لبه ها	لبه ها			اجاق	اجاق	اجاق روباز	کسانی که صرع دارند
گوش ها	گوش ها						

تدوین کتابشناسی ای که همه انتشارات و مراجع مربوط به پیش‌بینی‌های توصیه شده درباره معلولین را دربرگیرد، واقعگرایانه نیست؛ با این حال، کتابشناسی توضیحی حاضر باید صورت جامعی از آن دسته آثار اصلی ارائه دهد که مشکلات معلولین را در محیط شهری تحت پوشش قرار دهد.

حمل و نقل و ارتباطات					محلیات کار واحدهای صنعتی			همگانی		
دسترسی به وسایط نقلیه	آرایه‌های خیابان	شبکه حمل و نقل	مسیر عابران پیاده	دفترهای کار	تسهیلات ورزشی	تسهیلات اداری	تسهیلات تفریحی			
دستگیره‌ها فضاهای پارکینگ	درها	ایستگاه‌های اتوبوس	نرده‌ها پله بیرون بنا	درها	درها	درها	درهای ورودی	درهای ورودی ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا کریدورها آسانسورها حمامها طبقات بنا کلیدها دستگیره‌ها	ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا کریدورها آسانسورها حمامها طبقات بنا کلیدها دستگیره‌ها	ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا کریدورها آسانسورها حمامها طبقات بنا کلیدها دستگیره‌ها
	پله بیرون بنا	ایستگاه‌های شیراهما	شیراهما پله بیرون بنا	شیراهما	شیراهما	شیراهما	ساختمانی			
	دستگیره‌ها	راه آمن	پیاده‌روها	پله درون بنا	پله درون بنا	پله درون بنا	ساختمانی			
		شیراهما	چهارراهها	کریدورها	کریدورها	کریدورها	ساختمانی			
		پله بیرون بنا		دستشویها	دستشویها	دستشویها	ساختمانی			
	درهای ورودی			حمامها	حمامها	حمامها	ساختمانی			
	اتوبوسها			طبقات بنا	طبقات بنا	طبقات بنا	ساختمانی			
	آسانسورها			کلیدها	کلیدها	کلیدها	ساختمانی			
				دستگیره‌ها	دستگیره‌ها	دستگیره‌ها	ساختمانی			
							ساختمانی			
دستگیره‌ها تبلوها رنگ	درها	تابلوها	محل گذر عابرین	درهای ورودی	درهای ورودی	درهای ورودی	درهای ورودی	درهای ورودی ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا پله بیرون بنا پله بیرون بنا پله بیرون بنا پله بیرون بنا پله بیرون بنا پله بیرون بنا	ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا پله بیرون بنا	ساختمانی پله بیرون بنا پله درون بنا پله بیرون بنا
	دستگیره‌ها	علام	تیر تابلوها	سایر درها	تابلوها	تابلوها	تابلوها			
	پله بیرون بنا	پله بیرون بنا	علام	تابلوها	تابلوها	تابلوها	تابلوها			
	تابلوها	ستم نصب	سطوح	دستگیره‌ها	دستگیره‌ها	دستگیره‌ها	دستگیره‌ها			
	رنگ	ملندگو	پله بیرون بنا	سطوح	سطوح	سطوح	سطوح			
		نرده به عنوان	دستگیره‌ها							
		دستگیره	نورافکتها							
		دستگیره‌های در								
		تابلوها	تابلوها							
		علام	علام							
مشخصات قابل تشخیص	مشخصات قابل تشخیص	مشخصات قابل تشخیص	سادگی طرحها	سادگی طرحها	چراغ	چراغ	تابلوها	تابلوها چراغ آکوستیک	تابلوها چراغ آکوستیک	(مدیار)
			مشخصات قابل تشخیص	مشخصات قابل تشخیص	رنگ	رنگ				
طرحهای ساده راه حلهای آسان	طرحهای ساده	طرحهای ساده	طرحهای ساده	تابعها	تابعها	تابعها	تابعها	طرحهای ساده راه حلهای آسان	طرحهای ساده راه حلهای آسان	طرحهای ساده راه حلهای آسان
	راه حلهای آسان	راه حلهای آسان	راه حلهای آسان	چراغ	چراغ	چراغ				
لبه‌ها گوشها			طرحهای ساده	طرحهای ساده	لبه‌ها	لبه‌ها	لبه‌ها	لبه‌ها گوشها	لبه‌ها گوشها	لبه‌ها گوشها
			طرحهای ساده	طرحهای ساده	گوشها	گوشها	گوشها			

۹ کوته نوشه‌ها

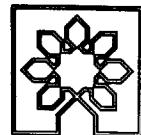
Limited Company, Sweden	AB
شرکت سوئدی، با مسئولیت محدود	
African Medical Research Foundation	AMREF
بنیاد پژوهش پزشکی افریقا	
Centre on Environment for the Handicapped	CEH
مرکز محیط زیست برای معلولین	
Disabled people's International	DPI
سازمان بین المللی معلولین	
Food and Agriculture Organization	FAO
سازمان خواربار و کشاورزی	
National Associations of the Handicapped in Sweden	HCK
انجمنهای ملی معلولین در سوئد	
International Commission on Technical Aids	ICTA
کمیسیون بین المللی کمکهای فنی	
International Federation of Pedestrians	IFP
اتحادیه بین المللی عابران پیاده	
International Labour Organization	ILO
سازمان بین المللی کار	
International Standardization Organization	ISO
سازمان بین المللی استاندارد	
International Year of Disabled Persons (Secretariat)	IYDP(S)
(دبیرخانه) سال بین المللی معلولین	
Medical Architecture Research Unit (The Polytechnic of North London)	MARU
واحد پژوهش معماری پزشکی (پلی تکنیک شمال لندن)	
The Royal Association for Disability and Rehabilitation	RADAR
انجمن سلطنتی معلولیت و توان بخشی	
Rehabilitation International	RI
توان بخشی بین المللی	
Royal Institute of British Architects	RIBA
مؤسسه سلطنتی معماران انگلستان	
National Association of Swedish Architects	SAR
انجمن ملی معماران سوئد	
Swedish Handicap Organizations' International Aid Foundation	SHIA
بنیاد کمکهای بین المللی سازمانهای معلولین سوئد	
Swedish International Development Authority	SIDA
مرچ توسعه بین المللی سوئد	
United Nations	UN
سازمان ملل متحد	
United Nations Centre for Human Settlements (Habitat)	UNCHS
مرکز سازمان ملل متحد برای اسکان بشر	
World Health Organization	WHO
سازمان جهانی بهداشت	

DESIGNING WITH CARE

UNITED NATIONS

**a guide to
ADAPTATION OF THE BUILT ENVIRONMENT
FOR DISABLED PERSONS**

**Translated into Farsi
by
Mehdi Babae Ahari**

Tehran Engineering & Technical Consulting Organization